

Bažnyčios žinios

Popiežius

Popiežius Pranciškus ŽINIA PIRMOSIOS PASAULINĖS VARGSTANČIŲJŲ DIENOS PROGA	2
---	---

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus UGDYTI VILČIAI	5
VILTIES PRIEŠAI	6

Lietuvos Vyskupų Konferencija

GANYTOJŲ KREIPIMASIS MININT PASAULINĘ VARGSTANČIŲJŲ DIENĄ	7
---	---

Ganytojo žodis

Arkivyskupas Gintaras Grušas PAMOKSLAS FATIMOJE ŠVENČIANT LIETUVOS DIENĄ	9
Apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Petras Lopez Quintana PAMOKSLAS ŠV. PETRO BAZILIKOJE UŽBAIGIANT ŽEMAIČIŲ VYSKUPIJOS ĮSTEIGIMO 600 METŲ JUBILIEJŲ	10
Arkivyskupas Gintaras Grušas PAMOKSLAS AUŠROS VARTŲ ATLAIDŲ PAGRINDINĘ DIENĄ	11

Homilijos

IEŠKANTIEMS KELIO Į DIEVĄ / II advento sekmadienis (B)	13
IEŠKANT KRIKŠČIONIŠKO DŽIAUGSMO... / III advento sekmadienis (B)	14
DIEVAS PASISTATO SAU BŪSTĄ TARP ŽMONIŲ / IV advento sekmadienis (B)	15
IŠ KUR KILO JĖZUS KRISTUS? / Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Gimimas	16
DIEVO IR MŪSŲ GERA VALIA / Šventoji šeima	17
PRADĖTI METUS SVARSTANT ŠIRDYJE / Švč. M. Marija, Dievo Gimdytoja	18

Dokumentai

Popiežiškoji Biblijos komisija ŠVENTOJO RAŠTO ĮKVĖPTUMAS IR TIESA (<i>Tęsinys</i>)	19
---	----

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	32
Aušros Vartų Gailestingumo Motinos atlidai	33
Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacijos įsteigimo 70-mečio paminėjimas	35
Pasaulinė vargstančiųjų diena Vilniuje ir Kaune	36
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimai	36
Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija	39
Panevėžio vyskupijos kunigų konferencija	40
Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas	42
Žemaičiai prie Šv. Petro kapo dėkojo už tikėjimo dovaną	43

Popiežius Pranciškus

Žinia pirmosios Pasaulinės vargstančiųjų dienos proga

33 eilinis sekmadienis
2017 m. lapkričio 19 d.

Mylėkime ne žodžiu, bet darbu

1. „Vaikeliai, nemylėkite žodžiu ar liežuviu, bet darbu ir tiesa“ (1 Jn 3, 18). Šie apaštalo Jono žodžiai išreiškia imperatyvą, kurio išvengti negali nė vienas krikščionis. „Mylimojo mokinio“ iki mūsų dienų perteikiamo Jėzaus paliepimo rimtumas dar labiau pabrėžiamas kontrastu tarp mūsų lūpose dažnai esančių *tuščių žodžių* ir *konkrečių faktų*, su kuriais esame pašaukti susidurti. Meilė nepalieka jokio pasiteisinimo: kas siekia mylėti taip, kaip mylėjo Jėzus, privalo elgtis pagal jo pavyzdį; visų pirma tuomet, kai yra kviečiamas parodyti meilę vargšams. Tas būdas, kuriuo myli Dievo Sūnus, yra gerai žinomas, ir šventasis Jonas aiškiai apie tai rašo. Ši meilė grindžiama dviem kolonomis: Dievas mus pirmas pamilo (1 Jn 4, 10. 19); Jis pamilo atiduodamas visą save, taip pat savo gyvybę (plg. Jn 3, 16).

Tokia meilė negali likti be atsako. Nors ji buvo dovanota vienašališkai ir besąlygiškai, nelaukiant jokio atlygio, ši meilė taip labai uždega širdis, jog kas ją patyrė, jaučiasi kviečiamas atsiliepti į ją nepaisydamas savo ribotumo ir nuodėmių. Tai pavyksta, kai Dievo malonė, jo gailestingoji meilė, kiek įmanoma, priimama mūsų širdyje, sujudina mūsų valią ir jausmus, kreipia mylėti patį Dievą ir artimą. Šitai iš Trejybės širdies kylantis gailestingumas gali pasiekti ir sujaudinti mūsų gyvenimą, įkvėpti užuojautą ir gailestingumo darbus vargstančių brolių ir seserų labui.

2. „Štai vargšas šaukėsi, ir Viešpats išgirdo“ (Ps 34, 7). Bažnyčia visada suvokė šio šauksmo svarbą. Apie tai liudija pirmieji Apaštalų darbų puslapiai, kai Petras paragina išrinkti septynis vyrus, „pilnus Dvasios ir išminties“ (Apd 6, 3), ir jiems pavesti tarnystę vargšams. Tarnystė vargingiausiems iš tikrųjų buvo vienas pirmųjų ženklų, rodantis krikščionių bendruomenę šio pasaulio scenoje. Taip įvyko todėl, kad bendruomenė suprato, jog Jėzaus mokinių gyvenimas turi reikštis broliškumu ir solidarumu, kad atitiktų pamatinį mokymą Mokytojo, vadinusio vargdienius *palaimintais* ir Dangaus Karalystės *paveldėtojais* (plg. Mt 5, 3).

„Nuosavybę bei turtą jie parduodavo ir, ką gavę, padalydavo visiems, kiek kam reikėdavo“ (Apd 2, 45). Šis sakinytis atskleidžia, kuo gyveno pirmieji krikščionys. Evangelistas Lukas, kuris tarp visų šventųjų autorių daugiausia vietos skiria gailestingumui, ne dėl retorikos aprašo ankstyvosios bendruomenės dalijimosi praktika. Priešingai, pasakodamas apie tai, jis siekia kalbėti būsimųjų kartų tikintiesiems, taip pat ir mums, idant padrąsintų mus liudyti ir paragintų įsipareigoti labiausiai vargstančiųjų labui. Tą patį mokymą su tokiu pačiu įsitikinimu mums perteikė apaštalas Jokūbas, kuris savo laiške pasitelkia stiprius ir įtaigius žodžius: „Paklauskite, mano mylimieji broliai: ar Dievas neišsirinko pasaulio akyse vargdienių, kad jų turtas būtų tikėjimas ir jie paveldėtų Karalystę, pažadėtą ji mylintiems? O jūs paniekinote vargšą! Argi ne turtuoliai jus vargina, ar ne jie tampo jus po teismus? <...> Kas iš to, mano broliai, jei kas sakosi turįs tikėjimą, bet neturi tikėjimo darbų?! Ar gali ji išgelbėti tikėjimas? Jei brolis ar sesuo neturi drabužių ir stokoja kasdienio maisto, ir kas nors iš jūsų jiems tartų: „Keliaukite sveiki, sušilkite, pasisotinkite“, o neduotų, ko reikia jų kūnui, – kas iš tų žodžių?! Taip pat ir tikėjimas: jei neturi darbų, jis savyje miręs“ (Jok 2, 5–6. 14–17).

3. Tačiau būdavo momentų, kai krikščionys atidžiai nesiklausė šio kvietimo, užsikrėsdami pasaulietiška galvosena. Tačiau Šventoji Dvasia niekad nepaliovė kvietusi jų sutelkti dėmesį į esminius dalykus. Ji pažadino daugelį vyrų ir moterų, įvairiais būdais aukojusių savo gyvenimą ir tarnavusių vargšams. Kiek daug istorijos puslapių per pastaruosius du tūkstantmečius buvo surašyta krikščionių, kurie paprastai ir nuolankiai, taip pat su didžiadvasiška meilės išmone tarnavo vargingiausiems broliams!

Tarp jų išsiskiria šventasis Pranciškus Asyžietis, kurio pavyzdžiu per šimtmečius sekė daugybė kitų šventų vyrų ir moterų. Jis nepasitenkino vien *apkabindamas* ir duodamas *išmaldą* raupsuotiesiems, bet nusprendė vykti į Gubijų *gyventi* drauge su jais. Jis pats tame susitikime išvelgė savo pašaukimo lūžį: „Kai gyvenau nuodėmėje, raupsuotųjų vaizdas man atrodė labai nemalonus, tačiau pats Viešpats mane atvedė pas juos, ir aš parodžiau jiems gailestingumo. Kai išėjau, tai, kas iš pradžių man atrodė bjauru, pasikeitė į sielos ir kūno saldybę“ (Testamentas 1–3). Šis liudijimas parodo perkeičiančią meilės galią ir krikščioniškojo gyvenimo stilių.

Apie vargšus neturime mąstyti tik kaip apie priėmusius – tiek savanorių kartą per savaitę atliekamų gerų darbų, tiek spontaniškų geros valios gestų, kuriais

siekiamo nuraminti savo sąžinę. Tokios patirtys dažnai būna geros ir naudingos siekiant jautriau įsisa-
moninti brolių reikmes, taip pat, kas nulemia netei-
sybes, – vis dėlto jos turėtų mus vesti į tikrą *susitikimą*
su vargšais, taip pat į *daliįjimąsi*, kuris turi tapti mūsų
gyvenimo stiliumi. Maldos, mokinystės kelio ir atsi-
vertimo evangelinį tikrumą patvirtina besidalijanti
artimo meilė. Iš tokios gyvensenos kyla džiaugsmas
ir dvasios giedrumas, nes savo ranka paliečiamas
Kristaus kūnas. Jei norime iš tikrųjų sutikti Kristų, bū-
tina paliesti jo kūną vargšų žaizdose, taip atsiliepiant
į Eucharistijoje priimamą sakramentinę Komuniją.
Šventojoje liturgijoje laužomas Kristaus Kūnas per
besidalijančią meilę matomas vargingiausių brolių ir
seserų veiduose. Visuomet aktualūs išlieka šventojo
vyskupo Jono Auksaburnio žodžiai: „Jei nori pagerbti
Kristaus kūną, neniekink jo dėl to, kad yra nuogas;
gerbk eucharistinį Kristų ne šilkiniais drabužiais, tuo
pat metu paniekindamas kitą Kristų, kuris už Bažny-
čios sienų yra nuogas ir kenčia dėl šalčio“ (*Hom. in
Mattheum, 50, 3: PG 58*).

Todėl esame kviečiami ištiesti ranką vargšams, susi-
tikti su jais, pažvelgti jiems į akis, juos apkabinti, kad
jie pajustų meilės šilumą, ištirpdančią uždara vieni-
šumo ratą. Į mūsų pusę ištiesta jų ranka yra taip pat
pakvietimas išeiti iš mūsų tikrumo ir patogumo, atpa-
žinti pačioje vargdienystėje glūdinčias vertybes.

4. Nepamirškime, kad Kristaus mokiniams vargdie-
nystė pirmiausia yra *kvietimas sekti vargdienį Jėzų*. Tai
sekimas paskui Jį ir ėjimas su Juo keliu, vedančiu į
Dangaus Karalystės laimę (plg. *Mt 5, 3; Lk 6, 20*). Varg-
dienystė reiškia nuolankią širdį, gebančią priimti save
kaip ribotą, nuodėmingą kūrinį ir atsispirti visagaly-
bės pagundai, klaidinančiai nemirtingumo iliuzija.
Vargdienystė yra širdies nuostata, neleidžianti žvelgti
į pinigus, karjerą ar prabangą kaip į gyvenimo tikslą
ir laimės sąlygą. Veikia būtent vargdienystė sukuria
sąlygas laisvai priimti asmenines ir visuomenines at-
sakomybes, nepaisant savo ribotumo, pasitikint Dievo
artumu ir remiantis jo malone. Taip suprantama varg-
dienystė yra mastas, leidžiantis teisingai naudotis me-
džiaginėmis gėrybėmis, taip pat išgyventi santykius
ir troškimus be egoizmo ir savinimosi (plg. Katalikų
Bažnyčios katekizmas, 2445).

Tetampa mums pavyzdžiu šventasis Pranciškus, ti-
kros vargdienystės liudytojas. Būtent jis, kadangi
žvilgsnį buvo įsmeigęs į Kristų, galėjo vargšuose Jį at-
pažinti ir Jam tarnauti. Jei norime savo indėliu veiks-
mingai prisidėti prie istorijos permainų, prie tikros
plėtros, būtina įsiklausyti į vargšų šauksmą ir imtis
kelti juos iš visuomeninio nušalinimo būklės. Drau-

ge primenu mūsų miestuose ir bendruomenėse gyve-
nantiems vargšams, kad jie neprarastų jų gyvenimą
ženklinančio evangelinio neturto suvokimo.

5. Žinome, kad šiandienos pasaulyje labai sunku aiš-
kiai identifikuoti vargą. Vis dėlto jis kasdien kaip iš-
šūkis iškyla prieš mūsų akis, jis matomas tūkstančių
žmonių veiduose, paženklinuose skausmo, nušalini-
mo, piktnaudžiavimo, smurto, kankinimų ir kalini-
mų, karo, laisvės ir orumo atėmimo, neišsilavinimo
ir analfabetizmo, nešvaros ir bedarbystės, prekybos
žmonėmis ir vergijos, tremties ir skurdo, priverstinės
migracijos. Vargas turi moterų, vyrų ir vaikų veidą:
jie išnaudojami turint niekšingus interesus, sutrypia-
mi iškrypusios valdžios ir pinigų logikos. Koks ne-
galestingas ir nepabaigiamas susidarytų sąrašas, jei
pridurtume vargą, nulemtą socialinio neteisingumo,
moralinio skurdo, saujelės žmonių godumo, taip pat
visuotinio abejingumo!

Deja, šiandien, kai vis daugiau turtų begėdiškai
kaupiama nedaugelio privilegijuotųjų rankose, o tai
dažnai lydi nelegalus ir žeidžiantis žmogaus oru-
mo išnaudojimas, taip pat skandalingai visame pa-
saulyje, plačiuose visuomenės sluoksniuose plinta
skurdas. Šio scenarijaus akivaizdoje neįmanoma likti
abejingam, arba, kas būtų dar blogiau, rezignuoti.
Skurdas gesina daugelio jaunų žmonių iniciatyvą ir
trukdo jiems rasti darbo; skurdas atbukina atsako-
mybės pojūtį, skatina perduoti kitiems įgaliojimus ir
ieškoti favoritų; skurdas užnuodija bendruomeniš-
kumo versmes ir nepalieka vietos profesionalumui,
taip sumenkindamas tų, kurie dirba ir gamina, nuo-
pelnus, – į visa tai dera atsiliepti nauja gyvenimo ir
visuomenės vizija.

Visi tie vargšai – kaip mėgdavo sakyti palaimintasis
Paulius VI – priklauso Bažnyčiai pagal „evangelinę
teisę“ (Kalba Vatikano II Susirinkimo antrosios sesijos
atidarymo proga 1963 m. rugsėjo 29 d.) ir įpareigoja jų
reikalui teikti esminę pirmenybę. Todėl palaimintos
rankos, atsiveriančios priimti vargšus ir jiems padėti:
tai rankos, teikiančios viltį. Palaimintos rankos, įvei-
kiančios kultūros, religijos ir tautos barjerus, užpilan-
čios paguodos aliejaus ant žmonijos žaizdų. Palaimin-
tos rankos, atsiveriančios ir nieko neprašančios kaip
atlygio, be „jeigu“, be „bet“ ir be „galbūt“: tai rankos,
per kurias ant brolių nužengia Dievo palaiminimas!

6. Baigiantis Gailėstingumo Jubiliejui norėjau pado-
vanoti Bažnyčiai *Pasaulinę vargstančiųjų dieną*, kad
krikščionių bendruomenės visame pasaulyje taptų
vis aiškesniu ir konkretesniu ženklu, rodančiu Kris-
taus meilę paskutiniams ir labiausiai vargstantiems.

Noriu, kad prie mano pirmtakų įsteigtų kitų Pasaulinių dienų, jau turinčių minėjimo tradiciją mūsų bendruomenių gyvenime, būtų pridėta ši *Diena*, papildanti jas Evangelijai būdingu elementu: ypatinga Jėzaus meile vargšams.

Kviečiu visą Bažnyčią, visus geros valios vyrus ir moteris, tą ypatingą dieną pažvelgti į visus tiesiančius savo rankas, prašančius pagalbos ir besišaukiančius mūsų solidarumo. Tai mūsų broliai ir seserys, sukurti ir mylimi vienintelio dangiškojo Tėvo. Ši *Diena* turi skatinti tikinčiuosius atmetimo ir švaistymo kultūrai priešpriešinti susitikimo kultūrą. Tuo pat metu noriu pakviesti visus, nepriklausomai nuo išpažįstamos religijos, konkrečios brolybės ženklan atsiverti bendrystei su vargšais ir kiekvienai solidarumo su jais formai. Dievas sukūrė dangų ir žemę visiems; deja, žmonės nustatė ribas, pastatė sienas ir barjerus, išduodami žmonijai skirtą pirminę dovaną, nuo kurios niekas neturėjo būti atskirtas.

7. Šiomet *Pasaulinė vargšų diena* minima lapkričio 19-ąją, 33-ąją eilinį sekmadienį. Trokštu, kad krikščionių bendruomenės savaitę prieš šią *Dieną* angažuotųsi surengdamos daug draugiškų susitikimų, solidarumo ir broliškos pagalbos progų. Po to vargšus ir savanorius bus galima pakviesti bendrai dalyvauti sekmadienio Eucharistijoje, kad dar autentiškesnė taptų mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus, Visatos Valdovo, iškilmė, kurią švęsime po savaitės. Kristaus viešpatavimas galutinai atsiskleidžia Golgotoje, kai Nekaltasis prikalamas prie kryžiaus – vargšas, nuogas, viskuo apipleštas jis įkūnija ir apreiškia Dievo meilės pilnatvę. Jo visiškas atsidavimas Tėvui, viena vertus, išreiškia visišką neturtą, kita vertus, pabrėžia Meilės, prikeliančios jį Velykų dieną naujam gyvenimui, galią.

Jei mūsų aplinkoje gyvena vargšai, kuriems reikia globos ir pagalbos, tą sekmadienį artinkimės prie jų: tai bus tinkamas momentas susitikti su Dievu, kurio ieškome. Kaip mus moko Šventasis Raštas (plg. *Pr* 18,

3–5; *Žyd* 13, 2), priimkime juos kaip privilegijuotus svečius prie stalo; jie gali tapti mokytojais ir padėti mums nuosekliau gyventi tikėjimu. Savo pasitikėjimu ir pasirengimu priimti pagalbą jie mums dalykiškai, dažnai džiaugsmingai, parodo, kaip svarbu gyventi tuo, kas esminga, ir visiškai atsiduoti Dievo apvaizdai.

8. Daugelio tą dieną konkrečiai įgyvendinamų iniciatyvų pagrindas visuomet tebūna *malda*. Nepamirškime, kad *Tėve mūsų* yra vargšų malda. Duonos prašymas išreiškia, kad Dievui patikime pamatinius savo gyvenimo poreikius. Tai, ko Jėzus mus moko toje maldoje, išreiškia ir apibendrina šauksmą tų, kurie kenčia dėl egzistencinio netikrumo ar būtinų dalykų stokos. Į mokinių prašymą išmokyti melstis jis atsakė vargšų žodžiais, kuriais kreipiamasi į vienintelį Tėvą, kuriame visi suvokia esą broliai. *Tėve mūsų* yra malda, kuria meldžiamės daugiskaita: prašome duonos, kuri yra „mūsų“, o iš to seka gebėjimas dalytis, dalyvauti ir bendra atsakomybė. Toje maldoje visi atpažįstame poreikį nugalėti bet kokią egoizmo formą, kad pasiektume tarpusavio priėmimo džiaugsmą.

9. Prašau brolių vyskupų, kunigų ir diakonų – jų pašaukimas susijęs su misija remti vargšus, prašau pašvęstųjų asmenų, draugijų ir judėjimų, taip pat visų savanorių angažuotis, kad ši *Pasaulinė vargstančiųjų diena* taptų tradicija ir konkrečiu indėliu evangelizuojant šiandienos pasaulį.

Ši nauja *Pasaulinė diena* tetampa stipriu raginimu mūsų tikinčiųjų, sąžinei, kad vis labiau įsitikintume tuo, jog dalijimasis su vargšais leidžia mums suprasti giliausią Evangelijos tiesą. Vargšai nėra problema: jie yra išteklius, iš kurio galime semtis, kad priimtume Evangelijos esmę ir ją gyventume.

Iš Vatikano, 2017 m. birželio 13 d.

Šv. Antano Paduviečio minėjimas

Popiežius Pranciškus

Ugdyti vilčiai

2017 m. rugsėjo 20 d.

Šiandienos katechezė apie „ugdymą vilčiai“. Štai kodėl kreipiuosi tiesiogiai, kreipiniu „tu“, įsivaizduodamas, kad kalbu kaip pedagogas, kaip tėvas jaunam ar bet kokiam atviram mokymuisi žmogui.

Mąstyk, ten, kur Dievas tave pasodino, turėk viltį! Visada vilkis.

Nepasiduok nakčiai: atmink, kad pirmutinis priešas, kurį reikia įveikti, nėra išorėje: jis yra viduje. Todėl nepalik vietos karčioms ir tamsioms mintims. Šis pasaulis yra pirmasis Dievo padarytas stebuklas, ir Dievas įdėjo į mūsų rankas naujų stebuklų malonę. Tikėjimas ir viltis eina drauge pirmyn. Tikėk iškiliausių ir gražiausių tiesų buvimu. Pasitikėk Dievu Kūrėju, Šventąja Dvasia, kuri viską veda į gerį, į Kristaus apkabinimą, kuris laukia kiekvieno vyro ar moters gyvenimo pabaigoje; patikėk, Jis laukia tavęs. Pasaulis keliauja dėka daugybės vyrų ir moterų, praskynusių kelią, stačiusių tiltus, svajojusių ir tikėjusių, nors aplink girdėjosi pašaipūs žodžiai.

Niekuomet negalvok, kad ši kova, kurią kovoji čia, yra visiškai bevertė. Mūsų gyvenimas nesibaigs žlugimu. Mumyse plaka amžinybės sėkla. Dievas nenuvilia: jei jis įdiegė viltį į mūsų širdis, jis nenori mūsų širdžių sugniuždyti nuolatiniais nusivylimais. Viskas gimsta tam, kad žydėtų per amžiną pavasarį. Dievas ir mus sukūrė, kad žydėtume. Atsimenu tą dialogą, kai ažuolas paprašė migdolmedžio: „Papasakok man apie Dievą.“ Ir migdolo medis pražydo.

Kad ir kur būtum, statyk! Jei esi parpuolęs ant žemės – kelkis! Nelik parpuolęs, kelkis, leisk, kad tau kiti padėtų atsistoti. Jei sėdi, leiskis į kelionę! Jei tave paralyžiuoja nuobodulys, nuvyk jį gerais darbais. Jei jautiesi tuščias ar demoralizuotas, pakviesk, kad Šventoji Dvasia iš naujo užpildytų tavo tuštumą.

Darbuokis dėl taikos tarp žmonių ir nesiklausyk balso tų, kurie skleidžia neapykantą ir susiskaldymus. Nesiklausyk tų balsų. Žmonės yra sukurti gyventi drauge, nors jie skiriasi vienas nuo kito. Priešybėse būk kantrus: vieną dieną suprasi, kad kiekviename žmoguje glūdi tiesos dalis.

Mylėk žmones. Mylėk juos po vieną. Gerbk kiekvieno kelionę, kad ir kokia ji būtų, tiesi ar vingiuota, nes

kiekvienas turi savo istoriją papasakoti. Kiekvienas iš mūsų taip pat turime savo istoriją papasakoti. Kiekvienas vaikas, kuris gimsta, yra gyvenimo pažadas, dar kartą pasirodantis esąs stipresnis už mirtį. Kiekviena gimstanti meilė yra perkeitimo galia, siekianti laimės.

Jėzus mums perdavė šviesą, spindinčią tamsoje: gink ir apsaugok ją. Ši vienintelė šviesa yra tau gyvenime patikėtas didžiausias lobis.

O visų pirma svajok! Nebijok svajoti. Svajok! Svajok apie pasaulį, kuris dar neregimas, bet tikrai bus įgyvendintas. Viltis veda mus tikėti, kad egzistuoja kūrinių, besiplėtojanti iki galutinio išsipildymo, kai Dievas bus viskas viskame. Gebantys regėti vaizduotėje žmonės davė žmonijai mokslo ir technologijų atradimų dovaną. Jie plaukė per vandenynus, keliavo po šalis, į kurias niekas nebuvo įkėlęs kojos. Žmonės, kurie puoselėjo viltį, taip pat įveikė vergiją ir šiame pasaulyje įgyvendino geresnes gyvenimo sąlygas. Pamąstykite apie tuos žmones.

Būk atsakingas už šį pasaulį ir už kiekvieno žmogaus gyvybę. Pamąstyk, kiekvienas neteisingumas vargšo atžvilgiu yra atvira žaizda ir sumenkina tavo paties orumą. Gyvenimas nesibaigia tavo egzistencija, į šį pasaulį ateis kitos kartos, kurios pakeis mūsų, ir bus dar daug kitų. Kasdien prašyk Dievo drąsos dovanos. Atmink, kad Jėzus dėl mūsų nugalėjo baimę. Jis nugalėjo baimę! Mūsų klatingas priešas negali niekuo pasipriešinti tikėjimui. Kai jausiesi išsigandęs gyvenimo sunkumų akivaizdoje, atsimink, kad gyveni ne tik dėl savęs. Krikštu tavo gyvenimas jau buvo panardintas į Trejybės slėpinį, ir tu priklausai Jėzui. Jei vieną dieną tave apimtų baimė ar pagaltum, jog blogis yra per didelis, kad jam būtų įmanoma pasipriešinti, tiesiog pamąstyk apie tavyje gyvenantį Jėzų. Jis per tave savo romumu trokšta įveikti visus žmogaus priešus: nuodėmę, neapykantą, nusikaltimą, smurtą; visus mūsų priešus.

Visuomet turėk drąsos tikėti, bet atsimink: nesi viršesnis nė už vieną. Visuomet tai prisimink: nesi viršesnis nė už vieną. Net jei būtum paskutinis, kuris tiki tiesa, nesišalink dėl to žmonių draugijos. Net jei turėtum gyventi tyloje kaip atsiskyrėlis, nešiokis širdyje kiekvieno kūrinių kančią. Esi krikščionis; maldoje viską atiduok Dievui.

Puoselėk idealus. Gyvenk dėl to, kas viršija žmogų. Jei dėl šių idealų vieną dieną turėtum apmokėti didžiulę sąskaitą, nesiliauk nešiojęs juos savo širdyje. Ištikimybė viską pasiekia.

Jei padarai klaidą, vėl atsitiesk: nėra nieko žmogiškesnio nei klysti. Tos pačios klaidos neturi tapti tau kalėjimu. Nepakliūk į savo klaidų spąstus. Dievo Sūnus atėjo ne dėl sveikųjų, bet dėl ligonių: taigi jis atėjo taip pat dėl tavęs. Jei ateityje ir vėl suklysi, nebijok, atsitiesk! Ar žinai kodėl? Nes Dievas yra tavo draugas.

Jei tave užgauna kartėlis, tvirtai tikėk žmonėmis, besidarbuojančiais dėl gėrio. Jų nuolankume yra naujo pasaulio sėkla. Bendrauk su žmonėmis, kurie išlaikė savo širdis panašias į vaiko širdį. Mokykis iš to, kas nuostabu, puoselėk nuostabą.

Gyvenk, mylėk, svajok, tikėk. Ir Dievo malonės dėka niekuomet nenusivilk.

Vilties priešai

2017 m. rugsėjo 27 d.

Šiuo laikotarpiu kalbame apie viltį; tačiau šiandien norėčiau su jumis pamąstyti apie *vilties priešus*. Nes viltis turi savo priešų: panašiai kaip kiekvienas geras dalykas šiame pasaulyje ji turi savo priešų.

Man prisimena antikinis mitas apie Pandoros skrynią: atidarius šią skrynią į pasaulio istoriją išleidžiama daugybė nelaimių. Tačiau nedaugelis atsimena šio pasakojimo pabaigą, kur nušvinta šviesos spindulys: po to, kai visos blogybės išėjo iš atviros skrynios, pasirodo maža dovana, kuri, atrodo, atsveria visą plintančių blogių. Skrynią saugojusi moteris Pandora ją pastebi paskutinę: graikai ją vadina *elpis*, o tai reiškia *viltis*.

Šis mitas mums pasakoja, kodėl žmonijai tokia svarbi viltis. Neteisinga sakyti: „Kol tęsiasi gyvenimas, tol yra viltis.“ Yra kaip tik priešingai: būtent viltis palaiiko gyvenimą, jį išlaiko, apsaugo ir augina. Jei žmonės nebūtų puoselėję vilties, jei nebūtų laikęsi šios dorybės, jie niekuomet nebūtų išėję iš olų ir nebūtų palikę pėdsakų pasaulio istorijoje. Tai pats dieviškiausias dalykas, koks tik gali egzistuoti žmogaus širdyje.

Prancūzų poetas Charles Péguy paliko mums gražius puslapius apie viltį (plg. „Vartai į antrosios dorybės slėpinį“). Jis poetiškai sako, kad Dievas ne taip labai stebisi žmonių tikėjimu ir meile; tačiau tai, kas iš tikrųjų Jį pripildė nuostabos ir jaudina, yra žmonių viltis. Jis rašo: „Šie vargšai vaikai mato, kaip klostosi dalykai, ir tiki, jog rytoj eis geriau.“ Poeto įvaizdis

primena daugybės per šį pasaulį keliavusių žmonių veidus – ūkininkų, vargšų darbininkų, geresnės ateities ieškančių migrantų, kurie atkakliai kovojo, nepaisydami dabarties sunkumų, daugybės išbandymų, tačiau buvo gaivinami pasitikėjimo, kad jų vaikų gyvenimas bus teisingesnis ir giedresnis. Jie kovojo dėl savo vaikų, kovojo su viltimi.

Viltis yra *varomoji jėga širdyse visų išvykstančių*, paliekančių namus, šalį, kartais artimuosius ir gimines – turiau omenyje migrantus, – jie ieško geresnio gyvenimo, kuris būtų oresnis jiems ir jų artimiesiems. Tai taip pat *paskata priimančiųjų širdyje*: troškimas susitikti, pažinti kitą, užmegzti dialogą. Viltis yra paskata „*dalytis savo kelione*“, nes kelionėje dalyvauja dvi šalys: tie, kurie atvyksta į mūsų šalį, ir mes, kurie artinamės prie jų širdies norėdami juos suprasti, suprasti jų kultūrą, kalbą. Tai jungtinė dviejų šalių vykdoma kelionė, tačiau be vilties ji neįmanoma. Viltis yra paskata dalytis gyvenimo kelione, kaip mums primena šiandien pradedama *Caritas* akcija. Broliai ir seserys, nebijokime bendrai dalyvauti kelionėje! Nebijokime! Nebijokime dalytis viltimi!

Viltis nėra būdinga žmonėms prikimštu pilvu. Štai kodėl *vargšai visuomet buvo pirmutiniai vilties nešėjai*. Šia prasme galime pasakyti, kad vargšai, net elgetos, yra istorijos protagonistai. Ateinančiam į pasaulį Dievui jų reikėjo: reikėjo Juozapo, Marijos, Betliejaus piemenų. Pirmųjų Kalėdų naktį pasaulis miegojo įsikūręs savo tikrume. O nuolankieji slaptoje ruošė gerumo revoliuciją. Tai buvo vargšai visais atžvilgiais, kai kurie vos galėjo pragyventi, tačiau jie turėjo patį brangiausią pasaulyje turtą: jie troško permainų.

Kartais viską gyvenime turėti būna nelaimė. Pamąstykime apie jaunuolį, kurio niekas nemokė laukimo ir kantrybės dorybių, jis neturėjo dėl nieko lieti prakaito, viską greitai gavo ir, būdamas dvidešimties, jau įsivaizdavo „žinaš, kaip funkcionuoja šis pasaulis“. Jam skirtas pats blogiausias nuosprendis: nieko daugiau nebetrokšti. Tai baisiausia bausmė. Troškimams ir svajonėms užverti duris. Jis atrodo dar jaunas, tačiau į jo širdį jau pasibeldė ruduo. Tokie yra rudeniniai jaunuoliai.

Blogiausia kliūtis vilčiai yra turėti tuščią sielą. Tai pavojus, nuo kurio nė vienas negali sakyti esąs apsaugotas. Nes pagundą prarasti viltį galima patirti ir einant krikščioniško gyvenimo keliu. Senujų laikų vienuoliai įvardijo vieną didžiausių uolumo priešų. Jie vadino jį „vidudienio demonu“, žlugdančiu gyvenimo įsipareigojimus būtent tuomet, kai aukštai pakilusi šviečia saulė. Šis gundymas užklumpa mažiausiai jo tikintis:

dienos tampa monotoniškos ir nuobodžios, atrodo, kad nėra nieko, dėl ko vertėtų stengtis. Ši būseną vadinama *akedija*, ji griaua gyvenimą iš vidaus, kol galiausiai iš jo lieka tik tuščias kiautas.

Kai tai atsitinka, krikščionis žino, jog su šia būkle reikia kovoti, jos nevalia pasyviai priimti. Dievas sukūrė mus džiaugsmui ir laimei, o ne kad skendėtume melancholiškose mintyse. Štai kodėl svarbu saugoti širdį ginantis nuo nelaimingumo pagundų, kurios tikrai kyla ne iš Dievo. Kur mūsų jėgos atrodo menkos, o kova su nerimu ypač sunki, visuomet galime kreiptis į Jėzaus vardą. Galime kartoti tą paprastą malda, apie kurią užsimenama Evangelijoje ir kuri tapo daugelio

krikščionių tradicijų šerdimi: „Viešpatie Jėzau Kristau, gyvojo Dievo Sūnau, pasigailėk manęs nusidėjėlio!“ Graži malda. „Viešpatie Jėzau Kristau, gyvojo Dievo Sūnau, pasigailėk manęs nusidėjėlio!“ Tai vilties malda, nes galiu atsigręžti į Tą, kuris gali plačiai atverti duris ir išspręsti problemą, leisti man pažvelgti į perspektyvą, vilties horizontą.

Broliai ir seserys, mes ne vieniši kovoje su neviltimi. Jei Jėzus nugalėjo pasaulį, jis gali visuose mumyse įveikti tai, kas priešinasi gėriui. Jei Dievas yra su mumis, niekas iš mūsų neišplės tos dorybės, kuri mums gyvenime absoliučiai būtina. Niekas iš mūsų neišplės vilties. Ženkime pirmyn!

Ganytojų kreipimasis minint Pasaulinę vargstančiųjų dieną

2017 m. lapkričio 14 d.

Brangūs broliai ir seserys,

ši sekmadienį, lapkričio 19 d., pirmą kartą minime Pasaulinę vargstančiųjų dieną, kurios įsteigimą popiežius Pranciškus paskelbė užbaigdamas Gailestingumo jubiliejų. Atjauta ir apsisprendimas padėti artimui negali apsiriboti vien jubiliejiniais metais, todėl ši diena nuolat skatins krikščionių bendruomenes visame pasaulyje tapti vis aiškesniu ir konkretesniu ženklu, rodančiu Kristaus meilę labiausiai vargstantiems. Ji turi atkreipti mūsų dėmesį į materialinį skurdą ir neteisybę kenčiančius žmones, likimo ir kitų žmonių nuskriaustuosius.

Šiomet Vargstančiųjų diena skirta žinioje popiežius Pranciškus kreipiasi apaštalo Jono žodžiais: „Vaikeliai, nemylėkite žodžiu ar liežuviu, bet darbu ir tiesa“ (1 Jn 3, 18). Dievas mus pirmas pamilo ir per savo Sūnų išliejo savo meilės pilnatvę. Tokia meilė negali likti be atsako, o kas siekia mylėti taip, kaip mylėjo Jėzus, privalo elgtis pagal Jo pavyzdį ir visų pirma parodyti meilę vargšams.

Popiežius priminė, kad jau pirmoji krikščionių bendruomenė rūpinosi vargstančiais savo nariais ir tam buvo įsteigta diakonų tarnystė. Vienas svarbių krikščionių bendruomenės, pasirodžiusios pasaulio scenoje, bruožų buvo tarnavimas vargšams.

Neturime galvoti, kad vargstantieji yra tik mūsų teikiamos pagalbos ir geros valios gestų, kuriais siekiame nuraminti savo sąžinę, priėmėjai. Esame kviečiami išdrįsti atsiverti tikram *susitikimui* su vargšais, o *dalijimasis* turi tapti mūsų gyvenimo stiliumi. Į mūsų pusę ištiesta vargstančiųjų ranka kviečia mus išeiti iš savo tikrumo ir patogumo, o besidalijanti artimo meilė patvirtina, kad malda, atsivertimas ir Kristaus sekimas yra tikri.

Tiesa, neturtas, arba vargdienystė, yra svarbi krikščioniška dorybė, kuri saugo žmogų nuo galvojimo apie pinigus, nuo manymo, kad karjera ir prabanga yra gyvenimo tikslas ir laimės sąlyga. Bet kai vis daugiau turtų begėdiškai kaupiami nedaugelio privilegijuotųjų rankose, kai turtų kaupimą lydi neteisingumas ir nesiskaitymas su žmogaus asmens orumu, o tuo metu pasaulyje vis labiau plinta skurdas, negalime likti abejingi.

Caritas iniciatyva atliktas sisteminis skurdo problemos tyrimas Lietuvoje ir šiais metais statistikos tarnybų skelbiami duomenys rodo, kad nemaža mūsų šalies piliečių dalis gyvena skursdami. Ši problema yra svarbi ir jos sprendimas neatidėliotinas. Ją spręsti visų pirma turi atitinkamos valstybės institucijos, bet to neužtenka. Mes visi turime būti jautrūs ir atidūs kiekvienam vargstančiajam. O tokių yra daug: tai minimumo neuždirbantys ar iš menko atlyginimo negalintys pragyventi žmonės, vieniši ir patyrę nesėkmes, jaunos ir daugiau vaikų auginančios šeimos, menkas pensijas gaunantys vyresnio amžiaus žmonės. Taip pat negalime užmiršti šeimų, kuriose yra sergančių priklausomybe, nusivylusių dėl patirtos neteisybės ar

besikartojančių nesėkmių, patyrusių atmetimą ir save menkai vertinančių, pripratusių gauti pagalbą ir gyvenančių šia diena.

Kiekvienas žmogus siekia gyventi geriau, gauti tinkamą atlygį, bet visiems turi rūpėti silpniausi ir vargingiausi. Tam skatina krikščioniška artimo meilė, o galiausiai tai daro įtaką visai visuomenei. Skurdas veda į susvetimėjimą ir šeimų atsiskyrimą, kai ieškan-tys pragyvenimo galimybių išvažiuoja toli nuo savo namų; dėl skurdo žmonės patenka į prekybos žmonė-mis tinklą, nes vargstantieji lengvai pasiduoda apgau-lei ir baisiam išnaudojimui; skurdas veda į tolimesnę nelygybę ir atskirtį visuomenėje, nes skurstančių še-i-mų vaikai neturi galimybių įgyti tokį pat visapusišką išsilavinimą kaip turtingųjų.

Ką galime daryti? Visų pirma matykime, pastebėki-me neteisybę, išnaudojimą, vargą savo aplinkoje. Tai yra ir mano reikalas: negaliu nusiplauti rankų, jei manęs tiesiogiai neliečia. Kelkime į viešumą esančias problemas, drauge patys ieškodami ir siūlydami jų sprendimus.

Kaip kviečia popiežius, parodykime konkrečią artimo meilę. Tai galime padaryti paprastais ir mažais gestais: pastebėkime savo vargstančius brolius ir seseris, stab-telkime ir skirkime laiko pasikalbėti ar bent paklausti vardo, pasiūlykime savo pagalbą, aplankykime vieni-

šus ar sergančius žmones, kantriai juos išklauskime, pasidalykime savo patirtimi ir sustiprinkime viltį, o gal net pasimokykime iš jų, kaip priimti gyvenimo ne-gandas. Padrąsinkime, motyvuokime vargstančiuo-sius, kad nenuleistų rankų ir toliau stengtųsi, paro-dykime galimybes, kurių galbūt nemato, skatinkime imtis atsakomybės už savo gyvenimą. Ryžkimės do-vanoti savo laiko įsitraukdami į gailestingumo dar-bų tarnystę savo parapijoje, gal net savanoriaudami advento akcijoje *Gerumas mus vienija*, prisidedami prie *Caritas* ar kitos pagalbą vargstantiems teikiančios or-ganizacijos veiklos.

Mes, tikintieji ir visi geros valios žmonės, esame kvie-čiami naujai žvelgti į visus reikalingus pagalbos ir be-sišaukiančius mūsų solidarumo. Išlikime jautrūs, mo-kykimės iš Kristaus, maldoje vienykimės su kiekvienu pagalbos reikalingu žmogumi. Visų mūsų iniciatyvų ir darbų pagrindas visuomet tebūna malda.

Popiežius Pranciškus linki, kad ši nauja Pasaulinė vargstančiųjų diena taptų stipriu raginimu mūsų są-žinei, idant vis labiau įsitikintume tuo, jog dalijimasis su vargšais leidžia mums suprasti giliausią Evange-lijos tiesą. Vargšai nėra problema: jie yra šaltinis, iš kurio galime semtis, kad priimtume Evangelijos esmę ir ja gyventume.

Lietuvos vyskupai

Nauji leidiniai

Šventoji Teresė Kalkutietė. Kur yra meilė, ten yra Dievas. Kelias į artimesnę bendrystę su Dievu ir didesnę artimo meilę. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2017. – 374 p.

Jeigu reikėtų apibendrinti ir dviem žodžiais nusakyti visą šv. Teresės Kalkutietės gyvenimą ir mokymą, tie žodžiai neabejotinai būtų Dievas ir meilė. Dievas buvo jos egzistencijos, gyvenimo, meilės Dievui ir artimui, jos mokymo centras. Tačiau jei reikėtų išsiversti su vienu žodžiu, tas žodis būtų meilė. Dievas pasinaudojo šv. Teresės Kalkutietės rankomis ir širdimi, kad parodytų savo meilę šių dienų pasaulyje.

Visiems vienuolinės šeimos nariams ir tiems, kurie troško dalytis Dievo Meilės Misionierių charizma, šv. Teresė Kalkutietė dažnai siuntė pamokančius, drąsinančius, o kartais ir perspėjančius žodžius. Jos pamokymai yra pirminis šio citatų rinkinio šaltinis. Knygoje taip pat skelbiami vieši pasisakymai ir laiškai. Nors šv. Teresės Kalkutietės mokymas buvo skirtas konkrečiai žmonių grupei, jis tinkamas ir suprantamas visiems.

Arkivyskupas Gintaras Grušas

Pamokslas Fatimoje švenčiant Lietuvos dieną

2017 m. spalio 22 d.

Brangieji,

pirmajame skaitinyje girdėjome, kaip Dievas ieško žmogaus, dar nepažįstančio Jo ir Jo meilės. „Tave aš laikau už rankos, Tave vardu aš pašaukiau ir iškėliau į garbę, nors Tu manęs nežinojai“ (plg. Iz 45, 1–4). Net kai Dievo tauta vėliau nuo Jo atitolsta, Jis toliau siekia žmogų atrasti, sukurti savo tautą iš naujo ir negaili tam jokių pastangų. Evangelijoje girdėtas palyginimas apie monetą primena mums, kad kiekvieną iš mūsų Dievas surado, pakrikštijo, pažymėjo žyme – krikšto žyme, Šventosios Dvasios žyme, ir mes Jam priklausome. Todėl šiandienos Evangelijos palyginimas taikomas kaip tik mums. „Atiduokite Dievui, kas Dievo“ (plg. Mk 12, 17). Broliai, seserys, tai esame mes. Mes esame Dievo nuosavybė. Ir tai, ką Viešpats mums yra davęs, turime atiduoti į Jo rankas. Ši Fatimos šventovė ypatingu būdu liudija mums ne tik mūsų priklausomybę Dievui, bet ir Dievo artumą mums. Ji taip pat aktuali šiandien, kaip tada, kai Marija čia, Fatimoje, apsireiškė prieš šimtą metų.

Per Mariją Dievas toliau kviečia mus, savo žmones, sugrįžti, atsinaujinti, atsiliepti į Jo meilės kvietimą būti Dievo bendradarbiais, dalyvauti Jo kūrybos ir išganymo darbe plečiant šeimą, plečiant Dievo Karalystę. Dievo įsakymas žmogui būti vaisingam ir daugintis ypatingą reikšmę turi krikščioniškoms šeimoms. Ne tik jas sudarant, bet ir jas ugdant bei saugojant. Ir dabar, šiais metais, vėl bus diskusijų tiek spaudoje, tiek politikoje, bus kėsiniama į šeimos gerovę. Dažnai kalbame apie finansinę gerovę. Bet ar kalbame apie vyro ir moters gerovę, apie jiems suteiktą galimybę ugdyti vaikus pagal savo įsitikinimus, pagal savo tikėjimą. Mes negalime šių diskusijų ir kovų akivaizdoje tylėti. Pirmiausia turime savo maldomis prisidėti prie Dievo kūrybos darbo apsaugodami šeimą ir siekdami, kad šeimos klestėtų. Turime ir savo balsu, ir politinėje arenoje kalbėti visuomenei apie šeimos svarbą.

Mes taip pat esame Viešpaties bendradarbiai išganymo procese. Kaip? Per evangelizaciją. Kaip Dievas surenka savo žmones ir parodo jiems savo meilę, taip ir mes esame kviečiami skleisti Gerąją Naujieną apie Dievo meilę mūsų visuomenėje. Šis sekmadienis visuotinėje Bažnyčioje yra Misijų sekmadienis. Prisimename, kaip svarbu skelbti Gerąją Naujieną tiems, kurie jos dar nepažįsta.

Daugelis šventųjų ir kankinių padėjo, kad ištisos tautos pažintų Jėzų Kristų, pažintų Dievo meilę ir galėtų būti išgelbėti. Tokiu būdu Evangelija, Geroji Naujiena, pasiekė visą pasaulį. Mielieji, ji pasiekė ir mūsų tautą per tuos, kurie vykdė misijas, kurie rizikavo savo gyvybe, kad ta geroji žinia pasklistų po pasaulį. Marija Fatimoje rodo mums ir kitą misijų kelią. Ji savo žodžiu, savo malda kviečia mažus piemenėlius pažinti Dievo meilę ir dalytis su kitais. Net būdami maži vaikai jie sugebėjo savo draugams papasakoti apie tai, ką jie patyrė per Dievo Motinos apsireiškimą, ką jie patyrė per malda, per auką, ir kvietė kitus pažinti ir pamilti Dievą.

Daug netikinčių (Portugalija tuo metu buvo komunistinis kraštas) atsivertė per saulės stebuklą, kuris įvyko čia prieš šimtą metų. Tikėjimas – tai mūsų ir viso pasaulio kelias į taiką ir ramybę, širdies ramybę. Pirmojoje slaptyje Marija piemenėliams apreiškė, kad kitas kelias veda į pražūtį. Mūsų asmeninę pražūtį, kurios mes savo asmeniniu atsivertimu turime išvengti, ir viso pasaulio pražūtį, kurios mes savo malda ir auka galime jam padėti išvengti.

Antrajame skaitinyje girdėjome apie dėkojimą už tikėjimą, kuris iš tikrųjų yra mums suteikta dovana. Mes, piligrimai, susirinkome Fatimoje ne tik paminėti istorinio įvykio, kad prieš šimtą metų čia pasirodė Marija. Mes atvykome čia ir todėl, kad tas šimtmetis beveik visiškai sutampa su mūsų Nepriklausomybės šimtmečiu, kurį minėsime kitais metais. Marija perspėjo piemenėlius: „Melskitės, kad pasaulio neištiktų didžiulės nelaimės.“ Ir mes iš tikrųjų patyrėme nemažą dalį tų nelaimių, apie kurias buvo pranašauta. Jas patyrėme labai arti. Nepaisant to, mes irgi turime už ką dėkoti. Tas laikas davė mums kankinį ir užtarėją danguje, palaimintąjį Teofilijų, kurio metus dar švenčiame, ir daugelį kitų kankinių. Pal. Teofilijus pats meldėsi ir aukojosi pagal Fatimos Marijos prašymą Jėzaus Švenčiausiajai Širdžiai ir Marijos Nekalčiausiajai Širdžiai už Rusijos atsivertimą. 1918-aisiais mūsų šalis gavo Nepriklausomybės dovana. Vėliau taip pat gavome atkurtos Nepriklausomybės dovana, kurios ženklą matome šioje Fatimos aikštėje – tai Berlyno sienos dalis, liudijanti Dievo veikimą, – mūsų ir visos Rytų Europos nepriklausomybės atkūrimą. Tas metas davė mums Gailestingojo Jėzaus apsireiškimus Vilniuje. Gailestingumo vainikėlio maldoje girdime skambesį ir angelo maldos, kurios jis išmokė piemenėlius Fatimoje: „Aukuju Tau brangiausiąjį mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Kūną ir Kraują, Sielą ir Dievystę kaip atlyginimą...“ Tas metas taip pat dovanojo mūsų tautai gilų pamaldumą Dievo Motinai Marijai. Per tą šimtmetį rožinio malda kilo iš mūsų tautiečių lūpų. Kilo Sibire, kilo išeivijoje, kilo mūsų tautoje, net okupacijos metais kiekvieną mėnesį per sunkią piligrimystę Šiluvoje ji kilo į Dangujį.

Mes susirinkome čia dėkoti Viešpačiui už visas malones, kurias Jis mums davė per tą šimtmetį. Dėkodami matome Dievo veikimą. Mes liudijame gautas malones ir atveriamo kelią naujoms malonėms. Mes turime didžiulį mokytoją, Joną Paulių II, kurio statula neatsitiktinai yra šalia šios šventovės, po didžiuoju kryžiumi. Buvo pasikėsinta į jo gyvybę kaip tik gegužės 13 d., Fatimos dieną. Jis patyrė malonę – išliko gyvas ir atvežė pasikėsimo į jį kulka, kad paaukotų ją Dievo Motinai. Ta kulka yra įdėta į Marijos karūną Apsireiškimų koplyčioje, toje aikštėje, kurioje meldėmės rožinį. Šventasis Jonas Paulius yra mūsų Mokytojas, kad mes išmoktume čia atvažiavę savo kančias ir išgyvenimus padėti prie Viešpaties kryžiaus ir dėkoti už ramybę, kai Dievas leidžia pajusti savo artumą. Eucharistijos slėpinys, kurį mes švenčiame dabar, – tai padėka Dievui, tai vienijimasis su Kristaus kančia atsiliepiant į Jėzaus ir Marijos raginimą. Kad ir kas mūsų laukia ateityje, – Jėzau, Marija, mes pasitikime meile, kuria liepsnoja Švenčiausioji Jėzaus ir Nekalčiausioji Marijos Širdis.

Tikiu, kad per tokias piligrimines keliones Dievas prabyla kiekvienam iš mūsų. Šiomis dienomis kiekvienas kitaip patiriame Dievo artumą ir Dievo malonę. Kai kas – per didingą vienuolynų architektūrą, kiti per galingas vandenyno bangas, gamtos reiškinius. Kai kas Dievo išlaisvinimo ženklą gavo įstrigęs viešbučio lifte. Ženklą, kad Dievas nė vieno neapleidžia. Kai kas – per nuovargį ir sunkumus. Tie mums skirti ženklai ateina įvairiai. Ir šiandien prieš išvažiuodami turime atpažinti tuos ženklus, kuriuos Viešpats mums davė per šią piligrimystę. Turime juos pastebėti ir už juos dėkoti.

Kaip daugelis žinote, Viešpats pasišaukė pas save mano tėvelius šią vasarą. Rengdamasis šiam Fatimos jubiliejui, negalėjau įsivaizduoti, kokie Dievo planai. Su sesute buvome jau nutarę atvykti čia, į Fatimą, liepos mėnesį, per jos vyro mirties metines. Taip susiklostė, kad čia buvome ne tik per jos vyro metines, bet ir minint 30-tąją dieną po mūsų motinos mirties. Dievo Apvaizda lėmė, kad šiandien, Lietuvos piligrimystės Fatimoje dieną, sukanka lygiai keturi mėnesiai po mano motinos mirties. Motinos, kuri kasdien meldavosi rožinį, kuri dėl Lietuvos Nepriklausomybės meldėsi ilgus metus. Šiandien man aiškiai primenama, kad Marija man yra duota kaip ta Motina, kuriai galutinai visi mes priklausome.

Po kryžiumi Jėzus tarė Jonui: „Štai tavo motina!“ (plg. *Jn* 19, 27). Tie žodžiai buvo skirti kiekvienam iš mūsų. Marija yra labai realiai mūsų Motina. Ir ją, kaip apaštalas Jonas, šiandien mes turime pasiimti ir parsivesti į savo namus. Dievo ženklus ar Jums ištartus Dievo žodžius įsidėkite į širdį, parsivežkite į Lietuvą ir svarstykite, apmąstykite juos savo širdyje.

Piemenėliai iš tikrųjų buvo mažutėliai. Mes vakar daugelis matėme tą didingą vienuolyną, kuris stovėjo daug amžių. Bet Marija ne ten pasirinko apsireikšti, o čia, laukuose, piemenėliams. Taip ir mes labai dažnai jaučiamės mažutėliai. Nesame tie didieji, į kuriuos, kaip mes dažnai galvojame, Dievas atkreipia savo dėmesį. Tačiau Dievas, kaip ir Marija, žiūri į mažutėlius. Jei mes užmezgame teisingą santykį su savo Motina, atrandame jos meilę mums, atrandame Dievo meilę mums. Piemenėliams Marija buvo ir Mokytoja, ir Motina. Klausydami jos nurodymų, jie tapo šventi. Mums Marija taip pat yra Motina ir Mokytoja. Motina ir Mokytoja, kuria mes mylime, Motina ir Mokytoja, kuria mes pasitikime, Motina ir Mokytoja, kurios mes klausomės, Motina ir Mokytoja, kurios pavyzdžiu mes sekame. Amen.

Apaštališkasis nuncijus arkivyskupas
Petras Lopez Quintana

Pamokslas Šv. Petro bazilikoje užbaigiant Žemaičių vyskupijos įsteigimo 600 metų jubiliejų

2017 m. lapkričio 8 d.

Brangūs broliai ir seserys, Telšių vyskupijos piligrimai!

Atvykome į Romą, kad prie Šv. Petro kapo atnaujintume savo tikėjimą. Tikėjimą, kuris prieš 600 metų buvo pasėtas jūsų žemėse įsteigiant Žemaičių vyskupiją su sostu Varniuose. Kaip Telšių Bažnyčios piligrimai atvykome sustiprinti nuostabią tikėjimo dovaną, kurią mūsų tėvai saugojo ir gynė daugybės sunkumų, priespaudos ir persekiojimų metu ir kurią perdavė mums, suteikdami didžiulę atsakomybę perduoti ją mūsų vaikams. Todėl ši mūsų kelionė į Romą – tai išraiška mūsų troškimo atnaujinti savo tikėjimo ištakas ir tuo pat metu pradėti naują kelionės etapą, liudyti mūsų tikėjimą su dar didesniu įsitikinimu ir atsivadimu. Čia ir dabar, Tikėjimo išpažinime, kurį netrukus išpažinsime, trokšdami liudyti mūsų ryžtą pradėti nuo Kristaus, dar kartą su giliu įsitikinimu, entuziazmu ir nedvejodami patvirtinsime savąjį „tikiu“.

Kaip kiekvienais metais Velyknakčio apeigose ir kaip kiekvieną kartą per Krikšto ar Sutvirtinimo šventimą, ir šiandien, šioje šventoje ir didingoje aplinkoje, išpažįstame mūsų tikėjimą, mūsų pasididžiavimą ir garbę. Tai yra tas pats Petro tikėjimas, kurį Jėzus išprovokuoja savo klausimu: „O kuo jūs mane laikote?“, ir šis entuziastingai atsako: „Tu esi Mesijas, Gyvojo Dievo Sūnus.“ Ir tai yra tas pats tikėjimas, kurį mes šiandien išpažįstame.

Į tą patį Jėzaus klausimą: „O tu ką manai apie mane?“, mes atsakome: „Tu man, mums, esi Kristus Mesijas.“

Gerai žinome iš Evangelijos, kaip iki šio, tik apaštalui Petruui būdingo išpažinimo, tiek ir vėliau, netrūko dvejonų, baimių ir neaiškumų. Pavyzdžiui, kai Petras artėjo prie Jėzaus ežero vandens paviršiumi, jį ištiko krizė. Petras susvyravo rizikuodamas nuskęsti. Ir dar po šio epizodo jį apėmė kitos baimės, Petras net išsigynė Jėzaus, kai vyriausiojo kunigo kieme neteko drąsos išpažinti savo Viešpaties, teigdamas, kad jo nepažįsta. Nepaisant Petro dvejonų ir baimių, jis buvo prisirišęs prie Kristaus. Po išsižadėjimo iš naujo atrado savo tikėjimo argumentus, išreikšdamas juos trigubu atsakymu: „Myliu Tave, Viešpatie.“ Jis tai pasakė prisikėlusio Viešpaties akivaizdoje prie ežero. Ir tai yra būtent šis tikėjimas, kurį mes šiandien išpažįstame čia, prie jo kapo. Mes taip pat trokštame, kad mūsų tikėjimas būtų toks tvirtas kaip uola, toks tikėjimas, kuris formuoja Bažnyčios pamatą. „Ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią.“ Ir jei būsime įsitikinę Petro – Uolos tikėjimu, būkime tikri, kad, būdami susivieniję su Kristumi, nesusvyruosime.

Dėl to šioje spindinčioje Romos bazilikoje stovime veidu priešais Dievą, veidu, paženklinantu tikėjimu, jautria ir veiksminga vienybe su Petro Įpėdiniu – popiežiumi Pranciškumi. Tai proga, kurią Apvaizda mums duoda, kad išsakytume, jog kaip Telšių Bažnyčia juo seksime, jo klausysime, juo gėrėsime, jį mylėsime, o tuo taip pat įsipareigosime vykdyti visa, ką jis mums sako ir ko moko.

Mes, mūsų Bažnyčios vyskupai, kunigai, diakonai, įsipareigojame visapusiškai gyventi pagal mums skirtą mūsų tarnystę, patarnaudami ir pasišvėsdami Viešpaties kaimenei, kurią jis mums patikėjo, kaip geri Evangelijos tarnai, o ne kaip funkcionieriai ir specialistai.

Pašvęstieji, įsipareigokite būti nuoširdūs, šilti, artimi žmonėms, nešantys Evangelijos džiaugsmą ir entuziazmą.

Pasauliečiai, jūs įsipareigokite būti krikščionimis ne retkarčiais, laisvu laiku ar tik užsiklijavę etiketę, bet visur ir visais gyvenimo momentais būti tikrais ir autentiškais tikėjimo grožio liudytojais.

Visi įsipareigojame kaip Bažnyčia nebūti panašūs į nevyriausybinių organizaciją, klubą ar labdaros organizaciją, bet būti gyva bendruomenė; būti varginga Bažnyčia, kuri keliauja ir tampa mūsų tautos kenčiančių vyrų ir moterų dalimi, nepamiršdami misijinių ir visuomeninių mūsų tikėjimo dimensijų; būti Bažnyčia, kuri išėina į egzistencines periferijas, į mūsų periferijas, į vargingųjų ir stokojančiųjų, gyvenančių kartu su mumis, į šeimų, kurios išgyvena santykių ir ekonominius sunkumus,

periferijas, į bedarbio ar be iliuzijų jaunimo, į vienišų ir apleistų žmonių, sergančių ar alkoholio aukų periferijas.

Viešpatie, mes tikime į tave, nes mylime tave kaip Petras, ir todėl tarnaujame tau mūsų broliuose. Viešpatie, palaimink šią bažnytinę bendruomenę, gyvenančią Telšių vyskupijoje, apreikšk jiems savo veidą ir suteik savo taiką ir drąsą, kad ir toliau tave skelbtų.

Miliausioji Kristaus ir mūsų Motina, išklausk balsą savo vaikų lietuvių, kurie su pasitikėjimu meldžia tavo tarpininkavimo. Gailestingumo Motina, tau patikime Žemaitijos brolių ir seserų 600 metų krikščioniškojo gyvenimo jubiliejų ir prašome padėti mums būti vis labiau ištikimiems Kristui ir Bažnyčiai. Amen.

Arkivyskupas Gintaras Grušas

Pamokslas Aušros Vartų atleidų pagrindinę dieną

2017 m. lapkričio 19 d.

Brangūs broliai ir seserys Kristuje,

popiežiaus Pranciškaus kvietimu šiandien minime Vargstančiųjų dieną. Šiandien taip pat iškilmingai užbaigame Gailestingumo Motinos atleidus. Turime dėkoti dieviškajai Išminčiai, kad ji viską taip gražiai sudėliojo: Lietuvoje minime Vargstančiųjų dieną būtent tada, kai švenčiame Gailestingumo Motinos atleidus. Nes Gailestingumo Motina visų pirma yra vargstančiųjų Motina.

Marija yra Dievo Sūnaus Motina. Bet, kaip girdėjome kasdien per šiuos atleidus Evangelijoje, ji – Motina, kuri stovėjo po Jėzaus Kryžiumi. Čia ji yra Suimtojo Motina, Kalinio Motina, Motina to, kuris yra Pasmerktas, Motina Atstumtojo ir Motina, kurios akyse miršta tas, kuris jai brangiausias, kurio tobulą meilę ji pažino ir kuris buvo visas jos turtas. Tokia ji stovi po Kryžiumi.

Kai Jėzus jai taria: „Moterie, štai tavo sūnus“, ji dėl tobulo paklusnumo tampa visų vargstančiųjų Motina. Po Kryžiumi ji nebėra viena, bet priima visus tuos, kuriuos jai ką tik atidavė jos mirštantis Sūnus. Ji sako Jėzui: „Štai mano vaikai, visi, kurie vargsta, yra atstumti, netekę artimųjų, visi, kurie yra ligoniai, pavargę, vieniši, sužeisti skurdo, kito žmogaus ar savo nuodėmės, štai jie – visi mano vaikai.“ Mes turime labai rimtai pagalvoti, kad tą akimirka, po Kryžiumi, Marija priėmė ir mane, kiekvieną iš mūsų, kaip savo vaiką.

Marijos širdyje mes esame vienas kitam broliai ir seserys. Ji laukia, kad mes būtume gailestingi vienas kitam kaip savo tikram broliui ar sesei.

Marija regi mus taip, kaip mus regi dangiškasis Tėvas, į kurį kreipiamės „Tėve mūsų“. Popiežius Pranciškus šiandien ragina giliai širdyje pasvarstyti: kai kreipiuosi į Dievą „Tėve mūsų“, ar priimu kaip savo brolius ir seseris visus tuos, kuriuos Jis yra sukūręs? Brangieji, mūsų meilė turi būti praktiška ir konkreti. Dievas žino, jog negalime mylėti viso pasaulio, nes tai abstraktu ir teoriška. Bet Jis taip pat gerai žino, kad galime mylėti daugiau nei iki šiol. Mylėti arti esančius žmones: šeimos narius, kaimynus, tuos, kuriuos sutinkame gatvėje ar darbe.

Po Kryžiumi įvyko didelis meilės padauginimo stebuklas. Šiandienos Evangelijoje girdėjome, kaip Viešpats laukia iš mūsų, kad padaugintume tuos talentus, kurie yra mums duoti (plg. Mt 25, 14–30). Jis nori, kad mes padaugintume tą meilę, kurią iš Jo gauname, dalydamiesi vieni su kitais. Marija sutiko priimti kaip savo sūnų vieną konkretų žmogų, apaštalą Joną, mylimąjį Jėzaus mokinį. Jonas sutiko priimti kaip savo Motiną vieną konkrečią moterį, Mariją. O Jėzus, atsiremdamas į šį jų meilės ir priėmimo veiksmą, padaugina jų meilę. Marija tampa visų Jo mokinių Motina, visos Bažnyčios Motina. Koks didelis šis meilės padauginimo stebuklas. Turime įsidėti giliai į širdį šią tiesą, kad Jėzus padaugina kiekvieną mažą, bet konkretų mūsų meilės gestą.

Pagalvokime, jei Jėzus nebūtų surišęs Marijos ir mylimojo mokinio Jono šventu motinos ir vaiko ryšiu, šie du žmonės po Kryžiumi būtų likę patys skurdžiausi žmonės pasaulyje. Netekę to, ką labiausiai mylėjo, jie nueitų nuo Kryžiaus kalvos kaip du vienišiausi žmonės. Kiekvienas, kuris yra netekęs artimo žmogaus, žino, kokia vienvė tada prislegia. Jėzus neleidžia tam nutikti. Jis prašo mūsų priimti vienam kitą. Priimti vienišą moterį kaip motiną. Priimti vienišą žmogų kaip sūnų. Priimti kitą kaip brolį ar seserį.

Padėti vargstančiajam – tai pirmiausia jį susitikti. Priimti jį kaip artimą. Vienatvės skurdas yra pats didžiausias. Kartais tokio skurdo yra ir mūsų šeimose, kai pamirštame, ką reiškia susėsti kartu prie bendro stalo ir kalbėtis; ką reiškia šeimoje kartu melstis. Kartais tokio skurdo yra darbovietėse, kuriose visi turi darbo, tačiau alksta ne duonos, o meilės.

Pagalvokime, ką galėtume padaryti, kad tokio skurdo būtų mažiau. Gal namie, kai grįžtame po darbų pavargę, vis tiek galime rasti laiko nuoširdžiai kitą išklausyti, paguosti ar jam patarti. Gal gatvėje, kai pastebime sušalusį ar liūdną žmogų, galime jį užkalbinti. Gal darbe, kai matome, kad kažkas slegia bendradarbį ar jis ko nors nespėja, galime jam padėti. Gal pagaliau išdrįsi-

me pasibelsti į kaimynų butą, kuriame girdime barnius ir triukšmą. O gal dar neužėjome pažiūrėti, kaip iš vidaus atrodo parapijos vaikų dienos centras. Perženkime slenksčius. Užeiškime.

Kartais sakome, kad neturime iš ko padėti, kad mums patiems trūksta. Pažvelkime į palaimintojo Teofiliaus pavyzdį. Jis net kalėjime ir lageryje nemanė, jog turi per mažai iš ko padėti kitiems. Jis dalijosi viskuo, ką turėjo: dalijosi siuntiniais, kuriuos gaudavo, dalijosi daviniu, kurį sutaupydavo. Jis ieškojo progų kitam padėti. Todėl galime sakyti, kad ir lageryje jis buvo turtingas, nes turėjo, ką duoti kitam.

Ar šiandien mes turime mažiau, nei Teofilius turėjo kalėjime? Ar kartais neatsirastų ir pas mus šio to, kuo galime pasidalyti su kitu? Ne tik iš to, kas atlieka, bet ir iš to, kas mums patiems reikalinga.

Palaimintasis Teofilius yra tas Jėzaus mylimasis mokinys, kuris stovi po Kryžiumi. Kaip mylimasis mokinys, Teofilius priėmė Mariją kaip savo Motiną, jis kasdien kalbėjo rožinį, kurį pats pasidarė iš duonos trupinių. Bet dar labiau Teofilius brangino Eucharistinę duoną, tai yra patį Jėzų. Sunkiausiomis sąlygomis palaimintasis Teofilius išliko ramus ir tvirtas, nes žinojo, kad Dievas yra arti. Taip arti, jog pasilieka su mumis Švenčiausiam Sakramente ir atiduoda mums save kaip Duoną.

Broliai ir seserys, netrukus šventųjų Mišių aukoje mes garbinsime ir priimsime šią vargšų Duoną. Šią Duoną, kurios prašome melddamiesi „Tėve mūsų“. Šią Duoną, kuri yra dalijama mažyčiais gabalėliais ir kuri padaro mus visus broliais ir seserimis. Ir elgeta, ir turtingas žmogus – visi yra lygūs šioje dangiškoje Puotoje. Nuo jos mus gali atskirti tik nuodėmė.

Koks bausis mūsų priešas yra nuodėmė. Baisėnis už skurdą, baisėnis už bet kokius persekiojimus. Tai žinodama Marija ragino piemenėlius Fatimoje: „Perduokite visiems, jog reikia atsivertimo.“ Marija, Taikos Karalienė, žinojo, jog taika prasideda mūsų širdyje.

Pirmiausia čia, širdyje, mes turime tarti: atsižadau piktojo ir visų jo darbų. O kad mūsų ryžtas greitai neišblėstų, paaukokime šį atsižadėjimą Marijai ir, kaip mylimasis Jėzaus mokinys, pasiimkime ją pas save. Kasdien šventojo rožinio malda tegul bus tas būdas, kuriuo Marija įžengs į mūsų namus ir ten pasiliks.

Švenčiame šį Aušros Vartų Marijos vainikavimo jubiliejų. Pradėjome švęsti Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, jubiliejinius metus. Šiandien mes visi iš naujo rinkimės Mariją kaip savo Motiną ir Karalienę, kaip mūsų Tėvynės Globėją ir kaip mūsų kelią, kuris veda pas Jėzų, jos Sūnų ir mūsų Viešpatį. Amen.

IEŠKANTIEMS KELIO Į DIEVĄ

II advento sekmadienis (B)

Iz 40, 1–5. 9–11; Ps 85, 9ab–10. 11–12. 13–14; 2 Pt 3, 8–14; Mk 1, 1–8

Kelias visais laikais turėjo būti lengvai praeinamas ir pravažiuojamas. Nuo to priklauso, kaip greitai pasieksime kelionės tikslą. Šventojo Rašto skaitiniai kviečia tiesti kelią pačiam Dievui. Nejaugi Visagaliai Dievui reikia pagalbos nutiesti kelią? Juolab tiesti per dykumą ir tyrus, per kuriuos gali keliauti skersai ir išilgai, tik reikia žinoti teisingą kryptį. Dievo žodis primena, kad Viešpats trokšta bendradarbiavimo su žmogumi.

Kiekviena nuodėmė yra ne tiek kliūtis Dievui ateiti ir veikti, kiek sutrukdytas mums prie Viešpaties priartėti. Dievui nėra neįmanomų dalykų. Tačiau joks žmogus, turintis dėmių – netinkamų blogio pasirinkimų negali dalyvauti tobulo Viešpaties artumoje. Tiesti kelią Dievui – tai padėti sau pačiam prie Jo priartėti, Jam atsilipti, leisti surandamam. Nes Jis pirmas išėjo į šį gyvenimo kelią mūsų ieškoti ir pasitikti. Kelyje pasitaikančios kliūtys – slėniai ir kalvos, visa tai apeiti ne taip paprasta. Išėjimas – lyginti kelią. Kalnai, kuriuos reikia nukasti, gali būti visa tai, kas mums užstoja patį Dievą: prisirišimai, nepabaigiami darbai, visą laisvalaikį, bendravimo su artimaisiais ir maldos laiką praryjantys pomėgiai. Slėniai, kuriuos reikėtų užpilti, – tai mūsų ydos, įsisenėję ar visai atsitiktiniai, bet lengvai mus praryjantys poelgiai, nukreipti prieš Dievo ir artimo meilę. Iš jų gali ištraukti Dievas, bet reikia pirmiausia paties žmogaus apsisprendimo keistis ir kilti, troškimo rinktis tiesesnę gyvenimo kelią.

Šventojo Rašto keliai driekiasi per dykumas. Šį motyvą puikiai supranta tie žmonės, kurie pažįsta saulės kepinamą dykumą, per tokią plynę dažnai keliauja ar joje gyvena. Tačiau nuo pat pirmųjų amžių, nuo atsiskyrimo laikų, dykuma suprantama ne tik kaip geografinė erdvė, bet ir kaip dvasinė būseną, įvairiausios stokos išgyvenimas. Toji būseną gali būti primetama arba sąmoningai pasirenkama. Dykumos patirtį primena sudėtingos, nesėkmių kupinos gyvenimo situacijos, kurios tiesiog ištinka bet kokiomis aplinkybėmis. Konfliktai, nuostoliai, nesėkmingi darbai, nusivylimai užgriūva žmogų kaip žemės drebėjimas ir palieka griuvėsius, neaprėpiamus tyrus, pykčio, priešiško įkaitintus santykius, kurie tokie karšti kaip dykumos smėlis. O kartais užgriuvusi nevilts, bejėgiškumas atneša liūdesio, apleistumo nykumą ir tai primena naktį atšalantią dykumą. Viso to žmogus nenori, kankinasi, bet per tokius sunkumus yra dvasiškai brandinamas.

Kas kita, kai sąmoningai pasirenkama gyventi stokojant, atsisakius patogumų, įprasto gyvenimo būdo. Tuomet labiau galima pajusti, ką reiškia šiame pasaulyje būti Dievo akivaizdoje juo besąlygiškai pasitikint, o ne mėgautis ir be saiko vartoti save laikant visa ko centru. Taip pasirenkama dykuma, kad žmogus patirtų, kas yra svarbiausia.

Šv. Jonas Krikštytojas pasirenka gyventi dykumoje. Jis atsisako patogaus gyvenimo, kad atkreiptų dėmesį ne į save, bet į Dievą, kuris ateina ieškoti pasiklydusio žmogaus. Dykuma – tarsi nauja pradžia. Kaip tuščia erdvė, smėlis ir akmuo yra naujų statybų pradžia, taip savo patogumų palikimas, išėjimas į atšiaurias sąlygas gali padėti atverti naują gyvenimo etapą, kuriame bus labiau kliaujamasi pačiu Dievu. Šv. Jonas Krikštytojas dykumoje dalyvavo bendruomenėje, kuri, pasirinkdama kuklų gyvenimo būdą, siekė tobulumo, išoriniais apsiplovimais, maldomis ir broliškumu išreiškė troškimą apsisvalyti nuo didelių ir mažų savo gyvenimo nuodėmių. Tik radikalų, asketišką gyvenimą pasirinkusį skelbėją galėjo išgirsti to meto žmonės ir asmeniškai rengtis atsilipti ateinančiam Mesijui. Visuomenėje buvo stiprus ateinančio gelbėtojo lūkestis. Kaip ir kada Jis ateis? Kas gali atsilaikyti prieš teisingą ir galingą ateinantį Viešpatį? Šv. Jonas Krikštytojas siūlo kelią – nusigręžti nuo seno, dažnai nenusisėkusio gyvenimo kelio, išpažinti nuodėmes, kaip apsisvalymo ir naujumo ženklą priimti krikštą ir jau laikytis teisingo gyvenimo būdo, kasdien vadovautis Dievo įsakymais, priimti Viešpaties valią.

Kodėl apie šv. Jono Krikštytojo gyvenimo būdą ir jo skelbiamą žinią – *taisyti kelią* skaitome per adventą? Juk laukiame Kalėdų – kuklaus, vargingo ir solidaraus, bet visai negąsdinančio Dievo atėjimo mažu Kūdikieliu. Adventą Bažnyčia kviečia apmąstyti ne tik kaip pasiruošimą dieviškojo Vaikelio gimtadieniui. Adventas – proga svarstyti apie įvairius Dievo atėjimus, neaprėpiamus Jo kelius. Pirmasis atėjimas – tai Dievo tapimas žmogumi. Šį įvykį kasmet minime kaip mūsų išgelbėjimo kelio pradžią, kaip solidarumo ir brolystės šventę. Antrasis atėjimas – laikų pabaigoje, kai Dievas ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti, objektyviai ir teisingai įvertinti mūsų gyvenimo. Laikų pabaigoje visa kūrinija tarsi iš naujo išbandoma. Jokia medžiaga neišliks Dievo dienos atėjimo metu, visa sutirps iš karščio (plg. 2 Pt 3, 10). Kas tada gali išlikti? Tik tas, kuris išlaiko glaudų ryšį su Dievu, kuris gyvena pagal Jo Žodį. Tobulo ir švento Viešpaties akivaizdoje negali išlikti tai, kas laikina, trapu, paženklinta nuodėmės.

Tarp tų dviejų atėjimų tam tikra prasme yra ir trečiasis, kai Viešpats ateina dabar pas mus per sakramentus ir sutinkamus žmones. Šis Dievo priartėjimas prie mūsų yra tarsi egzaminas, kaskart parodantis, kaip ruošiamės sutikti Viešpatį laikų pabaigoje, galutinio Jo atėjimo metu. Antrajame Petro laiške randame padaršinimą: „Viešpats kantriai elgiasi su jumis, nenorėdamas, kad kuris pražūtų, bet kad visi atsiverstų“ (2 Pt 3, 9). Taigi Dievas nesistengia mūsų sugniuždyti, bet duoda progų keistis, kad galėtume gyventi naujame danguje ir naujoje žemėje – amžinoje Viešpaties karalystėje. Tame Laiške aiškiai nurodoma, kaip laukti: „stenkitės tapti Jo akivaizdoje nesutepti, nepeiktini ir taikingi“ (2 Pt 3, 14). Nesuteptas tas, kuris saugo širdies tyrumą, nesisavina kito neskaisčiu žvilgsniu, atgaila balina save, jei tenka nusidėti. Nepeiktinas, kas laikosi Dievo įsakymų kelio kaip orientyro, pagalbos

IEŠKANT KRIKŠČIONIŠKO DŽIAUGSMO...

III advento sekmadienis (B)
Iz 61, 1–2a. 10–11; Lk 1, 46–48. 49–50. 53–54;
1 Tes 5, 16–24; Jn 1, 6–8. 19–28

Pirmą kartą sutiktas žmogus, paprašytas prisistatyti, pasako savo vardą, profesiją ar užsiėmimą. Paklaustas Jonas Krikštytojas prisistato kaip tyruose šaukiančiojo balsas. Skelbėjas pakartoja pranašo Izaijo žodžius (Iz 40, 3), kuriais raminama dėl savo neištikimybės nuodėmės į Babilonijos nelaisvę ištremtoji tauta. Kaip kadaise pranašas Izaijas, tautai netekus savos žemės, karaliaus ir šventyklos, kvietė prisiminti negalimų dalykų Viešpatį ir išlaikyti viltį neįmanomomis aplinkybėmis, taip Jonas Krikštytojas žadina troškimą atstatyti tai, ko žmogui būtinai reikia. Šiam žmogui svarbiau ne savo tapatybę paliudyti, bet skelbti žinią: „Taisykite Viešpačiui kelią!“ Tarp jūsų yra tas, kurio jūs nepažįstate. Ši nuoroda primena, kad Dievas savo atėjimu negąsdina: Jis tampa vienu iš mūsų. Tai įsikūnijusio Dievo skelbimas. Jam pažinti reikia ypatingo jautrumo, atvirumo. Kieta širdis nesutiks Viešpaties. Kieta, savo teisumu besididžiuojančią širdį pabudinti gali atgaila, kuri neįmanoma be nuolankumo, savo trapumo pripažinimo.

Paradoksas, kad Jonas Krikštytojas liudija apie didesnį jį, kuris ateina paskui jį, skelbia tą, kurio dar iki galo ir pats nepažįsta. Dėl to net ir mažiausias Danguaus Karalystės narys, pažinęs Dievą, didesnis už jį. Jonas Krikštytojas ne tik skelbia žinią apie ateinančią Dievą, bet ir siūlo būdą, kaip tam atėjimui pasiruošti. Jono Krikštyto-

šio gyvenimo takeliuose. Taikingas, kas išsaugo širdies ramybę sumaiščių metu, neša ramybę, išlaiko ryšius su kitais žmonėmis ir renkasi atleidimo kelią arba bent to siekia. Toks elgesys – tinkamiausia žmogaus laikysena laukiant laikų pabaigos, kuri ateis kaip vagnis, netikėtai ir nelauktai. Vadinasi, ne tada, kai visi apie tai trimituoja ir bruzda, bet kai niekas nelaukia, šio pasaulio gėrybių suvilioti patogiai įsikūrę džiaugiasi tariama pilnatve.

Šv. Jonas Krikštytojas kviečia keistis, tai yra išdrįsti apsvarstyti savo gyvenimo trūkumus, juos šalinti ateinančio Dievo akivaizdoje. Pranašas Izaijas ragina lipsti ant kalno, tai yra pasirinkti maldos laikyseną, kita vertus, išgirsti tą, kuris skelbia ateinančią Dievą, ir šiai žinia neliukti abejingam. Kiekvieno advento žinia: Dievas ateina tavęs ieškoti. Kaip Jam atsiliepiu?

jo teikiamas krikštas byloja apie poreikį apsivalyti, atsinaujinti, grįžti į tą būvį, kuris kadaise buvo kaip tobula Dievo dovana, tačiau dėl sugundyto žmogaus puikybės ir neklusnumo prarasta. Panirimas į vandenį ir iškilimas ženklina atsinaujinimą, senosios būsenos atsižadėjimą ir naujosios švarios perspektyvos priėmimą su didžia viltimi, kad tai, kas buvo, jau nesikartos. Tai ne tik išorinis kūno nuplovimas, bet ir vidinės nuostatos keitimas, išreiškiantis troškimą pasirinkti Dievą kaip absoliučią vertybę ir nuolat saugoti ištikimybę Jam. Krikštas – tai grįžimas į pirmą pradę būseną, kurioje žmogus buvo sukurtas kaip Dievo paveikslas, galėjo pažinti Viešpatį ir per klusnumą džiaugtis išganinguoju artumu.

Krikštą priėmęs, savo nuodėmių atsižadėjęs žmogus iš tiesų papuoštas Dievo teisingumu, nes tokia Dievo tiesa – iš nuodėmės traukti skęstančius žmones. Išgelbėjimas visada dovanoja džiaugsmą, nes atsiveria naujas šansas gyventi, laisvės kelias ir galimybių įvairovė. Tokia patirtis kviečia dėkoti, o dėkojimas veda į Dievo šlovinimą. Šlovė teikiama Dievui – tai tiesa apie Jį patį ir kartu apie mus, kurie turime malonę pažinti, kas yra Viešpats ir koks didis turtas yra mums dovanojama nuostabi bendrystė su Juo. Taip susitinka Dievu džiūgaujanti siela ir viltis, kad Viešpaties teisingumas apsiaus bei išpuoš visus žmones, bus išsaugota pagarba bei šlovė pasaulio Gelbėtoju.

Vis dėlto kasdienybėje ne visada pavyksta džiaugtis Viešpačiu, išsaugoti Jo artumą, išlaikyti ištikimybę ir bendradarbiavimo nuostatą, nes žmogus vis atakuoja-

mas piktojo pagundų, vis išbandomas. Juk mums dovanota laisvė, skatinanti rinktis. Mums dovanotas net pažinimas, rodantis, kokie užauga pasirinkimų vaisiai. Taip pat turime atmintį, kuri gali priminti skaudžią neištikimybės istoriją ir vis gelbstintį Dievo veikimą. Visa žmogaus nelaimė, kad jis pamiršta žvelgti toliau. Nors mums nepriklauso nei praeitis, nei ateitis, tačiau prisimindami savo ir visos žmonijos istoriją bei tikslą, kuriam esame sukurti, galime atsakingiau pasirinkti dabarties kryžkelėse. Į gyvenimo kasdienybę įsibraunančios mūsų ir kitų nuodėmės veda į skaudžią vienatvę, nutraukia ryšius, iškreipia meilę, į kurią esame pašaukti.

Kiekvieną dalyką, kurį patiriame savo gyvenime, visada būtina pasirinkti išverti su Dievu. Taip kančią paverčiame prasme, atstūmimą – pripažinimu, nesėkmingai atliktą darbą – proga augti. Taip įgyjame supratimą, kad nesame vieni. Tai atneša ramybę ir paguodą, jog mūsų gyvenime dalyvauja pats Dievas. Jo artumas pakelia mūsų savivertę, primena žmogaus buvimo, o ne jo nuveiktų darbų svarbą. Tokia patirtis skatina dėkoti. Dėkingumas išreiškiamas su šypsena. Besišypsantis žmogus – jau pasirinkęs džiaugtis. Dievą tikinčio žmogaus džiaugsmo šaltinis yra pats Dievas. Prisiminti, kad viską, kas būtina, žmogus gauna iš Dievo. Jei jaučiame, kad vis dėlto kažko trūksta, visada galime kantriai ir atkakliai prašyti. Reikia prisiminti, kad pravartu džiaugtis tuo, ką Dievas teikia kiekvieną dieną: sveikatą, orą, duonos kąsnį, gurkšnį vandens, sutiktus žmones, galimybes kažko išmokti ar nuveikti kitų labui.

DIEVAS PASISTATO SAU BŪSTĄ TARP ŽMONIŲ

IV advento sekmadienis
2 Sam 7, 1–5. 8b–12. 14a. 16; Ps 89, 2–3. 4–5. 27. 29;
Rom 16, 25–27; Lk 1, 26–38

Ištaigūs kedriniai karaliaus Dovydo rūmai – pirmas vaizdas, iškylantis prieš akis skaitant skaitinį iš 2-osios Samuelio knygos. Karalių tarsi graužia sąžinė: aš gyvenau kedrinuose rūmuose, o Dievo skrynias – Sendoros skrynias, įkūnijanti Dievo artumą, stovi palapinėje. Pranašas Natanas, galime atspėti, nudžiunga supratęs, kad karalius rengiasi ir Dievui pastatyti ne prastesnius rūmus, negu savi. Tačiau, kad ir kaip būtų keista, dėl šio plano nedžiūgauja Dievas. „Nejaugi tu nori pastatyti man namus, kad juose aš gyvenčiau?“ – per pranašą jis klausia karalių. Karališkų statybų projektas pristabdomas.

Tikram krikščioniškam džiaugsmui svarbu išlaikyti viltį, kad Jėzus Kristus, mano Dievas ir mano Brolis, pakreips visa į gera, nes jam priklausau. Jis už mane atėjo numirti ir prisikėlė. Ne tik už mane vieną, bet už visus žmones. Viešpats užmokėjo visų žmonių padarytas skolas ir dovanoja naują gyvenimą. Dievas nepaliekia mūsų vienu. Tai džiugioji naujiena mums visiems. Tikram džiaugsmui būtina išlaikyti vaikams būdingą spontaniškumą, paprastumą, nuostatą stebėtis, gebėjimą pamatyti kažką gero, gražaus, vertingo sutiktame žmoguje kaip savo brolyje. Reikia sąžiningai atrasti progą pasidžiaugti, kad esame kartu, kad kitas žmogus yra man Dievo atvaizdas, kad per jį galiu patirti ir parodyti Dievo meilę. Jei tai sunku padaryti, vadinasi, širdyje sudygę pavydo, nuoskaudos, puikybės daigai. Jūs teks išrauti, jei norėsime suprasti, kas yra tikras krikščioniškas džiaugsmas, visiškai tolimas formaliam mandagumui, veidmainingai šypsenai, dirbtinai sukeltam juokui, kandžiai ironijai.

Nuostata visuomet džiaugtis ir dėkoti turi kilti iš tyros širdies, kurioje nėra vietos nevilčiai, išdidumui, priešiškumui. Jei ir braunasi kokia nuodėmė, tegul ją išveja tiesos pasirinkimas. Velnias nemėgsta su meile Dievo akivaizdoje išpažįstamos tiesos apie mus. Jis traukiasi. O mums atsiveria artimesnio gyvenimo su Dievu kelias, kuriam niekas neprilygsta. Nes jame daug tikro, nepraeinančio vidinio džiaugsmo.

Parengė kun. Saulius Bužauskas

Bet vėliau jis vis dėlto bus įgyvendintas: nelaikysi gi Dievo Sendoros skrynios – paties švenčiausio ženklo iš Dangaus – palapinėje. Dovydo sūnus Saliamonas pastatys puošnią šventyklą Izraelio Dievui. Babiloniečiams visiškai sugriovus šią šventyklą, ją atstatys žydų valdovas Zerubabelis.

Vėliau už visas didesnę šventovę pastatys žiaurusis karalius Erodas. Net jos griuvėsiai šiandien stebina liūdnei pagarsėjusio karaliaus gigantiškais užmojais. Pakanka pamatyti „plytas“ – kelių metrų ilgio ir pločio akmens blokus, sveriančius keliasdešimt tonų, iš kurių pastatyta šventykla. Šventyklos plotas užėmė 144 000 m². Bendras sienų ilgis – 1550 m. Visos kolonos – 12,5 m aukščio, iškaltos iš vientiso marmuro gabalo, apmuštos kedrinėmis lentomis. Šventyklos statybos ir gražinimo darbai prasidėjo 19 metais pr. Kr. ir tęsėsi beveik iki jos

sugriovimo 70 metais. „Keturiasdešimt šešerius metus šventovę statė, o tu atstatysi ją per tris dienas?!“ (Jn 2, 20) – stebisi žydai ir palieka mums istorinį liudijimą, kad Jėzaus viešosios veiklos metu šventyklos statyba tęsėsi tiek laiko. Didingas statinys Dievo garbei!

Vėliau, viduramžiais, statyti kiti panašiai didingi projektai Dievo garbei – katedrų statybose dalyvavo kelios žmonių kartos – jie iki šiol kelia nuostabą ir susižavėjimą.

Bet Dievo žodžiai karaliui Dovydui byloja apie kitokių namus ir kitokią šventyklą, kurią pastatys pats Dievas, neįtęsus nepatogumo gyventi palapinėje ir drauge su savo tauta klajoti po dykumą. Ta šventykla nebus didingas pastatas, laukiantis piligrimų.

Dievo šventovė tarp žmonių bus žmogaus kūną, kalbą ir veidą priėmęs Dievas, sutinkamas Palestinos keliuose ir kaimuose, įžengiantis į žmonių namus, valgantis, t. y. besidalijantis su jais gyvenimu. Jeruzalėje jis apie save ištars: „Sugriaukite šitą šventovę, o aš per tris dienas ją atstatysiu!“ (Jn 2, 19). Tada žydai galvos apie Jeruzalės šventyklą.

Evangelistas Matas susies Jėzaus mirtį su perplystančia šventyklos uždanga, kuri dengė, skyrė, ribojo Dievą nuo žmonių.

Dievas pasistato sau būstą tarp žmonių. Ne kažkur toli ar aukštai. Šventovė tampa namai, į kuriuos, žmonių pakviestas, Jis užsuka paviešėti, bendrauti, valgyti ar miegoti. Bažnyčioje esantis tabernakulis mums primena palapinę (lot. *tabernaculum* – palapinė), ne rūmus ir ne karalių pilis, o palapinę, kurioje apsistoja Dievas.

„Ženk iš aukso taurės, Viešpatie, pas mus. Būki mūsų svečias, mylimas, brangus. Kviečiam, prašom iš visos širdies: ženk į mūsų sielas, laukiančias Taveš“, – giedame Komunijos giesmėje. Ir Jis priima kvietimą, ateina pas mus. Ir tada mes tampame šventove, kaip Marija, priėmusi Dievą į savo iščias.

Prisimena vieno kunigo žodžiai: „Užauginti gerą žmogų yra daugiau negu pastatyti bažnyčią.“ Ir ne todėl, kad tas žmogus paskui gali pastatyti bažnyčią. Bet todėl, kad jis jau yra Bažnyčia, kurioje apsigyvena Dievas.

Jau visai priartėjome prie Kalėdų, ir bažnyčiose matome bandymus pavaizduoti būstą, kuriame savo gyvenimą pradėjo įsikūnijęs Dievas. Neištaigus, tiesa? Ir Dievas dėl to mūsų nekaltins. Kaip nekaltins ir dėl kito „būsto“ ar „sosto“ Jo Sūnui – Kryžiaus. Jis pats tai pasirinko kaip kelią į mus, kaip būdą mus sau laimėti.

Parengė kun. M. M.

IŠ KUR KILO JĖZUS KRISTUS?

Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Gimimas
Kalėdų dienos Mišios
Iz 52, 7–10; Ps 98, 1. 2–3ab. 3cd–4. 5–6; Žyd 1, 1–6; Jn 1, 1–18

Švęsdama Kalėdas, Bažnyčia trokšta ne tik priminti Kristaus gimimą kaip istorinį įvykį ir jo skurdžias, nuolankias, švelnias ir stebuklingas aplinkybes. Ji taip pat siekia mus vesti nuo prakartėlės į amžinojo Dievo Sūnaus Įsikūnijimo slėpinio kontempliaciją. Šiandien Bažnyčiai ypač rūpi štai toks klausimas: iš kur kilo Jėzus Kristus? Savo evangelijos pradžioje kiekvienas iš keturių evangelistų pateikia atsakymą į šį klausimą. Šv. Morkus į tai atsako trumpiausiai: „Jėzaus Kristaus, Dievo Sūnaus, Gerosios Naujienos pradžia“ (Mk 1, 1). Norėdamas atskleisti Jėzaus kūnišką kilmę ir parodyti, kad jis yra, šv. Juozapo dėka, Abraomo bei Dovydo Sūnus, o ir visų Dievo mesijinių pažadų Izraeliui paveldėtojas, šv. Matas pradeda savo Evangeliją ilga genealogija (Mt 1, 1–16). Tačiau šis tekstas mums palieka dar didesnę klausuką.

Po ilgo protėvių sąrašo jis nepasako, kad Juozapui gimė Jėzus. Juozapas buvo tik vyras Marijos, iš kurios gimė Jėzus. Toliau Matas atskleidžia, kad, būdama mergelė, Marija pradėjo kūdikį savo iščiose Šventosios Dvasios veikimu ir kad, pagal Izaijo pranašystę, jis bus vadinamas „Emanuelis, Dievas su mumis“ (Mt 1, 18–23).

Nakties Piemenėlių ir Aušros Mišiose mes girdėjome šv. Luko pasakojimą apie Kristaus gimimą Betliejuje. Gimdydama savo kūdikį ir guldydama jį ėdžiose Marija, pamokyta Gabrieliaus apreiškimo, jau žinojo, kad šis vaikas „bus vadinamas Aukščiausiojo Sūnumi“. Kiek vėliau atėjo piemenys jai pranešti, ką jiems tą naktį laukuose paskelbė angelas: ką tik gimęs kūdikis jiems buvo paskelbtas ne tik kaip Mesijas, bet ir kaip Viešpats. Vadinasi, jis turi dievišką vardą. Iš visų tų įvykių ir pavadinimų, kuriuos Marija nuolat apmąstys savo širdyje, jau įmanoma suprasti, jog Jėzus kilęs iš Dievo ir tam tikra prasme susitapatina su Dievu ir yra vadinamas Dievu Sūnumi nauja, iki tol negirdėta prasme. Tačiau visa tai dar yra paslaptinga ir neapibrėžta.

Norėdama toliau skleisti šį slėpinį, Bažnyčia trečiose Kalėdų dienos Mišiose mums pateikia Jono evangelijos prologą (Jn 1, 1–18). Šis tekstas atsiskleidžia kaip tikriausioji ir giliausioji Kristaus genealogija. Sakoma, kad Jėzus ateina iš Dievo, vadinasi, jis yra Dievo amžinasis Žodis, tas, kuris tobulai atspindi Dievo mintį, Dievo planą. Bažnyčios Tikėjimo Išpažinimas, remdamasis Jono tekstu, vėliau paaiškina, kad jis yra „šviesa iš šviesos, tikras Dievas iš tikro Dievo“. Jau pradžioje Kristus buvo pas Dievą Tėvo prieglobstyje, ir jis buvo Dievas. Ką tik girdėta Laiško žydams ištrauka (*Žyd 1, 1–4*) kitais žodžiais išsako šią mintį tardama, kad Kristus yra Dievo Sūnus, Tėvo šlovės atšvaitas, jo esybės paveikslas.

„Per jį visa atsirado“, su Dievu jis yra visatos kūrėjas, jame yra gyvybė ir žmonių šviesa. Jame iš tikrųjų visi žmonės yra sukurti pagal Dievo paveikslą. Jis yra tikroji šviesa, kuri apšviečia kiekvieno sukurto žmogaus protą ir širdį, apreiškdamas kiekvienam tiesą apie Dievą ir jo meilę. Jis yra dieviškojo apreiškimo pilnatvė, tas, kuris iki galo ir tobulai apreiškia Tėvą. Kadaiše žmonės nu-

sidėdami atmetė šią šviesą ir užsidarė tamsybėse. Bet dabar „dėl mūsų žmonių ir dėl mūsų išganymo jis gimė nužengdamas iš dangaus, priimdamas kūną iš Mergelės Marijos ir tapdamas žmogumi“, mūsų broliu ir gelbėtoju. „Tas Žodis, – sako Jonas, – tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų, ir mes regėjome jo šlovę.“ Mums reikėjo būtent tokio Mesijo, tokio Išganytojo, nes per nuodėmę mes tapome dvasiškai akli, mūsų sielos buvo nebepajėgios priimti Dievo šlovės. Dabar neregimasis Dievo Sūnus yra tapęs regimu žmogumi. Jo žmogystė yra pastatyta tarp mūsų kaip šventykla, iš jos spindi šviesa, kurioje mums yra įmanoma sugrįžti pas Dievą.

Broliai ir seserys, palaiminta diena nušvito mums. Ateikite, pagarbinkime Viešpatį, tikrąjį Dievą, tobulą žmogų, mūsų mokytoją ir gelbėtoją. Šiandien iš tikrųjų didelė šviesa nužengė ant žemės. Šioje šviesoje prisitinkime prie Kristaus prakartėlės, kartu su Marija ir Juozapu žiūrėkime į Jėzų tikėjimo akimis su neapsakoma meile bei dėkingumu. Nes visiems, kurie jį priima, jis duoda tarsi „naują genealogiją“, jis duoda galią užgimti iš naujo ir tapti Dievo vaikais. Amen.

DIEVO IR MŪSŲ GERA VALIA

Šventoji Šeima: Jėzus, Marija ir Juozapas
Sir 3, 2–6. 12–14; Ps 128, 1–2. 3–4. 5–6. 8–9; Kol 3, 12–21; Lk 2, 22–40

„Garbė Dievui Aukštybėse, o žemėje ramybė geros valios žmonėms – *Pax hominibus bonae voluntatis*.“ Šis himnas, su džiaugsmu giedamas kasdien šv. Mišiose per visą Kalėdų savaitę, prasideda žodžiais, kuriuos giedoję angelai, pirmą kartą paskelbę Išganytojo gimimą Betliejuje. Šių žodžių prasmė iš tikrųjų labai turtiniga. Šv. Lukas, vartodamas posakį „gera valia“, kalba ne apie žmonių gerą valią, bet veikiau apie Dievo geranoriškumą ir palankumą žmonėms, jo gailestingumą ir jo išganymo užmoį, kuris apima visą žmoniją. Todėl greičiausiai reikėtų versti ne „ramybė geros valios žmonėms“, bet „ramybė žmonėms, kuriuos Dievas myli“. Tačiau yra aišku, ir mums labai svarbu tai pastebėti, kad po to mes esame kviečiami tapti geros valios žmonėmis veikiamąja šių žodžių prasme, priimdami Dievo meilę ir sutikdami bendradarbiauti su juo. (Tad *Gloria* himno pirmosios eilutės dabartinė lietuviška versija yra ne klaidingas, bet visiškai teisėtas variantas.)

Šventoji Šeima, kurią minime šiandien, buvo pirmoji vieta žemėje, kur žmogaus gera valia visiškai ir tobulai atitiko dieviškąją valią, pirmoji vieta, kur Dievo ramy-

bė tikrai įsikūnijo. Tai įvyko pirmiausia Kristaus asmenyje, jo žmogiškoje prigimtyje. Pasak Laiško žydams, Jėzus „ateidamas į pasaulį“, t. y. nuo prasidėjimo Marijos išsčiose akimirkos, kreipėsi į Tėvą 39-osios psalmės žodžiais, kurie puikiai apibūdina jo misiją: „Tu paruošei man kūną... štai ateinu, o Dieve, vykdyti tavo valios.“ Tą pačią akimirką Marija ištarė savo *fiat*, „tebūna man pagal tavo žodį“, sutikdama tapti Dievo motina ir bendradarbiauti įvykdant išganymo planą. Kiek vėliau šv. Juozapas savo ruožtu, nugalėjęs savo abejones gaudamas apreiškimą per sapną, išipareigoja pasiimti Mariją, savo sužadėtinę. Šitaip jis tampa vedliu ir saugotoju Šventosios Šeimos, kuri nuo šiol yra įkurtas židinys karščiausios meilės, turėsiąs uždegti visą pasaulį.

Per trisdešimties metų laikotarpį, kuris apima viešną Betliejuje, piligrimų keliones į Jeruzalės šventyklą, varginančias bėgimo į Egiptą staigmenas, pagaliau ilgą, ramų paslėptą gyvenimą Nazarete, Šventoji Šeima buvo tarsi mokykla, kur Jėzus, Marija ir Juozapas nuolat kartu praktikavo klusnumą ir kantrybę, augdami išmintimi, meile, geranoriškumu ir ramybe. Juozapas ir Marija, augindami Jėzų, nuolat žvelgė tikėjimo akimis į be galo juos viršijantį vaiko slėpinį. Auklėdami sūnų, jie patys tapo jo pirmaisiais mokiniais. Gautos pamokos turėjo juos ruošti priimti skausmingus išsiskyrimus, kurių reikės ateityje, kad Kristus galėtų iki

galo atlikti savo misiją. Jėzus savo ruožtu, nors būdamas Dievo Sūnus, savo žmogiškosios šeimos švelnioje aplinkoje pradėjo mokytis to klusnumo, kurį vėliau turės didvyriškai vykdyti iki kryžiaus mirties.

Šventoji Šeima mums turi būti didelis įkvėpimas ir sekimas pavyzdys. Visos mūsų krikščioniškos šeimos, taip pat ir mūsų parapijos bei bendruomenės yra pašauktos tapti „Viešpaties tarnavimo mokykla“. Viešpaties šeima ir tarnavimo mokykla – tai vieta, kur mes galime nuolat, kaip Marija ir Juozapas, kontempliuoti Kristaus slėpinį ir tapti jo mokiniais. Kiekviena šeima ar bendruomenė gali tapti vieta, kur, gyvendami kartu ir išlikdami klusnūs ir mylintys, mes galime tikrai ugdyti geranoriškumą ir ramybę; vieta, kur galime atkakliai melstis ir dirbti, ištikimai, kantriai pakeldami savo ir kitų brolių silpnumus,

nuolat atleisdami vieni kitiems; vieta, kur, išgyvename daugybę mažų, kasdieninių išbandymų tikėdamiesi iš Dievo malonės gauti stiprybės pakelti ir didelius išbandymus, kurie kartais neišvengiamai iškyla kiekvienos bendruomenės ir kiekvieno žmogaus gyvenime.

Šitaip elgdamiesi, „kantrybe dalyvaujame Kristaus kentėjimuose, kad taptume jo garbės dalininkais“. Prašykime Jėzų, Mariją ir Juozapą mums padėti žengti toliau šituo keliu, kad Įsikūnijusio Kristaus malonė galėtų giliai išsiskirti mūsų širdyse. Tada iš tikrųjų tapsime „geros valios žmonėmis“, tikrais liudytojais ramybės, kylančios ne iš šio pasaulio, bet vien tik iš Kristaus – Dievo ir Marijos Sūnaus, kuris didžiuosi būti vadinamas ir Juozapo sūnumi. Amen.

Parengė kun. Grigalius Casprini OSB

PRADĖTI METUS SVARSTANT ŠIRDYJE

Švč. M. Marija, Dievo Gimdytoja
Sk 6, 22–27; Ps 67, 2–3. 5. 6. 8; Gal 4, 4–7; Lk 2, 16–21

Marija – Dievo Motina, Dievo Gimdytoja. Ji tampa mums mokytoja pradedant Naujuosius – Viešpaties mums dovanotus metus. Marija mus moko stebėti aplinką, analizuoti Dievo veikimą mūsų gyvenime ir viską svarstyti savo širdyje. Evangelinis pasakojimas pateikia mums nemažai svarbių detalių iš Šventosios Šeimos gyvenimo – gimęs Kūdikis paguldytas ėdžioje, juos lanko piemenys, o Marija viską svarsto savo širdyje.

Pirmasis išpūdis – neįtikėtina ramybė nusakoma pasakojime. Žmonės sulaukė naujagimio – džiaugsmas; neturi kur apsistoti, tik tvarte – nerimas ir sumišimas; jokios aiškios ateities – nerimas. Negi kiekvieno mūsų neaplankytų tokie ar bent labai panašūs jausmai ir patyrimai? O štai čia – ramybė. Tai pirmoji pamoka mums – kuo daugiau pasitikėjimo Dievu gyvenimo tikrovėje ir įvairiose situacijose. Toks aiškus pasitikėjimas matomas būtent šios šeimos gyvenimo tikrovėje.

Dar vienas svarbus momentas – piemenų vaidmuo. Jie išgirsta naujieną iš angelų, ateina į kuklų būstą, pagarbina gimusį Viešpatį ir, kas svarbiausia, tampa šios žinios skelbėjais. Pamoka mums išgirsti, įsiklausyti, pamatyti, patirti ir gerą patirtimi dalytis su kitais. Aiškiai sakoma, kad jie skelbė, dalijosi, pasakojo ir stebino kitus. Nuostaba – tai tikrasis, paveikus patyrimas ir mums patiems, ir šalia esantiems.

Geroji žinia visada ateina per nuostabą. Mozė taip pat buvo nustebeš, kai pamatė degantį ir nesudegantį krūmą. Jam parūpo pamatyti šį reiškinį ir jis priartėjęs prie to degančio ir nesudegančio krūmo išgirdo Dievą. Po to tą žinią nunešė visai žydų tautai bei egiptiečiams, juos stebino įvairiais ženklais ir stebuklais. Jis buvo piemuo ir nunešė žinią tautai.

Piemenys taip pat nuneša žinią kitiems – žmonės girdėjo ir stebėjosi piemenų pasakojimu. Geroji Naujiena patikėta mums kiekvienam, turime patys tai patirti, išgyventi ir tais išgyvenimais dalytis su kitais. Tikėjimas – dalybos ir vidinis tikrumas, gyvenimas – analizė ir stebėjimas viską analizuojant savo širdyje. Pastabumas, nuostaba, analizė, įsitikinimas, patirtis, gebėjimas džiaugtis, gebėjimas skirti laiko kitam tampa mums svarbia užduotimi šiais naujaisiais metais. Mums suteikta privilegija būti skelbėjais ir patiems gyventi Gerosios Naujienos dvasia. Mokėkime gyventi nuostaba. Stebėkime Dievo veikimą ir pažinkime jo begalinę meilę mums. Drąsinkime savo širdis priimti į savo gyvenimą Viešpatį. Paguldykime Jėzų Kristų į savo gyvenimo ėdžias. Leiskime jam prabilti mūsų širdyse, svarstykime Jo mokymą savo viduje ir gyvenkime garbindami ir šlovindami Dievą už visa, ką Jis mums leido, leidžia ir leis patirti, girdėti ir suprasti, ir visi Naujieji Viešpaties duoti 2018-ieji metai bus kupini ramybės, Dievo ir artimųjų meilės bei paguodos. Mokykimės iš to meto gebėjusių stebėtis ir džiaugtis žmonių – Šventosios Šeimos, piemenų – gyvenimo, ir meilės bei ramybės Dievas bus su mumis per visus ateinančius metus. Amen.

Parengė kan. Andriejus Sabaliauskas

Popiežiškoji Biblijos komisija

ŠVENTOJO RAŠTO ĮKVĖPTUMAS IR TIESA

Žodis, kuris kyla iš Dievo ir kalba apie Dievą, kad išgelbėtų pasaulį

(Tęsinys. Pradžia Nr. 9)

ANTRA DALIS BIBLINIŲ RAŠTŲ LIUDIJIMAS APIE JŲ TIESĄ

62. Antroje mūsų dokumento dalyje parodysime, kaip bibliniai raštai liudija savo žinios tiesą. Po įžangos pirmame skyriuje atskleisime, kaip kai kuriuose Senojo Testamento knygose, rengiant evangeliniam apreiškimui (plg. *Dei Verbum* [DV], 3), pateikiama Dievo apreiškta tiesa. Antrame skyriuje parodysime tai, kas kai kuriuose Naujojo Testamento raštuose sakoma apie tiesą, apreiškta per Jėzų Kristų, užbaigusį dieviškąjį apreiškimą (plg. DV, 4).

1. Įžanga

Pradėdami šią dalį, iš pradžių aptarsime, kaip biblinė tiesa suprantama dogminėje konstitucijoje *Dei Verbum*, ir paskui tiksliau nusakysime, kokiai temai nagrinėdami biblinius raštus skirsime daugiausia dėmesio.

1.1. Biblinė tiesa pagal *Dei Verbum*

63. Dievo žodžio Šventajame Rašte tiesa artimai susijusi su jo įkvėptumu: Dievas, kuris kalba, neapgaujinėja. Nepaisant šios pamatinės nuostatos, įvairios šventojo teksto ištarnos kelia sunkumų. Tą suvokė jau Bažnyčios tėvai, o ir šiandien išlieka problemų, kaip liudija diskusijos Vatikano II Susirinkimo metu. Toliau pamėginsime nusakyti, kaip „tiesos“ sąvoką suprato Susirinkimas.

Teologai Šventajam Raštui taikė sąvoką „neklaidingas“. Absoliučia prasme šis terminas reikštų, kad Biblijoje nėra jokio pobūdžio klaidos. Tačiau sulig vis naujais atradimais istorijos, filologijos ir gamtos mokslų srityse bei istorinio kritinio metodo taikymu Biblijai tyrinėti egzegtams teko pripažinti, kad Biblijoje ne viskas atitinka šiuolaikinio mokslo reikalavimus, nes Biblijos autoriai atspindi savo asmeninio pažinimo, taip pat savo epochos bei kultūros ribotumą. Štai su tokia problematika, rengdamas dogminę konstituciją *Dei Verbum*, susidūrė Vatikano II Susirinkimas.

Dei Verbum 11-ajame poskyryje pateikiamas tradicinis mokymas, kad Bažnyčia „laiko šventomis ir kanoninė-

mis ištisas Senojo ir Naujojo Testamento knygas su visomis jų dalimis, kadangi jos surašytos Šventosios Dvasios įkvėpimu (plg. *Jn* 20, 31; *2 Tim* 3, 16; *2 Pt* 1, 19–21; 3, 15–16), o jų autorius yra Dievas.“ Konstitucijoje išsamiau neaiškinamas to įkvėpimo pobūdis (plg. popiežiaus Leono XIII encikliką *Providentissimus Deus*), tačiau tame pačiame 11-ajame poskyryje sakoma: „Taigi visa, ką įkvėptieji autoriai, arba hagiografai, dėsto, turi būti laikoma Šventosios Dvasios išdėstyta. Todėl išpažintina, kad Šventasis Raštas tvirtai, ištikimai ir be klaidos moko tiesos, kurią Dievas panorio pateikti šventosiose knygose mūsų išganymui. Tad „visas Raštas yra Dievo įkvėptas ir naudingas mokyti, barti, taisyti, auklėti teismui, kad Dievo žmogus būtų tobulas, pasiruošęs kiekvienam geram darbui“ (*2 Tim* 3, 16–17).“

Teologijos komisija, rengusi šią konstituciją, išbraukė posakį „išganingoji tiesa“ (*veritas salutaris*) pakeisdama jį ilgesne formuluote: „tiesa, kurią Dievas panorio pateikti šventosiose knygose mūsų išganymui“ (*veritatem quam Deus nostrae salutis causa Litteris Sacris consignari voluit*). Paskui ta pati komisija paaiškino, jog ištara „mūsų išganymui“ susijusi su „tiesa“, t. y. kalbant apie „Šventojo Rašto tiesą“ galvoje turima tiesa, susijusi su mūsų išganymu. Tačiau tai nereiškia, kad Šventojo Rašto tiesa susijusi vien su šventųjų knygų dalimis, būtinomis tikėjimui ir moralei, atmetant kitas (ketvirtosios schemos ištara *veritas salutaris* kaip tik ir nebuvo priimta siekiant tokį aiškinimą atmesti). Teiginys „tiesa, kurią Dievas panorio pateikti šventosiose knygose mūsų išganymui“ veikiausiai reiškia, kad Rašto knygose, kurios įkvėptos Šventosios Dvasios ir kurių autorius yra Dievas, norima perteikti tiesą, susijusią su mūsų išganymu, kuris iš tikrųjų ir yra Dievo apsišreiškimo tikslas.

Siekiant tokią tezę labiau sutvirtinti, *Verbum Dei*, 11 ne tik cituojamas *2 Tim* 3, 16–17 tekstas, bet ir 21-ojoje išnašoje yra nuoroda į šventojo Augustino *De Genesi ad litteram* 2.9.20 ir *Epistula* 82, 3, kur iš Biblijos mokymo atmetama visa tai, kas mūsų išganymui nenaudinga, ir į šventąjį Tomą, kuris, remdamasis pirmąja šventojo Augustino citata, *De veritate* q. 12, a. 2, teigia: *Illa vero, quae ad salutem pertinere non possunt, sunt extranea a materia prophetiae* („visa, kas negali būti susiję su išganymu, nėra pranašystės turinio dalis).

64. Problema tada yra suprasti, ką *Dei Verbum* kontekste reiškia „tiesa mūsų išganymui“. Nepakanka tenkintis „tiesos“ sąvoka jos bendrąja prasme: kalbant apie krikščioniškąją tiesą, sąvoka praturtinama tiesos bibrine reikšme ir taip pat ta, kuri taikoma kituose Susirinkimo dokumentuose. Senajame Testamente dėl savo pasirinkimų, pažadų ir dovanų tvirtumo aukščiausioji tiesa yra pats Dievas; jo žodžiai teisingi ir iš

atsiliepiančio žmogaus reikalauja panašiai tvirto jų priėmimo širdyje bei veikloje (plg., pvz., 2 Sam 7, 28 ir Ps 31, 6). Tiesa yra sandoros pamatas. Naujajame Testamente tiesa yra pats Kristus, nes jis yra visų Dievo pažadų įsikūnijęs Amen (plg. 2 Kor 1, 19–20) ir, būdamas „kelias, tiesa ir gyvenimas“ (Jn 14, 6), apreiškia Tėvą (plg. Jn 1, 18) ir atveria prieigą prie to (plg. Jn 14, 6), kuris yra galutinis gyvybės šaltinis (plg. Jn 5, 26; 6, 57). Kristaus dovanojama Dvasia yra tiesos Dvasia (Jn 14, 17; 15, 26; 16, 13), remsianti apaštalų liudijimą (Jn 15, 26–27) ir įgalinsianti mus tvirtai atsakyti tikėjimu. Vadinasi, tiesa turi trejybinių matmenį, tačiau iš esmės yra kristologinė, o ją skelbianti Bažnyčia – „tiesos šulys ir atrama“ (1 Tim 3, 15). Tiesos mūsų išganymui apreiškėjas ir objektas yra Kristus, išpranašautas Senajame Testamente: tiesa Naujajame Testamente pasireiškia jo asmeniu ir jo skelbta bei pradėta esama ir eschatologine Karalyste. Vatikano II Susirinkimo tiesos sąvoka atsiskleidžia vienu metu trejybiniėje, kristologinėje ir bažnytinėje srityse (plg. *Dei Verbum*, 2. 7. 8. 19. 24; *Gaudium et spes*, 3; *Dignitatis humanae*, 11): Sūnus savo asmeniu apreiškia Tėvą, o jo apreiškimas perduodamas bei patvirtinamas Šventosios Dvasios ir perteikiamas Bažnyčioje.

1.2. Mūsų gilinimosi į biblinę tiesą centras

65. Mūsų gilinimasis į „tiesos“ temą kai kuriuose Biblijos raštuose remiasi ką tik išdėstytu *Dei Verbum* mokymu bei kryptimi. Iš pradžių pacituosime visą ištara, kuria šioje konstitucijoje užbaigiamas pirmas poskyris apie apreiškimą: „O per šį apreiškimą tiesa ir apie Dievą, ir apie žmogaus išganyką visa savo gelme mums sušvinta Kristuje, kuris yra viso apreiškimo tarpininkas ir drauge pilnatvė (plg. Mt 11, 27; Jn 1, 14. 17; 14, 6; 17, 1–3; 2 Kor 3, 16 ir 4, 6; Ef 1, 3–14)“ (2). Neabejotina, kad tiesa, kuri yra apreiškimo ir, vadinasi, Biblijos kaip apreiškimo perteikimo priemonės centras (plg. *Dei Verbum*, 7–10), susijusi su Dievu ir žmogaus išganyku. Taip pat neabejotina, kad tos tiesos pilnatvė savaime pasirodo Kristuje. Jis, kaip asmuo, yra Dievo Žodis (plg. Jn 1, 1. 14), ateinantis iš Dievo ir apreiškiantis Dievą. Jis ne tik pasako tiesą apie Dievą, bet ir yra tiesa apie Dievą, tasai, kuris sako: „Kas yra matęs mane, yra matęs Tėvą!“ (Jn 14, 9; plg. 12, 45). Sūnaus atėjimu taip pat apreiškiamas žmogaus išganykas: „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (Jn 3, 16).

Studijuodami Biblijos raštų tiesą, dėmesį telkėme į šias dvi artimai viena su kita susijusias temas – į tai, kas raštuose sakoma apie Dievą, ir į tai, kas sakoma apie Dievo planą žmogui išganyti. Apreiškimo ir tiesos pil-

natvę atnešė Kristus, tačiau jo atėjimas parengtas ilgo dieviškojo apreiškimo, paliudyto Senojo Testamento raštuose. Todėl pravartu išgirsti, kas apie Dievą ir išganyką sakoma tuose raštuose, puikiai suvokiant, kad pilnutinė reikšmė to, kas juose liudijama, apreiškiamą Kristaus asmeniu bei darbais. Dievo apreiškimo esminė dalis yra ne tik tikslas, bet ir kelias bei rengimas.

2. Atrinktų Senojo Testamento raštų liudijimas

66. Iš didelių Biblijos turtų, atsižvelgdami į tekstų įvairius literatūrinius žanrus bei svarbą, atrinkome kelias reprezentatyvias knygas. Panagrinėsime kelias su Dievu ir išganyku susijusias temas, paliudytas pasakojimuose apie sukūrimą (*Pr* 1–2), dekaloguose, istorinėse ir pranašų knygoose, psalmėse, Giesmių giesmėje ir išminties raštuose. Tiesa, kad Senuoju Testamentu rengiamas kulminacinis Dievo apreiškimas Kristuje, tačiau jo didžiulė apimtis ir tekstų įvairovė bei turtingumas paskatino mus apžvelgti daugiau Senojo Testamento tekstų nei Naujojo. Siekiame parodyti, kaip skirtinguose tekstuose apreiškiamas Dievas ir išganykas bei taip prisidėti prie didesnio dėmesio šiai temai ir geresnio jos supratimo.

2.1. Pasakojimai apie sukūrimą (*Pr* 1–2)

67. Pirmuose Biblijos puslapiuose, kuriuose pateikiami pasakojimai apie sukūrimą (*Pr* 1–2), liudijamas tikėjimas į Dievą – visko versmė ir tikslą. Kaip „pasakojimuose apie sukūrimą“, juose nevaizduojama, „kaip“ prasidėjo pasaulis ir žmogus, bet kalbama apie Kūrėją bei jo santykį su kūrinija ir kūriniais. Visada, kai šie senoviniai tekstai skaitomi iš šiuolaikinės perspektyvos laikant juos teiginiais, nusakančiais, „kaip“ atsirado pasaulis ir žmogus, kyla nesusipratimų. Norint tinkamai atsižvelgti į bibliinių tekstų intencijas bei jų ištartų nesupriešinti su mūsų laikų gamtos mokslų pažinimu, tokio skaitymo būtina vengti. Gamtos mokslų žinios neverčia abejoti Biblijos pretenzija perteikti tiesą, nes Biblijos pasakojimų apie sukūrimą tiesa susijusi su pasaulio kaip Dievo kūrinio prasmingu rišlumu.

Pirmajame pasakojime apie sukūrimą (*Pr* 1, 1–2, 4a), pasitelkiant labai darnią struktūrą, aprašoma ne *kaip* pasaulis atsirado, bet *kodėl* ir *kokiu tikslu* jis yra toks, koks yra. Poetiškai, taikydamas savo epochos įvaizdžius, *Pr* 1, 1–2, 4a autorius parodo, kad kosmoso ir žmogaus versmė yra Dievas. Dievas Kūrėjas, apie kurį kalbama Biblijoje, siekia santykio su kūriniumi, todėl jo kūrimas, aprašomas Biblijos, tokį santykį išryškina. Sukurdamas žmogų „pagal savo paveikslą“ ir patikėdamas jam užduotį rūpintis kūrinija, Dievas parodo savo pamatinę išganingąją valią.

Pasakojimo *Pr 1* dėmesio centre yra pagrindiniai žmogiškosios egzistencijos elementai, o jo viršūnė – antropologinė ištara, kad žmogus yra „Dievo paveikslas“, tai yra jo pavaduotojas kūrinijoje. Pirmasis Dievo darbas, anot pasakojimo, – laikas (*Pr 1, 3–5*) išreiškiamas šviesos ir tamsos kaita. Tačiau šitaip nenusakoma, kas yra laikas. Išskirstant įvairius kūrimo darbus į šešias dienas, nesiekama kaip tikėjimo tiesą tvirtinti, kad pasaulis iš tiesų atsirado per šešias dienas, o septintą dieną Dievas ilsėjosi, priešingai, norima pasakyti, jog kūrinijai būdingi tvarka ir tikslas. Žmogus gali ir turi ištraukti iš šią tvarką bei darbo ir poilsio kaitoje įžvelgti tai, kad Dievo taip struktūruotas laikas skatina jį suvokti save kaip kūrinį, kuris už savo egzistenciją turi dėkoti Kūrėjui.

Paskirais sukūrimo darbais parodoma, kas yra kūrinija ir koks jos tikslas. Visas pasakojimas, kaip minėta, orientuotas į žmogų. Nemėginama fiziškai apibrėžti erdvės kategorijos; ji pateikiama kaip žmogaus „gyvenimo erdvė“ ir atskleidžiama jos reikšmė. Vadinamoji „užduotis valdyti žemę“ (*Pr 1, 28*) yra metafora, kuria išreiškiama žmogaus atsakomybė už jam drauge su gyvūnais bei augalais skirtą gyvenamąją erdvę.

Abiem pasakojimais apie pradžią (*Pr 1, 1–2, 4a; Pr 2, 4b–25*) įvesdinama į žydų Biblijos ir platesnę krikščionių Biblijos kanoninę visumą. Taikant įvairius įvaizdžius, juose mėginama pasakyti tokią pat tiesą; sukurtasis pasaulis yra Dievo dovana, Dievo planu siekiama žmogaus gerovės (plg. *Pr 2, 18*), kaip, be kita ko, liudija dažnas būdvardžio „geras“ vartojimas (plg. *Pr 1, 4–31*). Žmonija yra tarsi įdėta į „kūriniskumo santykį“ su Dievu: pirminė ir neužtarnauta Kūrėjo dovana skatina žmogų atsakyti.

2.2. Dekalogai (*Iš 20, 2–17* ir *Ist 5, 6–21*)

68. Abiem dekalogais, *Iš 20, 2–17* ir *Ist 5, 6–21*, įvesdinama į įvairius teisinius rinkinius, pateiktus Išėjimo, Kunigų bei Skaičių knygose (*Iš 19, 1–Sk 10, 10*) ir Pakartoto Įstatymo knygoje (*Ist 12–26*). Abu tekstai yra Viešpaties (JHVH) kreipimasis pirmuoju asmeniu į Izraelį. Tokia literatūrinė forma tekstams suteikia didžiausio *autoritetingumo statusą*. Dekalogai yra su Išėjimo knygos pasakojimais susijusi Izraelio tikėjimo santrauka (*Iš 20, 2–Ist 5, 6*) ir sykiu kultinių bei etinių potvarkių visuma. Šie dekalogai turi daug bendrų taškų ir drauge kiekvienas išsiskiria teologiniu savitumu: *Iš 20* dekaloge daugiausia plėtojama *sukūrimo teologija*, *Ist 5* dekaloge labiausiai pabrėžiama *išganyimo teologija*.

Kaip itin išplėtotos teologinės santraukos, abu dekalogai laikomi Toros „apibendrinimais“ bei pateikia teologinius raktus, įgalinančius teisingai jas aiškinti.

a) Abiejų dekalogų literatūrinė sąranga

Dekalogų įžangoje (*Iš 20, 2–Ist 5, 6*) Viešpats (JHVH) apibrėžiamas kaip Dievas, gelbėjantis istorijoje: Izraelio Dievas apsireiškia Izraelio naudai atliekamu išganyimo darbu. Tokiu Izraelio Dievo kaip savo tautos gelbėtojo pasakojamuoju vaizdavimu apibendrinama visa pirma Išėjimo knygos dalis: ilgas pasakojimas apie Izraelio išgelbėjimą (*Iš 4–14*) pradedamas Viešpaties prisistatymo formule *Iš 3 14*: „Aš esu, kuris esu.“ Viešpats apreiškia savo tikrąją tapatybę dovanodamas savo tautai išganyimą. Tad *Dievo dovana* yra ir dekalogus surinktų teisinių priesakų pamatas. Ta Dievo dovana yra Izraelio išlaisvinimas iš vergijos Egipte. Dekalogų įstatymai – tai būdai, kuriais Izraeliui privalu atsiliiepti į Dievo dovaną: Izraelis, išlaisvintas Dievo, turi žengti laisvės keliu, atsižadėdamas stabų ir blogio (šiuo atžvilgiu plg. Popiežiškoji Biblijos komisija. *Biblija ir moralė. Krikščioniškojo elgesio biblinės šaknys*, 20).

Pirmoje teksto dalyje plėtojami draudimai, susiję su stabais, atvaizdų dirbinimu, ir kviečiama griežtam mono-teizmui (*Iš 20, 3–7–Ist 5, 7–11*). Atsižadėti stabų reiškia pritarti išskirtiniam Viešpaties garbinimui ir priimti galutinę sandorą su juo: Viešpats yra vienintelis tautos Dievas, *vienintelis tikras Dievas*.

Du pozityvūs Dekalogo įsakymai susiję su šabu ir pagarpa tėvams (*Iš 20, 8–12* ir *Ist 5, 12–16*). Šabo dieną galima apibrėžti kaip „Dievo šventovę“ laike ir istorijoje; gerbdamas šabą, Izraelis parodo, jog tiktai Viešpats gali įprasinti žmonių istoriją.

Paskutinėje dekalogų dalyje aptariamas teisingas santykis su artimu (*Iš 20, 13–17* ir *Ist 5, 17–21*). Atsisakymas bet kokių planų nuskriausti artimą yra būtina tikros bendruomenės statydinimo sąlyga, broliškos meilės galimos pergalės prieš smurtą liudijimas.

b) Komentaras ir teologiniai padariniai

69. Dekaloguose Izraeliui siūlomas klusnumo Dievo prie Sinajaus (arba Horebo) apreikštam įstatymui kelias. Dieviškasis planas skatina žmones atsiliiepti sandoros kontekste (*Iš 24, 7–8; Ist 5, 2–3*).

Įstatymais, Toroje pateikiamais po dekalogų, plėtojamas pastarųjų turinys. Stabų draudimas yra Pakartoto Įstatymo knygos leitmotyvas, o kvietimas broliškai gyventi išskleidžiamas Šventumo įstatyme (*Kun 17–26*) ir vainikuojamas kvietimu mylėti artimą, t. y. Izraelio bendruomenės narį ir tarp jų gyvenantį ateivį (*Kun 19, 18. 34*).

Dekalogais parodomas būdas, kuriuo Dievas Kūrėjas apsireiškia istorijoje kaip gelbėtojas, ir savo ruožtu visi bendruomenės nariai kviečiami įsitraukti į tą išganymo logiką ir įgyvendinti reiklį bendruomeninę etiką. Sandora su Dievu Kūrėju ir Gelbėtoju skatina tikinčiuosius „gyventi pagal tiesą“.

Dekalogai yra raktas visai Torai aiškinti ir galiausiai tikras „katekizmas“ Izraelio bendruomenei. Toks katekizmas leidžia izraeliečiams patvirtinti savo tikėjimą į vieną tikrą Dievą, imtis istorijos iššūkių ir įsipareigoti praktikuoti brolišką bendruomeninį gyvenimą atsižadant galios bei smurto strategijų. Kitaip tariant, dekalogueose tiesos, susijusios su pačiu Dievu (*Kūrėju* ir *Gelbėtoju*), liudijimas sujungiamas su tiesa, susijusia su teisinga gyvensena. Santykis su Izraelio Dievu išnyra kaip neatskiriamas nuo santykio su artimu – santykio, parodančio, ar tikintieji laikosi apreikštosios tiesos.

2.3. Istorinės knygos

70. Izraelio istorijos santrauka, pateikiama daugelyje Biblijos knygų, pirmiausia vadinamosiose istorinėse knygose (Jozuės, Teisėjų, 1 ir 2 Samuelio, 1 ir 2 Karalių, 1 ir 2 Kronikų, Ezdro, Nehemijo, 1 ir 2 Makabėjų), aiškiai rodo, kad tai ne istoriografija šiuolaikiniu supratimu, ne kuo objektyvesnė praeities įvykių kronika. Mėginant biblinę istoriją aiškinti šiuolaikiškai, kyla pavojus tekstus skaityti nepaisant jų intencijos bei išleidžiant iš akių jų prasmės pilnatvę.

Biblinis istorijos vaizdavimas darniai rutuliojasi sukūrimo teologijos, išdėstytos pirmuose Biblijos puslapiuose (žr. pirmiau), pagrindu liudijant Dievo patirtį bei atskleidžiant, kad Jis žmonių išganymo labui veikia ir istorijoje (*Joz* 24). Tad bibline istoriografija siekiama parodyti, kad Dievo išganingoji valia galutinai ir visiškai nukreipta į žmonijos gerį. Biblinėje istorijoje net tik pasakojama apie pozityvius įvykius, bet ir parodoma, kaip prieštaringame žmogiškajame gyvenime reiškiasi nuolatinis Dievo siekis išganyti žmogų. Šiuo atžvilgiu Jis biblinės istorijos (*Ts* 6, 36; 2 *Sam* 22, 28) apreikšiamas kaip „Gelbėtojas“.

Bibliniame pasakojime paliudytas Dievo santykis su žmonėmis pateikiamas kaip „sandorų“ istorija, prasidedanti visai žmonijai skirta sandora su Nojumi ir tęsiama sandoromis, kuriomis paženklinta Izraelio istorija. Sandora, Dievo pasiūlyta savo tautai Abraomo asmeniu ir vėliau iškilmingai sudaryta su Izraeliu prie Sinajaus, istorijos raidoje tautos nuolatos sulaužoma ir tik dėl Dievo ištikimybės vadinama „amžina“.

Tad biblinės istoriografijos teologinė programa pirmiausia priešais akis išskyla kaip teologija tiesiogine

šio žodžio prasme; ja norima parodyti Dievo ištikimybę jo santykiu su žmogumi srityje. Tai patvirtinama naujosios sandoros paskelbimu *Jer* 31, 31. Tai – Dievo, per istoriją vedančio savo tautą į palaimą greta Jo ir su Juo, sandora.

2.4. Pranašų knygos

71. Biblinis pranašavimas iškiliai liudija Dievo apreikškimą, nes pranašų žmogiškieji žodžiai aiškiai sutampa su paties Dievo žodžiu: „taip kalba Viešpats“ yra tipiška šios raštijos formulė. Tokiam apreikškimui būdinga reikštis žmogaus istorijoje, įvykiais, įtrauktais į patikimą chronologiją, konkreitiems asmenims adresuotais žodžiais žmonių, kurių vardai, kilmė ir gyvenimo datos žinomi. Pranašams atskleidžiamas (*Am* 3, 7) amžinasis Dievo planas sudaryti su žmonija meilės sandorą (plg. *Dei Verbum*, 2), o pranašai apie tai skelbia Izraeliui ir tautoms, kad visiems taptų žinoma autentiška Dievo ir istorijos tiesa.

Iš pranašų žodžių neišsemiamo lobyno, Dievo begalinės išminties ženkle, išsiskiria keli iškilūs bruožai, ypač leidžiantys išvysti tikrojo Dievo veidą ir paskatinti tikėjimą į Jį.

a) Dievas yra ištikimas

Pranašai istorijoje eina vienas po kito pagal Viešpaties pažadą: „Išugdysiu jiems pranašą, kaip tave, iš jų giminių ir įdėsiu savo žodžius į pranašo lūpas. Jis pasakys jiems visa, ką aš jiems būsiu įsakęs“ (*Ist* 18, 18). Mozės charizma (*Ist* 18, 15) perduodama pranašų sekai, tiems, kurie savo pačia elgsena tampa Dievo ištikimybės savo sandorai liudytojais (*Iz* 38, 18–19; 49, 7), gerumo ligi tūkstantosios kartos liudytojais (*Iš* 34, 7; *Ist* 5, 10; 7, 9; *Jer* 32, 18). Dievas, žmogaus egzistencijos Versmė, Tėvas, iš kurio trykšta gyvybė, nepalieka (*Iz* 14, 17; *Oz* 11, 8), neužmiršta savo kūrinio (*Iz* 44, 21; 54, 10; *Jer* 31, 20): „Ar gali moteris užmiršti savo mažylį, būti nešvelni savo iščių sūnui? Net jeigu ji ir užmirštų, aš tavęs niekad neužmiršiu“ (*Iz* 49, 15).

Pranašai, nenuilstamai siunčiami Viešpaties (*Jer* 7, 13, 25; 11, 7; 25, 3–4 ir t. t.), autoritetingai primena tikrojo Dievo nenutrūkstamą artumą žmogaus istorijos sopoluose (*Iz* 41, 10; 43, 5; *Jer* 30, 11); jie skelbia: „Parodysi atsidavimą Jokūbui, ištikimą meilę Abraomui, kaip esi prisiekęs mūsų protėviams senovės dienomis“ (*Mch* 7, 20).

Tad Viešpaties tiesa lygintina su Uola (*Iz* 26, 4), kuri visiškai patikima (*Ist* 32, 4); kas tvirtai laikosi Jo žodžių, tas išliks tvirtas (*Iz* 7, 9), be baimės pražūti (*Oz* 14, 10).

b) Dievas yra teisingas

72. Apsireikšdamas ištikimas Dievas reikalauja ištikimybės, o šventas Dievas – to, kad tas, kuris ištraukia į jo sandorą, būtų toks kaip ir Jis šventas (*Kun* 19, 2). Teisingas Dievas reikalauja iš kiekvieno žengti Įstatymo reikalaujamu teisingu keliu (*Ist* 6, 25). Pranašai istorijoje yra tobulo teisingumo šaukliai – teisingumo, koks būdingas Dievui (*Iz* 30, 18; 45, 21; *Jer* 9, 3; 12, 1; *Sof* 3, 5) ir kokio jis reikalauja iš žmonių (*Iz* 1, 17; 5, 7; 26, 2; *Ez* 18, 5–18; *Am* 5, 24); jie ne tik primena Viešpaties nurodymus aiškindami jų prasmę, bet ir drąsiai smerkia atskirų žmonių bei tautų nukrypimus nuo gėrio kelio. Tad jie kviečia atsiversti, grasindami teisingomis bausmėmis už padarytus nusikaltimus, ir skelbia neišvengiamą pražūtį tiems, kurie, paskendę savo nedorybėse, nenori girdėti dieviškojo įspėjimo (*Iz* 30, 12–14; *Jer* 6, 19; 7, 13–15).

Ir būtent per tai pasireiškia pranašų žodžio tiesa, priešingai pigiai paguodai netikrų pranašų, kurie, nepaisydami Įstatymo privalomų moralinių reikalavimų, kalavijo grėsmės akivaizdoje skelbia taiką (*Jer* 6, 14; 23, 17; *Ez* 13, 10), apgaudinėja tautą iliuziniais pažadais (*Iz* 9, 14–15; *Jer* 27, 14; 29, 8–9; *Am* 9, 10; *Zch* 10, 2) ir todėl prisideda prie blogio įtvirtinimo. „Nuo senų senovės pranašai, – sako Jeremijas (netikram) pranašui Hananijui, – gyvenę prieš mane ir tave, pranašavo daugeliui kraštų ir galingoms karalystėms karą, nelaimę ir marą“ (*Jer* 28, 8); Viešpaties autentiškas žodis patvirtina, kad pasaulio nuodėmingumas teisingojo Dievo istorijoje apreiškiamas per bausmės kančias. Pažeminimo ir mirties patyrimas pranašų aiškinamas kaip būtina drausminimo priemonė, skatinanti pripažinti nuodėmę (*Jer* 2, 19) ir nuolankiai atgailaujant laukti atleidimo (*Jl* 2, 12–14).

c) Dievas yra gailestingas

73. Nemenkai pranašų raštijos daliai būdingas grėsmingas tonas, primenantis Jonos Ninevės atžvilgiu (*Jon* 3, 4), nes skelbiama nelaimė visiems „mariesiems“ (*Ez* 21, 8–9), pranašaujant ne tik Izraelio karalystės pražūtį (*Jer* 5, 31; *Oz* 10, 15; *Am* 8, 2), bet ir pasaulio pabaigą (*Jer* 4, 23–26; 45, 4; *Ez* 7, 2–6; *Ist* 8, 17). Tokia katastrofos perspektyva gali kelti mintį, kad Dievas nėra ištikimas savo pažadams: „Deja! Viešpatie Dieve, – jie sakys, – kaip baisiai apgavai šią tautą ir Jeruzalę, sakydamas jiems: „Visa išeis jums į gera!“ – tuo tarpu kalavijas mums jau prie gerklės“ (*Jer* 4, 10); „Kur tavo uolus rūpinimasis ir tavo galybė, tavo pagailos antplūdis ir gailestingumas?“ (*Iz* 63, 15).

Į šią dejonę, tapusią tautos malda tremtyje, atsiliepia pranašų balsas, skelbiantis Izraeliui paguodą (*Iz* 40, 1): tai, kas galėjo atrodyti kaip pabaiga, Kūrėjo galia paverčiama nauja pradžia (*Jer* 31, 22; *Ez* 37, 1 ir t.; *Oz* 2, 16–17); tai,

kas atrodė kaip žlugimas, tampa įstabios tikrovės pradū, nes nuodėmė, lėmusi katastrofą, galutinai atleista gailestingąjo Tėvo (*Jer* 31, 34; *Ez* 16, 63; *Oz* 14, 5; *Mch* 7, 19).

Skelbdami naują dangų ir naują žemę (*Iz* 65, 17; 66, 22; *Jer* 31, 22), pranašai kalba apie radikalią pervartą Izraelio istorijoje (*Jer* 30, 3. 18; 31, 23; *Ez* 16, 53; *Jl* 4, 1; *Am* 9, 14; *Sof* 3, 20) ir viso pasaulio istorijoje. Dieviškojo atleidimo, kurį lydi negirdėtas dvasinių dovanų apstumas (*Jer* 31, 33–34; *Ez* 36, 27; *Oz* 2, 21–22; *Jl* 3, 1–2) ir kuris regimai pasireiškia nepaprastu tautos, atsinaujinusios tobulomis institucinėmis formomis, suklestėjimu (*Iz* 54, 1–3; 62, 1–3; *Jer* 30, 18–21; *Oz* 14, 5–9), – šio galutinio istorijos įvykio žmogaus protas negalėjo nei numatyti, nei įsivaizduoti: „Nuo dabar, – sako Viešpats per Izaiją, – kai ką visiškai nauja skelbiu tau, paslaptinius įvykius, ko tu nežinai. Dabar, o ne seniai prieš dienų dienas, jie prasidėjo, anksčiau apie juos negirdėjai, kad nesakytum: „Aš žinojau apie juos!““ (*Iz* 48, 6–7). Per pranašus Viešpats apreiškia savo planus, be galo pranokstančius kūrinių gebą suvokti (*Iz* 55, 8–9), ir per savo veiksmingą malonę Dievas leidžia pažinti savo tiesos tobulumą ir galutinę istorijos prasmę.

Toks pažado žodis teisingas, nes išsipildo (*Ist* 18, 22; *Iz* 14, 24; 45, 23; 48, 3; *Jer* 1, 12; 28, 9): „Nes kaip lietus ir sniegas nukrinta iš dangaus ir negrižta atgalios, kol nepalaisto žemės, kad dygtų ir želtų joje augalais, kad neštų sėklą sėjėjui ir duoną alkanam, taip ir žodis, išeinantis iš mano burnos: jisai nesugrįš pas mane bergždžias, bet įvykdys, ko trokštu, ir atliks, ko siūstas“ (*Iz* 55, 10–11). Vienatinis ir epochinis įvykis atneša naują sandorą (*Iz* 55, 3; *Jer* 32, 40; *Ez* 16, 60). Iš jo trykšta šlovinimas, galutinis išganymo padarinys: „Viešpatie, tu – mano Dievas, garbinsiu tave, šlovinsiu tavo vardą, nes tu įvykdei nuostabius užmojus, – visokeriopai ir ištikimai įvykdei tai, ką prieš amžius nutarei“ (*Iz* 25, 1).

Kristų tikintieji pripažįsta esą pranašų ir pažado vaikai (*Apd* 3, 25), kuriems skirtas paguodžiantis žodis apie išganymą (*Apd* 13, 26): Viešpaties Jėzaus Velykose jie garbindami įžvelgs pilnutinį ištikimo, teisingo ir gailestingą Dievo apsiireiškimą.

2.5. Psalmės

74. Psalmių maldose suponuojama ir aikštėn iškeliama esminė tiesa apie Dievą ir išganymą: Dievas yra ne absoliutus beasmenis pradas, bet girdintis ir atsiliepiantis asmuo. Kiekvienas izraelitas žinojo, kad į Jį galima kreiptis bet kurioje gyvenimo situacijoje – džiaugsme ir varge. Dievas apreiškė save kaip artimą Dievą (plg. *Iš* 3, 14), pažįstantį tą, kuris meldžiasi, ir besidomintį juo gyvai bei geranoriškai.

Iš psalmėse paliudytų įvairių Dievo savybių priminsime dvi: Dievas apsireiškia (a) kaip galingas gynėjas ir (b) kaip teisingumo Dievas, nusidėjėlių paverčiantis teisiuoju. Tad Dievas visada yra tas, kuris gelbėja žmones.

a) Dievas yra visagalis: 46-oji psalmė

Dievo artumas ir veikimas neprilygstamai išreiškiamas 46-osios psalmės žodžiais: „Su mumis Galybių Viešpats“ (8 ir 12 eil.). Psalmės pradžioje, viduryje ir pabaigoje pabrėžiamas Dievo, kuris yra šalia mūsų ir „su mumis“, artumas (2, 8 ir 12 eil.). Savo galia jis valdo gamtą (2–7 eil.), gina Izraelį ir kuria taiką (8–12 eil.).

Dievas savo galia valdo gamtą: Dievas yra Kūrėjas

Kosminių sukrėtimų akivaizdoje sandoros tauta išlieka rami: „Dievas – mūsų prieglauda ir stiprybė, visad arti pagalba varguose. Todėl nebijome, nors ir žemė sverdėtų, nors kalnai griūtų į jūrų gelmę; net jei vandenys šėltų ir putotų, kalnai drebėtų nuo jų šėlimo“ (2–4 eil.). Dievas valdo chaoso jėgas. Net jei jos bandytų Ziono tvirtumą, šventasis miestas „nebus sunaikintas“ (6a eil.), nes jame yra Dievas (plg. 6a eil.), ir pats Dievas, „rytui auštant“, „ateis jam į pagalbą“ (6b eil.).

Dievas savo galia gina savo tautą ir kuria taiką: Dievas yra Gelbėtojas

Ištara: „Su mumis Galybių Viešpats“ atsiliepiama į priešų apgultos tautos baimės kupiną šauksmą: „Stokis, at-eik mums padėti!“ (Ps 44, 27). Dievas vadinamas „prieglauda ir stiprybe“ (Ps 46, 2) bei „tvirtove“ (8 ir 12 eil.), taip pažymint Jo galią, kuria jis gina savo tikinčiuosius, suburtus Sione. Visi kviečiami tą galią pripažinti: „At-eikite ir pamatykite, ką Viešpats padarė“ (9 eil.). Paskui psalmėje patikslinama, kokie tie darbai: „Karus visoje žemėje jis sustabdo, lankus sutrupina, ietis sulaužo, skydus į ugnį sumeta“ (10 eil.). Pats Viešpats apsireiškia tikintiesiems tardamas: „Taikykitės ir žinokite, kad aš esu Dievas! Iškilus tautose, iškilus žemėje“ (11 eil.). Priešininkai turi liautis kovoje, turi pripažinti Viešpatį ir Jo visuotinę didybę, pranokstančią visas tautas ir visą žemę. Galingas Dievo įsikišimas Siono naudai visuotinai reikšmingas: Jis atneša taiką ne tik Dievo miestui (plg. 5 eil.), bet ir visoms tautoms, visai žemei (plg. 11 eil.).

b) Teisumo Dievas: 51-oji psalmė

75. Šioje psalmėje nuodėmių išpažinimą lydi maldavimas. Pagrindinė dinamika – akcentuojama psalmės pirmos ir antros dalies viduryje – yra Dievo teisumas: „Esi tad teišus, kai mane kaltini, ir teisingas, kai savo teisme mane pasmerki“ (6 eil.); „Išlaisvink mane iš kraujo kaltės,

Dieve, – tu esi mano išganymo Dievas, – tuomet mano liežuvis mėgausis tavo teisumu“ (16 eil.; plg. 21 eil.). Dievo išganingasis teisumas veikia nusidėjusiam žmogui ne tik panaikindamas jo kaltę bei nuskaistindamas, bet ir nuteisindamas bei perkeisdamas. Šis teisią Dievo veikimas kyla iš jo ištikimos ir gailestingos meilės.

Teisumo Dievas myli nusidėjėlių

Dievas, akinamas savo meilės, nusidėjėlių nuteisina. Psalmė pradedama maldavimu: „Pasigailėk manęs, Dieve, iš savo meilės, iš savo begalinio gailestingumo sunaikink mano maištingus darbus“ (3 eil.). Maldininkas šaukiasi Dievo meilės ir gailestingumo.

Pirmasis daiktavardis „meilė“ (*hesed*) yra viena pagrindinių psalmių ir sandoros teologijos sąvokų (dažnai Senajame Testamente, ypač psalmėse): ši sąvoka rodo Dievo nuostatą, apimančią gerumą, dosnumą, ištikimybę maldininko atžvilgiu. Psalmėse ta meilė dažnai pateikiama kone kaip asmuo: „Tavo meilė ir tavo tiesa mane visad tesaugo!“ (Ps 40, 12); Dievas siunčia ją iš dangaus (Ps 57, 4; plg. 61, 8; 85, 11; 89, 15), kad ji tikintįjį lydėtų, sektų paskui jį kaip draugas (Ps 23, 6), jį suptų (Ps 32, 10) ir sotintų (Ps 90, 14). Ji svarbesnė už gyvybę: „Tavo ištikima meilė yra man brangesnė už gyvastį“ (Ps 63, 4; plg. Ps 42, 9; 62, 13). Dievas nenustoja mylėjęs nusidėjėlio nepaisydamas jo nuodėmių (plg. Ps 77, 9), nes Dievas myli kaip tėvas. Ta meilė skatina Dievo teisumą nusidėjėlių nuteisinti.

Antroji sąvoka, „gailestingumas“ (*reham*) (plg. Ps 40, 12; 69, 17 ir kitur), dažnai pasitaiko atgailos kontekstuose (plg. Ps 25, 6; 79, 8) ir paprastai vartojama daugiskaita (*rahamim*). Ja primenamos motinos „iššios“, instinktyvios ir radikali meilės archetipinis simbolis. Dievas vaizduojamas kaip dar artimesnis žmogui nei motina savo vaikui (plg. Iz 49, 15). Todėl psalmininkas sako: „Bet tu, Viešpatie, esi gailestingas ir malonus, visad kantrus, visad geras ir ištikimas“ (Ps 86, 15).

Abi sąvokos, kuriomis tam tikra prasme nusakomi Dievo meilės būdai (tėviškasis ir motiniškasis), iš tikrųjų yra susijusios: „Viešpatie, neužmiršk savo gailestingumo ir ištikimos meilės, – jie taip seni kaip laikas“ (Ps 25, 6; plg. 103, 13). Dievas myli žmogų – net jei jis yra nusidėjėlis, – kaip motina myli savo vaiką, myli meile, kuri yra ne nuopelno vaisius, bet visiškai neužtarnauta, meile, kuri yra esminis širdies poreikis. Sykiu myli kaip tėvas – dosnia ir ištikima meile. Šiedu Dievo meilės matmenys, išreikšti 51-osios psalmės pradžioje, yra tarsi dvi Dievo teisumo, nuteisinančio nusidėjėlių, koordinatės. Dievas, kuris myli ir yra gailestingas (3 eil.; plg. 20 eil.), sykiu yra Dievas, kuris teisias (6 eil.; plg. 16 eil.).

Dievo teisumas nuteisina, t. y. paverčia nusidėjėli teisiuoju (6 ir 16 eil.)

76. Kreipdamasis į nusidėjėlį, Dievas įsteigia teisumo įkvėptą dinamišką ir gilų santykį su juo. Šis procesas rutuliojasi keliais etapais:

– Atjauta arba meilės kupinas gailestingumas: „Pasi-gailėk manęs, Viešpatie“ (3 eil.). Čia vartojamas veiksmažodis *hanan* („būti maloningam“) (plg. *Ps* 4, 2; 6, 3 ir kitur), žymintis neužtarnautą suvereno „nusilenkimą“ pavaldiniui. Tas, kas sumaištavo prieš Dievą ir tapo jo akyse pasibjaurėtinu, prašo jo atjautos, išvesiančios jį iš didžiausio vargo, iš nuodėmės.

– Vidinis pamokymas: „Štai tu trokšti tiesos ir nuoširdumo, – todėl mokyk mane išminties ligi širdies gelmių“ (8 eil.). Dievas veikia nuodėmės aptemdytoje nusidėjėlio sąžinėje ir dovanoja jam tiesos šviesą, įgalinančią atpažinti nuodėmes, bei savo išminties spindesį, atveriantį akis teisingai elgtis.

– Maloningas nuosprendis, kuriuo suteikiamas atleidimas. Nusidėjėlis, uždarytas nuodėmės karalystėje, pripažįsta: „Esi tad teišus, kai mane kaltini“ (6 eil.). Po dviejų maldavimų: „sunaikink, nuplauk, nuvalyk“ (3–4 eil., pakartojama 9 ir 11 eil.) – tvirta viltis: „Nugręžk savo veidą nuo mano nuodėmių ir panaikink visas mano kaltes“ (11 eil.). Išlaisvintas iš nuodėmės, jis prašo: „Leisk man išgirsti džiaugsmo ir linksmybės žinią“ (10 eil.; plg. *Iz* 66, 14).

– Naujas sukūrimas. Nusidėjėlis prašo Dievo naujo sukūrimo: „Sukurk man tyrą širdį, Dieve“ (12 eil.). Po šio pamatinio prašymo maldininkas Dievo triskart meldžia dvasios: „ištikimos dvasios“; Dievo artumo „šventosios dvasios“; „dosniosios dvasios“ (12, 13 ir 14 eil.). Prašo nuolatinio vidinio atnaujinimo, o šiam būtinas Dievo Dvasios, iš kurios kyla išganymo džiaugsmas (plg. 14 eil.), artumas.

– Troškimas liudyti. Atnaujintas Dievo, žmogus trokšta pasidalyti savo patyrimu su tais, kuriems to reikia: „Mokysiu nedorėlius tavo kelių“ (15 eil.). Pirmiausia nori mokyti išminties, Dievo jam dovanotos viduje.

– Atsivėrimas džiaugsmui ir šlovinimui. Atnaujintas penitentas jaučia džiaugsmą, kurį trokšta išreikšti šlovinimu: „Mano liežuvis mėgausis tavo teisumu. Viešpatie, praverk mano lūpas ir mano burna skelbs tavo šlovę“ (16–17 eil.; plg. *Ps* 35, 28; 71, 24).

– „Tavo teisumo“ ir „tavo šlovės“ sugretinimas paskutinėse eilutėse leidžia daryti išvadą, kad Dievo teisumas

neskleidžia baimės; priešingai, kaip tik vienintelis Dievas, įkvėptas savo tėviškos ir motiniškos meilės, nuteisina nusidėjėlį, t. y. sukuria jį iš naujo ir padaro laimingą išlaisvindamas iš nuodėmės priespaudos.

2.6. Giesmių giesmė

77. Stebėtina, kad Giesmių giesmė buvo įtraukta į žydų Bibliją (tarp penkių ritinių), mat jos turinys labai ypatingas. Pripažinta įkvėptuoju tekstu ir įtraukta į krikščioniškąjį kanoną, ji sulaukė savito kristologinio aiškinimo. Giesmių giesmė yra poema, kurioje santuokinė meilė aukštinama kaip visapusiška žmogaus patirtis, kaip meilė, kurios esmė yra vyro ir moters vienas kito paieška bei asmeninė bendrystė. Ta paieška ir bendrystė išsiskiria kerinčia ir begaline dinamika, dvi žmogiškąsias būtybes – piemenį ir jauną moterį – paverčiančia karaliumi ir karaliene, karališkąja pora.

Giesmių giesmėje poetiškai aukštinama žmogiškoji meilė, tikroji meilė jos fiziniu ir sykiu dvasiniu matmenimis. Tačiau tai daroma forma, atvira slėpiningesniai ir teologiškesniai matmeniui. Tekstui būdingas „dau-giareikšmiškumas“: prie žmogiškosios meilės pagrindinės reikšmės prisideda kitos reikšmės, tačiau jos šaknijas santuokinėje meilėje, kuri savo ruožtu yra visų kitų meilės formų simbolis.

Pirma papildoma reikšmė susijusi su Dievo meile kiekvienam žmogui. Poemoje, grįstoje ištara, kad „Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą“ (*Pr* 1, 27), karšta vyro ir moters meilė apdainuojama kaip karštos ir asmeninės Dievo meilės įvaizdis. Dievo meilėje kiekvienam žmogui (plg. *Išm* 11, 26) glūdi visos vyriškosios (sužadėtinio, sutuoktinio ir tėvo) ir sykiu moteriškosios (sužadėtinės, žmonos ir motinos) meilės savybės. Autentiška žmogiškoji meilė yra simbolis, per kurį Kūrėjas save žmonėms apreiškia kaip Dievą – Meilę (plg. *Jn* 4, 7. 8. 16). Knygoje gausiais simboliais leidžiama suvokti, kad žmogiškosios meilės šaltinis yra Dievas: Jis ją kuria, maitina, skatina augti, įgalina ieškoti kito (kitos) bei gyventi su juo (ja) ir galiausiai su šeima ar bendruomene tobuloje bendrystėje. Todėl kiekvienoje žmogiškojoje meilėje (kaip tokioje, o ne vien metaforiškai) slypi dieviškoji sėkla ir dinamika. Tad pažįstant meilę ir ja gyvenant galima atrasti ir pažinti Dievą. Be to, per žmogiškąją meilę vyrą ir moterį pasiekia paties Dievo meilė (plg. *1 Jn* 4, 17). Pasiliekančią meilę, įžengiama į bendrystę su Dievu (plg. *1 Jn* 4, 12).

Antra papildoma reikšmė susijusi su Dievo meile sandoros tautai (plg. *Oz* 1–3; *Ez* 16 ir 23; *Iz* 5, 1–7; 62, 5; *Jer* 2–3). Ta meilė iš naujo aktualizuojama bei atbaigiamą Kristaus meile savo Bažnyčiai. Įvairiuose tekstuose

Kristus pristato save ar yra pristatomas kaip sužadėtinis (Mk 2, 19; Jn 3, 29; 2 Kor 11, 2; Ef 5, 25, 29; Apr 19, 7, 9; 21, 2, 9), o Bažnyčia vaizduojama kaip sužadėtinė (Apr 19, 7, 9), eschatologinėje atbaigoje tampanti nuotaka (Apr 21, 9). Kristaus meilė Bažnyčiai yra tokia svarbi bei esminė žmonių išganymui, kad Jono evangelijoje Jėzaus darbas per vestuves Kanoje vaizduojamas kaip jo ženklų (Jn 2, 11), visos jo veiklos pradžia. Jėzus apsi-reiškia kaip tikrasis sužadėtinis (Jn 3, 29), apščiau parū-pinantis gero vyno visiems ir taip apreiškiantis tą meilę, kurią parodys „iki galo“ (Jn 13, 1; plg. 10, 11, 15; 15, 13; 17, 23, 26).

2.7. Išminties knygos

78. Išminties tekstuose irgi išnyra įvairūs Dievo Kūrėjo bruožai, pirmiausia Dievo gailestingumas ir slėpinin-gumas. Kūrėjas yra gailestingas Dievas, užmirštantis žmonių nuodėmes, jei jie atsiverčia. Kita vertus, Jis yra slėpiningas ir neperprantamas; žmonės turėtų pripa-žinti savo kaip kūrinių ribotumą ir žengti ištikimybės keliu neįstengdami atskleisti Jo darbų istorijoje motyvų. Pabrėšime kelis Išminties knygoje pateikiamus Dievo bruožus: jose trokštama sutvirtinti žmogaus tikėjimą į Viešpatį ir siekiama sužadinti jo „Dievo baimę“, t. y. gi-lią pagarbą suvokiant begalinį atstumą, skiriančią Kūrėją ir jo kūrinius (Koh 3, 10–14).

2.7.1. Išminties knyga ir Siracido knyga: Dievo filantropija

a) Išminties knyga

79. Dievo filantropija, aptariama Išm 11, 15–12, 27, pir-miausia išreiškiama vadinamųjų rykščių, ištikusių egip-tiečius, priminimu naujaip aiškinant Dievo bausmes bei pedagogiką. Sandoros Dievas, kūrinių šeimininkas (Išm 16, 24–29; 19, 6–21), vis kišdamasis į išganymo is-toriją, rūpinasi savo tauta ir kiekvienu „teisiuoju“ (plg. Išm 3, 1–4, 19); Jis atlygina ir baudžia (plg. Išm 4, 20–5, 23; 11, 1–5), kantriai elgiasi su visais, kad jie atsiverstų (Išm 12, 9–18; plg. Rom 2, 3–4; 2 Pt 3, 9), ir teisųjį moko švelniai teisti (Išm 12, 19–22).

Primėjęs, kad Išėjimo laikotarpiu Dievas savo tautos priešus nubaudė saikingai, autorius aiškina tokio elge-sio motyvus. Pripažinęs, kad „tavo visagalė ranka, su-kūrusi pasaulį iš padrikos medžiagos, lengvai galėjo“ griežtai nubausti (Išm 11, 17), priduria: „Bet tu esi gai-lestingas visiems, nes tu visa gali; tu nepaisai žmonių nuodėmių, kad jie galėtų atgailauti“ (Išm 11, 23; plg. Ps 103, 8–12; 130, 3–4; Iš 34, 6–7). Saikingumas Egipto atžvilgiu (Išm 11, 15–12, 2) nėra silpnumo ženklas; prie-šingai, Dievas taip elgėsi todėl, kad yra „gailestingas

visiems“ ir trokšta žmonių atsivertimo, idant jie atsi-žadėtų savo nedorybių ir Jį įtikėtų: „Užtat tu pataisai nusižengiančius pamažėle, išpėji ir primeni jiems daly-kus, kuriais nusideda, kad jie paliktų savo nedorumą ir dėtų viltį į tave, Viešpatie“ (Išm 12, 2). Dievo visagaly-bė reiškiasi ne jo jėga, bet, priešingai, jo gailestingumu. Dievo galia yra ne teismo, bet atleidimo šaltinis (plg. Sir 18, 7–12; Rom 2, 4). Dievo atjautos motyvas yra pati Jo visagalybė. Dievo gailestingumas matyti iš to, kaip jis baudžia šalies gyventojus (12, 8): elgiasi su jais gera-noriškai, švelniai (plg. 11, 26), nes jie yra trapūs žmonės (plg. Ps 78, 39). Tai, kad neskubėjo jų bausti ir jiems at-leido, Dievas taip pasielgė ne iš bejėgiškumo ar dėl to, jog nežinojo jų nedorų darbų (plg. Išm 12, 11).

Neapsiribodamas tuo, autorius pateikia vieną gražiausių viso Senojo Testamento išvalgų: „Juk tu myli visa, kas yra, ir nesišlykšti niekuo, ką esi padaręs, nes nebūtumei padaręs, jei būtum nekentęs. <...> Tu pasigaili visų, nes jie yra tavo, Viešpatie, tavo, kuris myli visus, kas gyva“ (Išm 11, 24, 26). Dievas negali nemylėti to, ką pats sukūrė, nes jo dvasia nemari ir yra visur (plg. Išm 1, 7; 12, 1). Dievas visa sukūrė, kad išgelbėtų, visa atjaučia, kad visi atsivers-tų, ir netrokšta sunaikinti nieko, ką sukūrė (Išm 11, 26).

Dievo meilė reiškiasi net ankstyva teisiėjo mirtimi. Jis myli teisųjį dėl jo dorybių, dėl jo gyvenimo be dėmės (Išm 4, 9) ir paima jį iš šio nedoro pasaulio, kad šis jo ne-sugadintų: „Tapęs brangus Dievui, jis buvo jo mylimas, kadangi gyveno tarp nusidėjėlių, jis buvo paimtas“ (Išm 4, 10; plg. Pr 5, 24; Sir 44, 16; Žyd 11, 5).

Dievo meilė savo kūriniams yra ne statiška, bet dina-miška ir reiškiasi veikimu. Tai, kad kūriniai egzistuoja, išlaiko savo daugialypę, veiklią, slėpiningą būtį, yra ap-čiuopiamiausias Dievo veiklios meilės įrodymas.

b) Siracido knyga

80. Ir Ben Sira Dievo didybę gyvai suvokia kaip visagaly-bę ir gailestingumą. Apie Dievą jis kalba kupinas užside-gimo ir nuostabos. Dievas yra visagalis ir apvaizdingai suteikia Rašto aiškintojui išminties (Sir 37, 21; 39, 6) bei iš to išplaukiančios sėkmės (Sir 10, 5), dovanoja vargšui turtus (Sir 11, 12–13, 21); Jis taip pat sprendžia, kada kiekvienam mirti (Sir 41, 4). Šalimais Dievo didybės išsiskiria jo gailestingumas: „Kas gali išmatuoti jo didingą ga-lybę ar nupasakoti jo gailestingumo darbus?“ (Sir 18, 4). Dėl kūrinių iš kūno ir kraujo, iš žemės ir pelenų trapumo Dievas žmogaus atžvilgiu kantrus ir savo gailestingumą (Sir 18, 10) teikia „visiems žmonėms“ (Sir 18, 13; plg. Išm 11, 21–12, 18; Ps 145, 9). Toks Viešpaties atlaidumas ne-turėtų skatinti žmogaus neatsakingumo, bet veikiau yra kvietimas atsiversti: „Grįžk pas Viešpatį, palik savo nuo-

dėmes, melskis jo Artume ir mažink savo kaltes. Grežkis vėl į Aukščiausiąjį ir šalinkis nuodėmės“ (*Sir* 17, 25–26).

2.7.2. Jobo ir Koheleto knygos: Dievo neperprantamumas

a) Jobo knyga

81. Jobo knyga – įrėmintą dvigubo prologo (1, 1–2, 13) ir dvigubo epilogo (42, 7–17) – yra ilgas dialogas, kuriame nuo „pažinto“ Dievo žengiama prie nenuspėjamo ir slėpiningo Dievo apreiškimo.

Jobas karštai troško Dievo artumo (9, 32–35; 13, 22–24; 16, 19–22; 23, 3–5; 30, 20), prašė Viešpatį atsiliesti (31, 35), nes savo reikalą norėjo aptarti tiesiogiai su Juo. Tačiau jis suklydo stodamas priešais Dievą aiškintis kaip lygus su lygiu. Protestuodamas prieš Dievo veikimo būdą, reikalaujamas iš Jo pateikti savo kriterijus, Jobas tam tikru būdu padaro save lygų su savo Kūrėju. Tačiau jam neįmanoma pasiekti begalinių Visagalio aukštybių, Jo tobulumas neprieinamas žmogaus dvasiai (*Job* 11, 7). Siekiant iškalbingai ir poetiškai išreikšti dieviškąją transcendenciją, pranokstančią bet kokį žmogaus supratimą, kaip kosminio aukščio, gylio, ilgio ir pločio simboliai pasitelkiami dangus, požeminis pasaulis, žemė ir jūra. Tačiau visa tai pranoksta Dievo neišmatuojamumas (*Job* 11, 8–9). Dieviškojo slėpinio giluma palieka žmogų neišmanantį ir bejėgį (plg. *Am* 9, 1–4; *Jer* 23, 24; *Ist* 30, 11–14; *Ef* 3, 18–21). Iš tiesų žmonėms leidžiama ranka palytėti savo didumo ribas; jau pranašai peikė tuos, „kurie savo akyse yra išmintingi, kurie, savo pačių manymu, gudrūs“ (*Iz* 5, 21; plg. *Iz* 10, 13; 19, 12; 29, 14; *Jer* 8, 8–9; 9, 22–23; *Ez* 28).

Nors Dievas nė karto neatsakė į Jobo klausimą, pabaigoje (38–41) Jis pasako labai gražią kalbą. Didingoje teofanijoje audros pavidalu Jis pagaliau taria žodį – ne kad atsakytų anksčiau kalbėjusiems, bet norėdamas surengti Jobui tam tikrą kvotą ir atkreipti dėmesį į savo Asmens slėpinį. Dievas leidžia Jobui suvokti savo neišmanymą, savo kaip kūrinio ribas, kai paties Kūrėjo išmintis beribė (plg. *Job* 28). Visi Viešpaties klausimai remiasi aiškia ištara: Dievas yra savo kūrinyje, kuri dėl begalinės įvairovės žmogui lieka slėpiniu. Norint suvokti kūrinių slėpinį, žmogaus sprendimo kriterijai netinka.

Jobas Dievą buvo pažinęs iš „gandų“ (42, 5), pagal tradicinės teologijos, grįstos nelanksčiu atpildo principu, modelį. Po Dievo ilgos kalbos Jobas pagaliau Dievą pažįsta tinkamiau. Savo kovos pabaigoje išpažįsta: „Žinau, kad tu gali visa padaryti; ką tik užsimoji, tu gali įvykdyti. Kas yra tasai, kuris temdo {mano} užmoji, kalbėdamas be supratimo? Iš tikrųjų kalbėjau apie tai, ko nesupratau,

apie dalykus, pranokstančius mane savo nuostabumu“ (42, 2–3). Jobas surado savo vietą ir pažino Dievo didybę bei jo visagalybės neprieinamumą. Per susitikimą su Dievu jam buvo apreikšta jo pretenzijos pradėti procesą Dievui tuštumas. Jis liko kenčiantis žmogus, bet be pretenzijų. Galop atrado pats save, atrado kaip dulkę ir todėl tapo tikresnis bei žmogiškesnis (42, 6).

Jobas suvokia, kad žmogus negali pažinti Dievo planų, tačiau galiausiai supranta – jo akys regėjo Dievą per Jo veikimą pasaulyje (42, 5). Regėdamas visatą ir žmoniją Dievo akimis, jis gali išpažinti savo požiūrio klaidingumą, kad jis nuėjo per toli; todėl taria: „gėdinos“ (*Job* 42, 6b). Išmintis Jobui dabar yra išpažinti, kad Dievas gali būti pripažintas teisiu jo iki galo nesuprantant, o žmogus gali Juo tikėti neperprasdamas „nei pradžios, nei galo to, ką Dievas daro“, prasmės. Dievas žmogui lieka nesuprantamas slėpiny.

b) Koheleto knyga

82. Šios knygos autorius toliau plėtoja Dievo veikimo neperprantamumo temą. Iš išminčiaus perspektyvos (*Koh* 8, 16–17) jis leidžiasi ieškoti gyvenimo prasmės, kiek jos duota regėti pasaulio tikrovėje, ant žemės ir po saule. Išminčius trokšta suprasti žmonių užsiėmimų žemėje prasmę (8, 16) ir konstatuoja: „Tada pamačiau, kad visa yra Dievo darbas. Iš tikrųjų žmogus negali išaiškinti viso vyksmo po saule. <...> Juk išminčiai, nors ir tariasi žiną, negali to išaiškinti“ (8, 17; plg. *Job* 42, 3). Nė vienas žmogus negali pakeisti to, ką savo laiku padarė Dievas (plg. *Koh* 1, 15; 3, 1–8, 14; 6, 10; 7, 13). Dievas trukdo žmogui pažinti savo darbus (*Koh* 7, 13–14; plg. *Job* 9, 2–4). Koheletas šią temą tęsia 11, 5, kur Dievo darbai nusakomi kaip nesuprantami ir lyginami su nėštumo motinos iščiose slėpiniu. Žmogus nežino gyvenimo prasmės, tačiau Dievo valia visi sukurti dalykai turi savo vietą bei laiką (*Koh* 3, 11). Dievo veikimo paslaptis žmogui, ieškančiam prasmės remiantis savo patirtimi, neįmanoma, neišmatuojama ir nesuprantama. Ir Dievo darbai, ir pats Dievas Kūrėjas žmonėms lieka nežvelgiamas slėpiny.

Pabaiga

83. Biblinės išminties slėpiny visiems parodo autentišką tiesą apie Dievą, būtent tai, kad jis gailėstingas ir taip pat kad žmonėms yra neperprantamas slėpiny. Dievo filantropija skatina žmogų atsiversti ir tikėti, o Dievo neperprantamumas – pripažinti Kūrėjo didybę ir savo ribotumą, o per tai „bijoti Viešpaties“ ir laikytis įsakymų.

Reikia pabrėžti, kad tiesos apie Dievą prieigos Išminties ir Siracido knygoje, viena vertus, ir Jobo bei Koheleto knygoje, kita vertus, yra labai skirtingos. Anot pirmų

dviejų knygų, tiesą galima pasiekti protu ir/arba per Toros pažinimą, o Jobo ir Koheleto knygose pabrėžiama, kad žmogus suprasti Dievo ir Jo veikimo slėpinio nepajėgus: tikintiesiems telieka pasitikėti Dievu, net ir nesuprantant įvykių bei pasaulio logikos.

Naujajame Testamente apmąstymų horizontas pakinta ir paaiškėja, jog tiesa pranoksta Izraelio išminties supratimą ir visapusiškai bei galutinai atsiskleidžia Kristaus asmenyje.

3. Atrinktų Naujojo Testamento raštų liudijimas

84. Literatūrinio žanro požiūriu Naujajame Testamente galime skirti evangelijas, apaštalų laiškus ir Apreiškimo Jonui knygą. Aptardami tose knygose liudijamą tiesą, tokiu skirstymu vadovausimės ir mes.

3.1. Evangelijos

Tarp krikščioniškosios Biblijos knygų ypatinga vieta tenka evangelijoms, liudijančioms dieviškojo apreiškimo viršūnę; jose randame Dievo Tėvo apsiareiškimą per Sūnų, kuris, tapęs žmogumi, gyveno, kentėjo bei numirė ir savo prisikėlimu mūsų žmogiškąją prigimtį iškėlė į dieviškąją šlovę. Dogminėje konstitucijoje *Dei Verbum* tvirtinama: „Tiesa ir apie Dievą, ir apie žmogaus išganyką visa savo gelme mums sušvinta Kristuje“ (2). Iš to konstitucijoje daroma išvada, kad „evangelijos pilnytai pranoksta visas Šventojo Rašto knygas, įskaitant ir Naująjį Testamentą, nes jos yra svarbus liudijimas apie įsikūnijusio Žodžio, mūsų Išganytojo, gyvenimą ir mokymą“ (18). Tame pačiame Susirinkimo tekste patvirtinama keturių evangelijų apaštališka kilmė (ten pat): apaštalai kaip „savo akimis mačiusieji ir buvusieji žodžio tarnai“ (*Lk* 1, 2) ir jų mokiniai rašytiniu evangelijų liudijimu sujungia Bažnyčią su pačiu Kristumi.

Konstitucijoje *Dei Verbum*, be to, pabrėžiamas istorinis evangelijų pobūdis: jos „ištikimai perduoda, ką Dievo Sūnus Jėzus, gyvendamas tarp žmonių, iš tikrųjų darė ir mokė jų amžinajam išganymui“ (19). Paskui nusakoma keturių evangelijų sukūrimo eiga: jos nelaikytinos anoniminių autorių simboliniais, mitiniais, poetiniais kūriniais, bet yra patikimi pasakojimai apie Jėzaus gyvenimo ir tarnystės įvykius. Būtų klaidinga teigti, jog visi paskiri evangelijų teksto elementai ir įvykių smulkmenos tiksliai sutampa, mat evangelijų prigimtis ir tikslai kitokie. Įvairūs veiksniai, darę pasakojimams poveikį ir nulėmę skirtumus tarp jų, netrukdo patikimai perteikti įvykius. Neteisinga ir prielaida, kad tarp Jėzaus ir jį liudijančių tradicijų nebuvo tęstinumo, taip pat mintis, jog Jį tinkamai perteikti nenorėta ar negebėta. Evangelijose vaizduojamas tikras Jėzus.

3.2. Sinoptinės evangelijos

85. Tai, kokią tiesą apie Dievą ir žmogaus išganyką apreiškia Kristus, pirma panagrinėsime sinoptinėse evangelijose, po to – Jono evangelijoje. Akivaizdu, jog aptarti tai išsamiai čia neįmanoma, todėl pasitenkinsime keliais pastabomis.

a) Tiesa apie Dievą

Mt 11, 27 (*Lk* 10, 22) Jėzus sako: „Viskas man yra mano Tėvo atiduota; ir niekas nepažįsta Sūnaus, tik Tėvas, nei Tėvo niekas nepažįsta, tik Sūnus ir kam Sūnus panorės apreikšti.“ Jėzus teigia tarp jo ir Dievo egzistuojant išskirtinį abipusio pažinimo ryšį. Dievas pažįsta Jėzų kaip savo Sūnų (*Mt* 3, 17; 17, 5; *Lk* 3, 22; 9, 35), o Jėzus pažįsta Dievą kaip savo Tėvą, su kuriuo jį vienija absoliučiai nepakartojamas santykis. Toks Tėvo pažinimas yra Jėzaus nepakartojamo gebėjimo apreikšti Dievą, leisti pažinti Jo veidą pagrindas. O Dievo kaip Tėvo apreikšimas visada reiškia ir savęs kaip Sūnaus apreikšimą. Iš Jėzaus tokio nepakartojamo gebėjimo kyla pagrindinė jo misijos užduotis – Dievo apreikšimas. Dievą apreikšia Jėzus ne tik žodžiais, bet ir darbais bei visu nueitu keliu; visa tai taip pat reikalauja nuolatinio ir budraus dėmesio tokiam apreikšimui.

Jėzus Dievą kaip Tėvą ypač aiškiai apreikšia Mato evangelijoje. Šitai ypač ryšku Kalno pamoksle (*Mt* 5–7). Čia Jėzus savo klausytojams sako, kad jų Tėvas žino tai, ko jiems reikia, pirmiau nei jie to paprašo (6, 8) ir moko juos kreiptis į Dievą tokiais žodžiais: „Tėve mūsų, kuris esi danguje“ (6, 9). Čia mokoma, kad Tėvas toks rūpestingas, jog žmogui nebėra dėl ko būgštauti (6, 25–34). Tėvas, geras ir geriems, ir blogiems (5, 46), turi būti pavyzdys: „Taigi būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas“ (5, 48). Tas, „kuris vykdo mano dangiškojo Tėvo valią“ (7, 21), – sako Jėzus, – žengia teisingu keliu ir išvengs galutinės pražūties (plg. 7, 24–27). Jėzaus klausytojai yra „pasaulio šviesa“ (5, 14), jiems tenka užduotis padaryti Tėvą pažįstamą savo gerais darbais, kad žmonės „šlovintų jūsų Tėvą danguje“ (5, 16). Apreikšdamas Tėvą, Jėzus sykiu įpareigoja įgalinti pažinti Tėvą.

Luko evangelijoje, apreikšdamas Tėvą, Jėzus pirmiausia išryškina gailestingumą nusidėjėliams. Ši Dievo savybė įstabiai apreikiama palyginimu apie tėvą, turintį du sūnus ir atjaučiamai bei džiugiai sutinkantį sūnų palaidūną ir, kita vertus, mėginantį įtikinti pasilikusįjį namie (*Lk* 15, 11–32). Šiuo palyginimu Jėzus aiškina ir teisina savo nuostatą nusidėjėlių atžvilgiu (plg. *Lk* 15, 1–10). Epizodo apie muitininką Zachiejų pabaigoje jis sako: „Žmogaus Sūnus atėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę“ (19, 10). Šitai jis atskleidžia savo misijos esmę ir Tėvo valią bei elgesį.

Jėzaus viešosios tarnystės pradžią Morkus nusako iškalbingai ir programiškai: „Kai Jonas buvo suimtas, Jėzus sugrįžo į Galilėją ir ėmė skelbti Gerąją Dievo Naujieną: *Atėjo įvykdymo metas, Dievo Karalystė čia pat! Atsiverskite ir tikėkite Evangelija*“ (1, 14–15). Jėzaus skelbimo turinys yra „Dievo Evangelija“, apie Dievą kalbanti ir iš Dievo kylanti Geroji Naujiena. Jėzus atėjo apreiškinti Dievo, ir jo apreiškimas yra Geroji Naujiena. Jis skelbia, jog Dievo Karalystė čia pat. „Dievo Karalystė“ yra Jėzaus skelbimo sinoptinėse evangelijose šerdis. Jis apreiškia ir pabrėžia Dievo karališkąjį suverenumą, ganytojišką rūpinimąsi žmonėmis, veiklą ir galingą įsikišimą į žmogiškąją istoriją. Šią tiesą apie Dievą Jėzus aiškina ir atskleidžia visa savo veikla.

b) Tiesa apie žmogaus išganymą

86. Žmogus yra Dievo kūrinys, kuriam Jėzus, Dievo Sūnus, yra visada galiojantis dėkingumo, klusnumo ir atvirumo Dievui Tėvui, viso išganymo šaltiniui, pavyzdys.

Jėzaus tarnystės esminė dalis yra ligonių išgydymas ir apstėtųjų išlaisvinimas. Jėzaus veiklos didžiosios pradžios aprašymą (5, 1–9, 34), kurio antroje dalyje pateikia kelis galingus Jėzaus darbus (8, 1–9, 34), Matas pradeda (4, 23) ir užbaigia (9, 35) tokiu pat apibendrinimu. Tame apibendrinime minimi du Jėzaus darbai: Karalystės Evangelijos skelbimas ir žmonių „visokių ligų bei negalių“ (plg. 4, 23) gydymas. Toje veikloje iškyla ir žmonių negalės bei poreikiai, ir Jėzaus dosnumas bei galia tuos vargus įveikti. Dievo Karalystės šauklis veiksmingai gydo kūną, taip parodydamas Dievo atjautą savo kenčiančiam kūriniui bei Jo išganingąją valią. Tokia Jėzaus veikla sulaukia didelio atgarsio; Matas praneša: „Žmonės nešdavo pas jį visus sergančius, įvairiausių ligų bei kentėjimų suimtus – demonų apstėtus, nakvišas ir paralyžiuotus, – o jis išgydydavo juos“ (4, 24). Daugelyje pasakojimų liudijama, kad Jėzus išgydymo neprimetinėja, bet suponuoja, kad tie, kurie pas jį ateina, tiki (plg. Mt 8, 10; 9, 22, 28; 15, 28). Jo apsilankymas Nazarete užbaigiamas pastaba: „Dėl jų netikėjimo jis ten nedarė tiek daug stebuklų“ (Mt 13, 58).

Išgydymai yra realūs ir labai reikšmingi, tačiau nėra Jėzaus tarnystės tikslas. Dar prieš Jėzui gimstant angelas Juozapui paaiškina Jėzaus vardo reikšmę: „Tu duosi Jėzaus vardą, nes jis išgelbės savo tautą iš nuodėmių“ (Mt 1, 21). Didžiausias žmonių vargas yra ne ligos, bet nuodėmės, t. y. jų sutrikęs bei suiręs ryšys su Dievu ir artimu. Žmonės nepajėgūs ištrukti iš tokio vargano būvio, todėl jiems reikia galingo Gelbėtojo, sutaikinsiančio juos su Dievu. Vardas „Jėzus“ reiškia „Dievas gelbėja“; Sūnaus Jėzaus asmeniu Dievas atsiuntė Izraelio ir visos žmonijos Gelbėtoją. Jėzus artinasi prie nusidėjėlių ne kaip teisėjas, bet, kad juos išgydytų, kaip gailėstingumo kupinas gydy-

tojas ir kviečia atsiversti (Mt 9, 12–13). Jis atiduoda savo gyvybę „kaip išpirką už daugelį“ (Mt 20, 28; Mk 10, 45). Jo kraujas yra „Sandoros kraujas, kuris už daugelį išliejamas nuodėmėms atleisti“ (Mt 26, 28). Savo gyvybės auka jis užantspauduoja naują ir galutinę Dievo sandorą su Izraeliu bei žmonija, Dievo susitaikinimą su žmonėmis. Šitai yra neužtarnauta Dievo dovana. Priimti kvietimą ir būti išgelbėtam ar jį atmesti ir pražūti priklauso nuo žmogaus laisvo sprendimo (plg. Mt 22, 1–13; 25, 1–13. 14–30).

Luko evangelijoje įtaigiai aprašoma, koks yra tas Dievo per Sūnų dovanojamas išganymas. Gimus Jėzui, Viešpaties angelas paskelbia: „Štai aš skelbiu jums didį džiaugsmą <...>. Šiandien <...> jums gimė Išganytojas. Jis yra Viešpats Mesijas“ (2, 10–11). Paskui evangelistas aprašo Jėzaus veiklą bei kelią iki nukryžiuojo. Jėzų nukryžiuotus, daugelis šaiposi iš Išganytojo ir Mesijo, negebančio išgelbėti savęs (23, 35–39). Galop vienas iš drauge su juo nukryžiuotų nusikaltėlių (23, 33) ima atgailauti už savo nedorybes bei pareiškia tikėjimą Jėzų ir jo skelbiamą Karalystę (23, 40–42). Jėzus jam atsako: „Iš tiesų sakau tau: šiandien su manimi būsi rojuje“ (23, 43). Jėzus pažada atgailaujančiam nusikaltėliui visišką išganymą, tai yra netarpišką bendrystę su Dievu, apimančią nuodėmių atleidimą ir mirties nugalėjimą. Prisikėlusio Jėzaus pasirodymais (24, 1–53) pabrėžiama ir patvirtinama, kad Kristus įžengė į savo garbę (plg. 24, 26) ir kad jis iš tiesų yra Išganytojas, suteikiantis nukryžiuotam nusikaltėliui pažadėtą išganymą.

Dar kartą pabrėžtinai Jėzaus apreiškto ir įgyvendinto išganymo visuotinumą. Jo misija iš pradžių adresuota Izraelio tautai (Mt 15, 24; plg. 10, 6), tačiau skirta visoms tautoms. Jo Evangelija skelbtina visame pasaulyje (Mt 24, 14; 26, 13; plg. Mk 14, 9), o mokiniai išsiunčiami pas visas tautas (Mt 28, 19; plg. Lk 24, 47). Dievas atsiuntė Jėzų išgelbėti visos žmonijos.

3.3. Jono evangelija

87. Šioje Evangelijoje atrandame labai artimą ryšį tarp tiesos apie Dievą ir tiesos apie žmonių išganymą. Jn 3, 16 Jėzus sako: „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą.“ Dievas atsiuntė Sūnų išgelbėti žmonių, tačiau tuo atsiuntimu Jis atskleidė patį save apreiškdamas savo ryšį su Sūnumi ir savo meilę pasauliui. Žmonėms per tai paaiškėja esminė vidinė sąsaja tarp Dievo pažinimo ir jų išganymo. Juk Jėzus taip kalba apie amžinąjį gyvenimą, kuris yra visiškasis išganymas: „O amžinasis gyvenimas – tai pažinti tave, vienintelį tikrąjį Dievą, ir tavo siųstąjį Jėzų – Mesiją“ (17, 3). Tarpininkas yra Jėzus, Dievo Žodis ir žmogumi tapęs Dievo Sūnus (1, 14). Jis apreiškia Tėvą (1, 18) ir atneša išganymą

žmonėms arba, tiksliau, apreikšdamas Tėvą, apreiskia išganymą. Jėzaus vaidmenį aptarsime trimis aspektais – Sūnaus ryšio su Tėvu, Sūnaus ir Išganytojo ryšio su žmonėmis ir žmonių prieigos prie išganymo aspektu.

a) Sūnaus ryšys su Tėvu

88. Pamatinis ir būdingiausias Sūnaus ir Tėvo ryšio bruožas yra jų tobula vienybė. Jėzus sako: „Aš ir Tėvas esame viena“ (10, 30) ir: „Tėvas manyje ir aš jame“ (10, 38; plg. 17, 21, 23). Tokia vienybė reiškiasi vidiniu vienas kito pažinimu ir iškilia meile: „Mane pažįsta Tėvas ir aš pažįstu Tėvą“, – teigia Jėzus (10, 15); Tėvas myli Sūnų (3, 35; 5, 20; 10, 17; 15, 9; 17, 23, 24, 26), o Sūnus myli Tėvą (14, 31).

Iškart pažymėtina, kad Tėvo ir Sūnaus ryšiui būdinga vienybė, pažinimas ir meilė yra santykio tarp Sūnaus ir žmonių pagrindas ir pavyzdys. Jėzus meldžia ir prašo Tėvo: „Tegul visi bus viena! Kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyje, tegul ir jie bus viena mumyse“ (17, 21; plg. 17, 22–23). Prisistatydamas kaip gerasis ganytojas, Jėzus taria: „Aš pažįstu savąsias [avis], ir manosios pažįsta mane, kaip mane pažįsta Tėvas ir aš pažįstu Tėvą“ (10, 14–15). Kad yra toks pat sąryšis, jis teigia ir meilės atžvilgiu: „Kaip mane Tėvas mylėjo, taip ir aš jus mylėjau. Pasilikite mano meilėje! <...> Tai mano įsakymas, kad vienas kitą mylėtumėte, kaip aš jus mylėjau“ (15, 9, 12; plg. 13, 34). Sūnaus meilė kyla iš Tėvo meilės, o mokinių meilė turi šaknytis iš Sūnaus gautoje meilėje ir būti tokios pat kokybės bei tokio pat intensyvumo. Visko ištaka visada yra Tėvas. Visa, ką sako Sūnus, ateina iš Tėvo ir leidžia pažinti Tėvą; tai ne tik Tėvo dovana, bet ir tiesa apie Tėvą, kuris tampa žmogaus elgesio pavyzdžiu.

Tobula Tėvo ir Sūnaus vienybė nereiškia vienodo vaidmens. Sūnus yra tasai, kuris viską gauna iš Tėvo; Jėzus tvirtina, kad jis iš Tėvo pirmiausia gauna gyvybę, darbus ir žodžius. Jis sako: „Kaip Tėvas turi gyvybę pats savyje, taip davė ir Sūnui turėti gyvybę pačiam savyje“ (5, 26; plg. 6, 57). Sūnus priklauso nuo Tėvo ir darbų atžvilgiu: „Sūnus nieko negali daryti iš savęs, o vien tai, ką mato darant Tėvą“ (5, 19). Jėzus nekart kartoja, kad jo mokymas ir žodžiai kyla iš Tėvo: „Tiesakalbis yra mano Siuntėjas, ir aš skelbiu pasauliui, ką iš jo girdėjau. <...> Skelbiu vien tai, ko mane Tėvas išmokė“ (8, 26, 28; plg. 7, 16). Savo visą viešąją veiklą Jėzus užbaigia pareikšdamas: „Aš juk kalbėjau ne iš savęs, – Tėvas, kuris mane siuntė, davė man priesaką, ką aš turiu sakyti, ką skelbti. Ir dar aš žinau, kad jo priesakas – tai amžinasis gyvenimas. Tad ką aš kalbu, skelbiu taip, kaip Tėvas man yra sakęs“ (12, 49–50).

Akivaizdu, kad ši daugialypė Sūnaus priklausomybė nuo Tėvo orientuota į išganymą. Pačiame savyje turimos gyvybės galia Sūnus Tėvo valia paskutinę dieną prikel-

mirusiuosius (6, 39–40). Jėzaus žmonėms skelbiamas mokymas yra iš Tėvo girdėti žodžiai (plg. 7, 16; 17, 8, 14). Išmokti iš Tėvo darbai – tai ženklai, sudarantys jo veiklos branduolį, užrašyti bei perduoti Evangelijoje, jie yra ateities kartų tikėjimo pagrindas (20, 30–31). Akivaizdu, kad Tėvo ir Sūnaus ryšio neįmanoma aptarti neatsižvelgiant į to ryšio reikšmę žmogaus išganymui; tam Tėvo ir Sūnaus ryšiui būdingas esminis išganingumas.

Taigi iš to, kas pasakyta, matome, kad neįmanoma atskirti nei Tėvo ir Sūnaus, nei jų artimiausio abipusio ryšio su Sūnaus išganomuoju darbu. Jono evangelijoje Jėzus nekalba apie Tėvą atsietai nuo Sūnaus ir, kita vertus, nekalba apie žmogaus išganymą atsietai nuo artimo Tėvo ir Sūnaus ryšio. Jis sako: „Kas yra matęs mane, yra matęs Tėvą!“ (14, 9; plg. 12, 45); ir: „Tokia mano Tėvo valia, kad kiekvienas, kuris regi Sūnų ir tiki jį, turėtų amžinąjį gyvenimą“ (6, 40). Tiesa apie Dievą ir tiesa apie žmogaus išganymą neperskiriamai tarp savęs susijusios.

b) Sūnaus ir Išganytojo ryšys su žmonija

89. Remiantis tuo, kas pasakyta, Jono evangelijoje dar labiau patikslinama, kas yra Sūnaus išganomasis darbas ir, vadinasi, žmogaus išganymas. Jonas Krikštytojas taip pristato Jėzų per jo pirmą viešąjį pasirodymą: „Štai Dievo Avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmę!“ (1, 29; plg. 1, 36; Mt 1, 21). Samariečiai suvokia, kad „jis iš tiesų yra pasaulio išganytojas“ (4, 42). Jėzaus išganomojo darbo pamatinis dalykas yra jo iškėlimas ant kryžiaus. Tvirtindamas: „Aš esu“, Jėzus iškiliai įvairiais aspektais apreiskia išganymo perspektyvą.

Jau kalbėdamasis su Nikodemu jis pareiškia: „Kaip Mozė dykumoje iškėlė žaltį, taip turi būti iškeltas ir Žmogaus Sūnus, kad kiekvienas, kuris jį tiki, turėtų amžinąjį gyvenimą“ (3, 14–15). Kitur sako: „Kai Žmogaus Sūnus būsime aukštyn iškėlę, suprasite, kas Aš Esu“ (8, 28), t. y. žmonės suvoks jo kaip Dievo artumo tikrąją tapatybę. Turėdamas priešais akis savo iškėlimą ant kryžiaus, Jėzus kalba ir taip: „Visus patrauksiu prie savęs“ (12, 32). Jis bus į žemę nukritęs „kviečio grūdas“, kuris apmirdamas „duos gausių vaisių“ (12, 24). Jo pakėlimas ant kryžiaus sykiu yra jo pašlovinimas (plg. 12, 23, 38; 17, 1, 5), t. y. ir jo meilės Tėvui, pasireiškiančios klusnumu misijai ir Tėvo valiai (14, 31; plg. 4, 34), ir Tėvo begalinės meilės, kurią Tėvas parodo pasiūsdamas ir įpareigodamas Sūnų išgelbėti pasaulį (3, 16), galutinis apreikšimas. Prindamas Tėvo jam paskirtą valandą, Jėzus parodo savo meilę saviesiems ligi kraštutinės ribos, „iki galo“ (13, 1). Jo paskutinis žodis iki mirties ant kryžiaus yra: „Atlikta!“ (19, 30). Mirdamas ant kryžiaus Jėzus atliko Tėvo jam patiktą darbą dėl žmonių išganymo – ne tik žodžiais, bet ir darbais apreikšė savo ir Tėvo meilę žmonėms.

Pasiūstas Tėvo ir viską gavęs iš Tėvo, Jėzus savo asmens išganingąją reikšmę pirmiausia apreiškia ištaromis, prasidedančiomis žodžiais: „Aš esu.“ Šiais žodžiais – suvoktiniais Dievo apreiškimo Mozei: „Aš esu, kuris esu!“ (Iš 3, 14) šviesoje – Jėzus išreiškia tai, kad jo asmenyje yra Dievas Tėvas, ir sykiu konkretizuoja tokio buvimo išganomąjį poveikį. Teiginį: „Aš esu“ Jėzus be jokio papildymo pavartoja tris kartus: eidamas vandens paviršiumi (6, 20), taikydamas tuos žodžius sau ant kryžiaus (8, 28) ir iškilmingai patvirtindamas: „Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: pirmiau, negu gimė Abraomas, Aš Esu!“ (8, 58); šitaip visada pažymimas jo išganingasis artumas, grįstas tobula vienybe su Tėvu. Tačiau kitus septynis kartus ištara: „Aš esu“ papildoma žodžiais, susijusiais su pamatine žmogaus gyvenimo tikrove. Tokių žodžių reikšmę galime aptarti tik glaustai.

Pirmiausia Jėzus sako: „Aš esu gyvybės duona“ (6, 35. 48. 51). Iškart pridursime, kad sąvoka „gyvybė“ aiškiai išreiškiama dar dviejuose posakiuose (11, 25; 14, 6) ir numanoma visuose. Žemiškasis gyvenimas yra pamatinė gėrybė, visų kitų gėrybių pagrindas. Jėzus apreiškia, kad amžinasis gyvenimas, kurį sudaro gyviausia bei pilnatviškiausia vienybė su Dievu (plg. 17, 3), yra didžiausias gėris, tobulas išganymas. Jėzaus žodis apie duoną apima tris dvigubus teiginius: 1) Duona išlaiko jus gyvus žemiškajame gyvenime. Amžinąjį gyvenimą gaunate iš manęs. 2) Kad galėtumėte gyventi, jums reikia duonos (maisto); be duonos gyvenimas baigiasi. Kad įgytumėte amžinąjį gyvenimą, jums reikia manęs; negalite duoti tokio gyvenimo patys sau. 3) Kad galėtumėte gyventi, turite valgyti duoną; kas nevalgo, tas miršta. Kad turėtumėte amžinąjį gyvenimą, turite įtikėti mane; kas netiki, tas pražūva.

Kiti žodžiai, kuriais Jėzus apibrėžia savo asmens prigimtį, struktūruoti panašiai, kaip žodžiai apie duoną, ir turi tokią pat išganingąją reikšmę. Jie dažnai susiejami su vienu iš jo ženklų ir/arba aptinkami vienoje iš jo didžiųjų kalbų; reikšmė paaiškėja iš konteksto.

Kita ištara yra tokia: „Aš – pasaulio šviesa. Kas seka manimi, nebevaikščios tamsybėse, bet turės gyvenimo šviesą“ (8, 12; plg. 9, 5; 12, 35). Vaikščioti tamsybėse, neturint šviesos, yra labai pavojinga. Jėzus žino tikrąjį tikslą (plg. 8, 14) – Tėvą; jis žengia teisingu keliu ir rodo jį mokiniams. Tolesniais žodžiais: „Aš esu vartai“ (10, 7. 9) Jėzus pasako, kad jis duoda prieigą *prie* avių (10, 7): tikri ir autentiški Dievo tautos ganytojai yra tik tie asmenys, kuriuos Jėzus įgaliojo ir kurie ateina jo vardu (plg. 21, 14–17). Jėzus taip pat yra avių vartai: tikrai per jį tikintieji suranda gero ir apstaus maisto pilnatviškai gyventi (10, 10). To paties palyginimo aplinkai priklauso ir kiti Jėzaus žodžiai: „Aš – gerasis ganytojas“ (10, 11. 14); jais išryškintas Jėzaus rūpinimasis savaisiais ligi

gyvybės atidavimo bei nusakomas vienas kito pažinimas (10, 14–18).

Žodžiais: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas“ (11, 25) išreiškiamas Jėzaus vaidmuo nugalint mirtį. Dar toliau Jėzus sako: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas“ (14, 6). Šia ištara nurodomas Jėzaus vaidmuo artinantis prie Dievo Tėvo, kuris yra vienatinis išganymo ir gyvybės šaltinis; tik per jį imanoma pasiekti Tėvą, pažinti Tėvą, dalyvauti Tėvo gyvenime.

Paskutine ištara: „Aš esu vynmedis, o jūs šakelės“ (15, 5; plg. 15, 1) tam tikru būdu apibendrinamas Jėzaus ryšys su žmonėmis: tiktai likdamos vynmedyje šakelės gali išlikti gyvos ir duoti vaisių. Klausimas: „Ką tada turėtų daryti žmonės, kad būtų susivieniję su Jėzumi?“ kreipia prie tolesnio skyrelio.

c) Žmonių prieiga prie išganymo

90. Palyginime apie vynmedį Jėzus nurodo du vienybės su juo būdus (savo žodžius ir meilę): „Jei pasiliksite manyje ir mano žodžiai pasiliks jumyse...“ (15, 7); ir: „Pasilikite mano meilėje!“ (15, 9). Jėzaus žodžiai apima visą jo atneštą apreiškimą. Jie kyla iš Tėvo (plg. 14, 10; 17, 8) ir pasilieka tame, kuris juos priima tikėdamas į Jėzų (plg. 12, 44–50). Ir šitai yra tikėjimo šerdis: „Tikėkite manimi, kad aš esu Tėve ir Tėvas manyje“ (14, 11). Jėzaus meilėje pasilieka tas, kuris ją priima kupinas dėkingumo bei pasitikėjimo ir laikosi jo įsakymo: „Kad vienas kitą mylėtumėte, kaip aš jus mylėjau“ (15, 12; plg. 13, 34). Tikėti į Jėzų, jo žodžiais bei meile ir mylėti kitus – tai būdas, kaip pasilikti jame, išlaikyti vienybę su juo, kuris yra gyvybė, t. y. bet kurios gyvybės ir bet kurio išganymo versmė (plg. 1 Jn 3, 23).

Paskutinės ištaros: „Aš esu“ kontekste Jėzus sako: „Jūs aš draugais vadinu, nes jums viską paskelbiau, ką buvau iš savo Tėvo girdėjęs“ (15, 15). Jo ryšys su mokiniais atitinka jo ryšį su Tėvu ir yra tobulai asmeniškasis, artimas ir nuoširdus. Pasilikti šiame ryšyje su Jėzumi reiškia Jėzaus apreikštą amžinąjį gyvenimą, išganymą. Kaip karštai tokios vienybės trokšta, Jėzus parodo savo didžiosios maldos Tėvui pabaigoje: nuo „meldžiu“ (17, 9. 15. 20) jis pereina prie nepakartojamo ir negirdėto „noriu“ tardamas: „Tėve, aš noriu, kad tavo man pavestieji būtų su manim ten, kur ir aš; kad jie pamatytų mano šlovę, kurią esi man suteikęs, nes pamilai mane prieš pasaulio įkūrimą“ (17, 24).

Tai, kad Dievo apreiškimas sutelktas į patį Dievą ir žmogaus išganymą (plg. *Dei Verbum*, 2), Jono evangelijoje atsiskleidžia ypač aiškiai.

(*Tęsinys kitame numeryje*)

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Lapkričio 20–22 d. Vilniuje vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo arkivyskupai G. Grušas, L. Virbalas, P. López Quintana, S. Tamkevičius; vyskupai E. Bartulis, J. Boruta, J. Ivanauskas, J. Kauneckas, K. Kėvalas, R. Norvila, A. Poniškaitis, L. Vodopjanovas ir vyskupas nominatas D. Trijonis.

Plenarinį posėdį įžanginiu žodžiu pradėjo apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkivysk. Pedro López Quintana, kuris pasveikino susirinkusiuosius, informavo juos apie popiežiaus Pranciškaus vizito į Lietuvą galimybę bei ragino melstis, kad toks vizitas taptų įmanomu.

LVK generaliniam sekretoriui kun. K. Smilgevičiui pristačius visų Lietuvos Vyskupų Konferencijos renkamų bei tvirtinamų pareigybių sąrašą, savo trejų metų veiklą trumpai apžvelgė LVK pirmininkas bei visų konferencijos komisijų ir tarybų pirmininkai. Pasibaigus jų kadencijai, buvo renkami nauji LVK struktūrų nariai. Trejų metų kadencijai Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininku buvo išrinktas Vilniaus arkivyskupas metropolitas G. Grušas, o vicepirmininku – Kauno arkivyskupas metropolitas L. Virbalas. Buvo atnaujinta LVK Nuolatinės tarybos sudėtis. Jos nariais nuo šiol yra arkivysk. G. Grušas, arkivysk. L. Virbalas ir vysk. K. Kėvalas. LVK Visuomenės informavimo priemonių komisijos pirmininku išrinktas arkivysk. G. Grušas, nariais – arkivysk. L. Virbalas, vysk. K. Kėvalas, o sekretore – Ž. Peluritiene. LVK Liturgijos komisijos pirmininku išrinktas arkivysk. L. Virbalas, nariais – vysk. R. Norvila, vysk. A. Poniškaitis, vysk. L. Vodopjanovas, o sekretoriumi – kun. K. Palikša. LVK Vienuolijų reikalų komisijos pirmininku išrinktas vysk. L. Vodopjanovas, nariais – vysk. E. Bartulis, vysk. A. Poniškaitis, o sekretore – ses. Asta Venskauskaitė ACJ. Ekumeninių reikalų ir Jaunimo reikalų tarybų pirmininku išrinktas vyskupas nominatas D. Trijonis. Socialinių reikalų tarybos pirmininku vėl išrinktas vysk. K. Kėvalas, o pirmininkavimas Šeimos reikalų tarybai patikėtas vysk. A. Poniškaičiui. LVK Socialinių reikalų tarybos pirmininkas Telšių vyskupas K. Kėvalas posėdyje taip pat išrinktas *Jūrų apaštalavimo* nacionaliniu direktoriumi.

Ganytojai aptarė Trakų Dievo Motinos metų šventimo programos apmatų. Artimiausias šių jubiliejinių metų renginys – mariologinis kongresas, vyksiantis 2017 m. gruodžio 7–9 d. Trakuose, o 2018 m. vasario 11 d. į Trakus susirinkę Lietuvos vyskupai paaukos mūsų Tėvynę Nekaltajai Marijos, Lietuvos Globėjos, Širdžiai. Posėdžio metu Vyskupų Konferencijos nariai taip pat patvirtino Dievo Motinos metams skirtus plakatus bei maldos intencijas kiekvienam tų metų mėnesiui. Netrukus šios intencijos su jas lydinčiomis invokacijomis bus paskelbtos visuomenei. Ketinama Trakų Dievo Motinos metus užbaigti 2018 m. lapkričio 24 d.

Vyskupai nusprendė parengti popiežiaus Pranciškaus apaštališkųjų laiškų *motu proprio* forma *Maiorem hac dilectionem* apie gyvenimo paaukojimą (2017 m. liepos 11 d.) ir *Magnum principium*, kuriuo pakeičiamas Kanonų teisės kodekso 838 kanonas (2017 m. rugsėjo 3 d.), vertimus į lietuvių kalbą bei juos paskelbti *Bažnyčios žiniuose*. Palaipsniui įgyvendinant suaugusiųjų įkrikščioninimo tvarką, su patikslinimais patvirtintas *Katechumenų registracijos knygos* pavyzdinis variantas. Pakeista ir suvienodinta nuo 2003 m. galiojusi šv. Petro skatiko rinkimo tvarka: nuo šiol visoje Lietuvoje jis kasmet bus renkamas pasirinktinai sekmadienį prieš arba po birželio 29 d.

Konferencija apie Žemaičių vyskupiją

Spalio 21 d. Žemaičių dailės muziejuje, Plungėje, Kunigaikščio Mykolo Oginskio rūmuose, vyko mokslinė konferencija Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui paminėti „Žemaičių vyskupija: praeitis ir dabartis“. Joje pranešimus skaitė istorikai ir istorijos tyrinėtojai. Pranešimuose buvo išryškinta keletas svarbių analitinių aspektų iš Žemaičių vyskupijos istorijos bei tos istorijos atgarsiai dabartyje. Konferencijoje dalyvavo ir susirinkusiuosius pasveikino LR Seimo narys Jonas Varkalys, Plungės miesto ir rajono savivaldybės mero Audriaus Klišonio vardu sveikino jo patarėjas Mindaugas Jurčius, sveikinimo žodį tarė Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos prefektas ir dėstytojas kan. Andriejus Sabaliauskas, Žemaičių Kalvarijos dekanato dekanas, Plungės parapijos klebonas kun. Julius Meškauskas. Konferenciją pradėjo ir savo įžvalgomis pasidalijo Žemaičių dailės muziejaus, kurio dėka ir iniciatyvumu ši konferencija ir buvo surengta, direktorius Alvidas Bakanuskas, o konferencijos darbą koordinavo šio muziejaus mokslinės bibliotekos vedėja Dalia Šimkutė. Muzikiniu sveikinimu į susirinkusiuosius kreipėsi svečias iš Klaipėdos, Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. teol. lic. Rolandas Karpavičius.

Pranešime „Žemaičių vyskupijos sostinė: šlovė ir jos griuvėsiai“ Žemaičių vyskupystės muziejaus vedėjas Antanas Ivinskis išsamiai analizavo dokumentą, kuris buvo parengtas ir patvirtintas lygiai prieš 600 metų Trakuose – 1417 m. spalio 23–24 d. Lektorius pateikė nuodugnai išnagrinėtus faktus apie vyskupijos įkūrimo aplinkybes, pirmojo Žemaičių vyskupijos vyskupo konsekraciją, Varnių, kaip šios vyskupijos sostinės, raidą iki šių dienų.

Apžvelgdamas Žemaičių Kalvarijos istorijos raidos kai kuriuos ryškesnius aspektus, Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos dėstytojas kan. relig. m. mgr., teol. lic. Andriejus

Sabaliauskas skaitė pranešimą: „Žemaičių vyskupijos gyvavimas Žemaičių Kalvarijos istorijos kontekste“. Lektorius kalbėjo apie šios itin Žemaičių vyskupijos gyvenime svarbios šventovės įtaką ne tik Žemaitijos, bet ir visos Lietuvos istorinei raidai iki šių dienų.

Pranešime „Plungė ir plungiškiai vyskupo Motiejaus Valančiaus *Namų užrašuose*“ Lietuvos istorijos instituto habil. m. dr. Aldona Prašmantaitė apžvelgė vyskupo M. Valančiaus raštus, kuriuose kalbama apie Plungę ir jos istoriją. Apie Žemaičių Kalvarijos dekanato bažnyčių vargonus ir vargonų meistrus išsamią informaciją susirinkusiesiems pateikė Lietuvos muzikos ir teatro akademijos ir VŠĮ „Vargonų paveldo centro“ atstovas dr. Girėnas Povilionis.

Klaipėdos universiteto, Jono Pauliaus II krikščioniškųjų studijų centro docentas, dr. Remigijus Oželis savo pranešime „Istorija kuriama šiandien: Šv. Jokūbo piligrimų kelio atšakos Telšių vyskupijoje“ pristatė Europoje bene patį svarbiausią ir didžiausią vaidmenį suvaidinusi bei aktualumo ir šių dienų kontekste neprarandantį Šv. Jokūbo piligrimų kelią. Docentas išsamiai apžvelgė piligrimų kelio atsiradimo istoriją bei aplinkybes, kalbėjo apie šios praktikos svarbą ir plėtrą Lietuvoje. Piligrimai gali keliauti ir Lietuvoje, lankydami šv. Jokūbo titulo bažnyčias bei žymiausias šventoves. Tokio piligriminio kelio ilgis per 1000 kilometrų ir sujungia 12 Lietuvos vyskupijų bažnyčių.

Po konferencijos tame pačiame muziejuje buvo atidaryta paroda „Žemaičių vyskupystės bažnyčių lobiai“, vyko dalyvių tarpusavio pabendravimas prie kavos ar arbatos puodelio, diskusijos, konferencijos aptarimas.

-kasab-

Paminėtas Žemaičių vyskupijos 600 m. jubiliejus

Žemaičių vyskupijos 600 metų jubilėjaus minėjimo renginiai pasiekė ir Kauno arkivyskupiją. Dviejų dienų

Posėdyje išsamiai svarstyti Lietuvos *Caritas* reikalai. Vyskupai aptarė Europos *Caritas* generalinio sekretoriaus Jorge Nuño Mayer laišką Lietuvos vyskupams, kuriame dėkojama už šiltą priėmimą ir susitikimus, o drauge teikiami siūlymai nacionalinio, vyskupijų bei parapijų *Caritas* veiklai. LVK nariai pritarė VRM paruoštoms metodinėms rekomendacijoms dėl kovos su prekyba žmonėmis.

Išrinktas Lietuvos delegatas į Europos vyskupų konferencijų tarybos ir Europos pašaukimų tarnybos pašaukimų sielovados atstovų suvažiavimą Tiranoje (Albanija), vyksiantį 2018 m. vasario 28–kovo 3 d. Jame Bažnyčiai Lietuvoje atstovaus LVK Nuolatinės tarybos narys Telšių vyskupas K. Kėvalas. Lietuvos pasirengimo dalyvauti Pasauliniame šeimų susitikime su popiežiumi, vykstančiame Dubline (Airija) 2018 m. rugpjūčio 21–26 d., darbų koordinatoriumi išrinktas LVK Šeimos reikalų tarybos pirmininkas vysk. A. Poniškaitis. Lietuvos nacionaliniu delegatu 52-ajame Tarptautiniame eucharistiniame kongrese, vykstančiame 2018 m. rugsėjo 13–20 d. Budapešte (Vengrija), išrinktas COMECE vicepirmininkas vysk. R. Norvila.

Plenarinio posėdžio metu buvo išsamiai aptarti Bažnyčios ir valstybės santykiai priimamų įstatymų perspektyvoje, dalintasi nuomonėmis apie bendradarbiavimą su valstybe karitatyvinės veiklos, švietimo ir kultūros srityse. LVK delegatas užsienio lietuvių sielovadai prel. E. Putrimas pristatė vyskupams užsienio lietuvių sielovados aktualijas. Birmingemo ir Vidurio Anglijos lietuvių kapelionu kitai trejų metų kadencijai vyskupai išrinko kun. R. Gerdauską. Taip pat ganytojai nusprendė tęsti nuolatinę Švenčiausiojo Sakramento adoraciją, kviečiant tikinčiuosius melstis už Šv. Tėvą, prašant jo atvykimo į Lietuvą bei gausių dvasinių malonių, kurias mūsų kraštui atneštų šv. Petro Ipėdinio apsilankymas. Posėdžio pabaigoje nustatytos ir patvirtintos kitų 2018 m. vykstančių LVK plenarinių posėdžių bei iškilnių datos.

Kitas Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis vyks 2018 m. sausio 15 d. Kaune.

-lvks-

Aušros Vartų Gailestingumo Motinos atlidai

Lapkričio 12–19 d. Vilniuje, Šv. Teresės bažnyčioje ir Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčioje, vyko Gailestingumo Motinos atlidai, tradiciškai vadinami Globos atlidais. Šių metų atlidų tema: *Marija – Tautos Karalienė*. Šiais metais sukanka 90 metų, kai paveikslas vainikuotas Tautos Karalienės karūna. 1927 m. liepos 2 d. paveikslas buvo iškilmingai atneštas ant Vilniaus arkikatedros laiptų ir vainikuotas, tada vėl iškilminga procesija gražintas į Aušros Vartų Gailestingumo Motinos koplyčią. Tema pasirinkta siekiant paminėti Dievo Motinos apsireiškimo Fatimoje šimtmetį ir atkreipti dėmesį, jog vienas iš jos prašymų buvo kvietimas melstis už taiką visame pasaulyje. Piligrimai buvo kviečiami melstis už taiką ir apmąstyti dorybes, kurių praktikavimas keičia širdis ir kuria gėrį mūsų aplinkoje. Karo pavojų, perversmų grėsmių ir terorizmo varginame pasaulyje visuotinė taika išlieka kaip būtina sąlyga visuotinei gerovei siekti. Taika prasideda žmogaus širdyje, kuriai būtinas atsivertimas, bet jis neįmanomas be Dievo malonės ir jo artumo. Dievo Motina ragina siekti taikos ir nuolat jos melsti.

Kiekvieną dieną Aušros Vartų koplyčioje aukotos šv. Mišios lietuvių ir lenkų kalbomis, melstasi už kunigus, Aušros Vartų Gailestingumo Motinos novenos ir Rožinio malda. Lietuvių kalba kasdien koplyčioje buvo giedamas akatistas

Švč. Mergelės Marijos garbei, o Šv. Teresės bažnyčioje – lenkų kalba Švč. Mergelės Marijos valandos. Taip pat kasdien Aušros Vartų koplyčioje švęsta Eucharistija skirtingomis užsienio kalbomis, kad piligrimai ar Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai turėtų galimybę pasimelsti sava kalba. Rytaiš giedant skirtingų parapijų chorams, Aušros Vartų Gailestingumo Motinos koplyčioje Eucharistiją šventė kun. Artūras Kazlauskas. Šios Mišios atleidų metu – tai galimybė dalyvauti rekolekcijose ir apmąstyti Švč. Mergelės Marijos savybes. Taip pat naktimis Aušros Vartų koplyčioje prie Gailestingumo Motinos paveikslo vyko Švč. Sakramento adoracija. Atlaidų metu Šv. Teresės bažnyčioje, Motiejaus Pocejaus pastatytoje XVIII a. koplyčioje, buvo galima pagerbti pal. Teofiliaus Matulionio relikvijas ir pasimelsti prie jų ir jo kanoninio paveikslo.

Atlaidai prasidėjo lapkričio 11 d. vakare Rožinio malda lietuvių ir lenkų kalbomis Aušros Vartų Gailestingumo Motinos koplyčioje. Maldai buvo naudojamas popiežiaus šv. Jono Pauliaus II 1993 m. rugsėjo mėn. 3 d. jo vizito Aušros Vartuose proga šventovei dovanotas rožinys. Tradiciškai taip pat buvo meldžiamasi už Vilniaus miestą, nes jo apsaugai XVI a. pastatyta gynybinė siena su vartais, o virš jų miesto pusėje pakabintas Švč. Mergelės Marijos paveikslas, kurį vėliau išgarsino karmelitų vienuolija. Iškilmingose Mišiose, kurias celebravo Vilniaus Šv. Teresės bažnyčios klebonas ir Aušros Vartų Gailestingumo Motinos koplyčios rektorius mons. K. Latoža, koncelebravo šventovėje tarnaujantys kunigai, meldėsi tie, kurie prisidėjo prie atleidų organizavimo. Mišiose giedojo Vilniaus Šv. Teresės parapijos chorai.

Lapkričio 12 d. Aušros Vartų koplyčioje prie atviro lango Mišias aukojo Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis. Sakydamas homiliją vyskupas Arūnas atkreipė dėmesį, kad paveiksle Marija laiko rankas prie širdies. Ji kreipia mūsų mintis prie širdies. Kokia yra mano širdis, tą ir skleisiu savo aplinkoje – santarvę ar vaidus. Marija kreipia mūsų žvilgsnį ir į savo Nekaltąją Širdį, joje gyvena Dievo Žodis, lyg į dirvą kritęs grūdas, nešantis gyvenimo vaisių. Marija kviečia įsiklausyti į Dievo Žodį ir jo šviesoje žvelgti į savo gyvenimą. Tai brangiausia alyva lemtingų apsisprendimų ir pasirinkimų valanda.

Lapkričio 13 d. Šv. Teresės bažnyčioje Eucharistijos šventimui vadovavo Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas. Buvo meldžiamasi už Kaišiadorių vyskupiją. Mišiose giedojo Širvintų Šv. Arkangelo Mykolo parapijos chorai.

Lapkričio 14 d. Šv. Teresės bažnyčioje Eucharistijos šventimui vadovavo Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas. Mišiose buvo meldžiamasi už Panevėžio vyskupiją. Homilijoje ganytojas prisiminė, kad per visus metus apstu švenčių, per kurias visą kraštą pavadame Švč. Mergelės Marijos globai. Ji visada buvo arti Jėzaus, dalyvavo jo gyvenime, lydėjo jį, buvo atvira malonei. Marija – Taikos Karalienė, nes ji Motina to, kuris duoda savo ramybę ir yra Taikos Kunigaikštis. Vyskupas priminė, kad San Salvadore pilietinio karo metais atrastos Marijos skulptūros artumoje susitaikė žmonės, liovėsi vaidai. Fatimoje Marija kvietė melstis už taiką, pranašavo, kad dėl žmonių širdies kietumo kils karas. Svarbu, kad neštume vieni kitiems susitaikymą, ieškotume ramybės, atleidimo.

Lapkričio 15 d. 11 val. Šv. Teresės bažnyčioje Eucharistijos šventimui vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Mišiose buvo meldžiamasi už kunigus ir pašvęstojo gyvenimo narius. Homilijoje arkivyskupas kvietė prisiminti, jog kunigo vieta ne prie kryžiaus, bet ant kryžiaus, drauge su Kristumi. Kunigas Mišiose kartoja Jėzaus žodžius, Jo vardu veikia, todėl iki galo turi likti jam ištikimas. Kunigo vaidmuo – būti Tėvo sūnumi, būti Tėvo

programa – lapkričio 14 ir 15 d. – šis jubiliejus paminėtas Raseiniuose. Jubiliejaus paminėjimą rengė Raseinių rajono savivaldybė.

„Sakrali Žemaitija“ – taip pavadintą jubiliejui skirtą parodą lapkričio 14 d. atidarė Raseinių krašto istorijos muziejus. O lapkričio 15 dieną minėjimo renginiai vyko Raseinių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje. Vidudienį čia susirinkusius Raseinių rajono vadovus, šio paminėjimo organizatorius, kunigus bei tikinčiuosius, visus šio krašto žmones, tęsiančius garbingą krikščioniško krašto istoriją, pasveikino Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas SJ.

Arkivyskupas vadovavo iškilmingoms šv. Mišioms už šio krašto žmones, o jas koncelebravo Raseinių dekanas ir parapijos klebonas kun. Vytautas Paukštis, Šiluvos parapijos klebonas kun. Erastas Murauskas ir kiti Raseinių dekanato kunigai bei svečias – kun. Nerijus Vyšniauskas, tarnaujantis Kavarsko parapijoje.

Po šv. Mišių sveikinimo žodį tarus Raseinių savivaldybės merui Algirdui Gričiui, bažnyčioje prasidėjo istorinė konferencija. Joje istorine vyskupijos kelio apžvalga savo pranešime pasidalijo Žemaičių vyskupystės muziejaus Varniuose skyriaus vedėjas Antanas Ivinskis. Savo knyga „Raseinių dekanato istorija“ pristatė Raseinių Marcelijaus Martinaičio viešosios bibliotekos vyr. bibliotekininkas Jonas Brigys. Pranešimą apie sakralinį Raseinių krašto paveldą skaitė muziejininke Lina Kantautienė. 2016 m. Popiežiškajame saleziečių universitete daktaro disertaciją „Šiluvos šventovė Lietuvoje. Istoriniai, teologiniai ir pastoraciniai aspektai“ apsigynęs kun. dr. Nerijus Vyšniauskas, remdamasis savo atliktais tyrinėjimais, šioje konferencijoje kalbėjo apie Šiluvos šventovę.

Minėjimo proga Raseinių bažnyčioje buvo surengta ekspozicija „Arnotai. Išsaugotas (pa)likimas“, o vargonų muzikos koncertu pradžiugino vargonininke Dovilė Savickaitė.

-kait-

Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacijos įsteigimo 70-mečio paminėjimas

Spalio 28 d. 12 val. šv. Mišiomis Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) bažnyčioje prasidėjo Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacijos 70 metų jubilėjaus paminėjimas. Kongregacija įsteigta 1947 m. spalio 11 d. Kauno arkivyskupijoje. Pirmoji bendruomenė suformuota Šiauliuose. Kongregacijos steigėjas – tėvas Pranciškus Masilionis SJ (1902–1980). Sovietmečiu pagrindžio sąlygomis rizikuodamos laisve seserys eucharistietės katekizavo vaikus, jaunimą. Buvo įsteigusios Eucharistijos bičiulių sąjūdį ir ugdė jaunimą religine bei tautine dvasia. Jos aktyviai prisidėjo leidžiant ir platinant „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką“, dėl to kai kurios yra patyrusios sovietinio KGB persekiojimą. Dar sovietmečiu seserys yra pradėjusios misijas Kazachstane, Moldovoje, Latvijoje. Vienuolijos dvasingumas šaknijasi Eucharistijos slėpinyje.

„Tėvas Pranciškus Masilionis prieš 70 metų, pokaryje, priešiškoje aplinkoje, nebijojo pradėti kažką naujo. Tai gražus pavyzdys mums“, – Šv. Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčioje šeštadienio vidudienį sakė Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas SJ, sveikindamas Eucharistijos švęsti susirinkusią bendruomenę – vyskopus, kunigus, ypač seseris eucharistietes, gausius jų draugus, bičiulius, artimuosius, kitų kongregacijų seseris ir bendruomenių atstovus. Eucharistiją koncelebravo Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas bei vyskupas emeritas Juozas Matulaitis, svečias iš Moldovos – Kišiniovo vyskupas Antonas Cosa bei kunigai, tarp jų ir tėvai jėzuitai. Patarnavo ir Dievo žodį skelbė diakonas Darius Chmieliauskas. Giedojo Kybartų Eucharistinio Išganytojo parapijos kun. Virgiliaus Jaugelio jaunimo centro choras.

Homilijoje arkivysk. L. Virbalas atkreipė dėmesį, kaip prasminga minėti kongregacijos jubiliejų apaštalų – Šventųjų

atspindžiu visose srityse. Ganytojas ragino klausyti popiežiaus Pranciškaus katechezijų apie Eucharistiją ir iš jų mokytis. Popiežius sako, kad Mišios negali būti nuobodžios, nes tai susitikimas su asmeniu, kurį mylime. Mišiose visi esame kartu aukojami Tėvui Kristaus aukoje. Prie kryžiaus Kristaus Motina vienišoji jo aukoje ir jos širdį pervėrė skausmo kalavijas. Ten Marija išgyveno auką kartu su Sūnumi. Pal. Teofilus Matulionis įvairiausiomis gyvenimo aplinkybėmis brangino Kristaus auką. Būdamas Vilniuje pal. Teofilus lankydavosi Aušros Vartų koplyčioje ir meldavosi prie Gailestingumo Motinos paveikslu.

15 val. Šv. Teresės bažnyčioje Eucharistijos šventimui vadovavo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila. Mišiose buvo meldžiamasi už Vilkaviškio vyskupiją. Vakare Mišiose meldėsi visos Lietuvos seminaristai. Eucharistijos šventimui vadovavo Kauno kunigų seminarijos rektorius mons. A. Žukauskas. Homilijoje monsinjoras sakė, kad per kryžių kaip mirties įrankį prabyla Dievas apie savo norą atsiduoti mums iki mirties. Marija stovėjo arti kryžiaus ir drauge kentėjo. Tai, kas įvyko tada, vyksta kasdien – stovime su Marija prie Jėzaus kryžiaus kaip mylimieji mokiniai. Mišiose giedojo jungtinis Lietuvos seminarijų choras.

Lapkričio 16 d. Šv. Teresės bažnyčioje Eucharistijos šventimui vadovavo Telšių vyskupas Kęstutis Kėvalas. Mišiose buvo meldžiamasi už Telšių vyskupiją. Homilijoje ganytojas sakė, kad Marija teikia keletą pamokų. Pirmoji – tylos pamoka. Tyla teikia galimybę svarstyti. Tai antroji Mergelės Marijos pamoka. Ji dėjosi širdin Dievo žodžius ir svarstė. Trečioji pamoka – džiaugtis tuo, kas atrandama svarstant. Ketvirtoji pamoka – Dievas garbinamas per Marijos ištartą „taip“. Atvykome į atlaidus padėkoti Marijai. Jos gyvenimo pamokos – padrašinimas mums, priminimas, kad Dievas lydėjo Lietuvą per jos globą.

Lapkričio 17 d. Šv. Teresės bažnyčioje Eucharistijos šventimui vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas SJ. Mišiose buvo meldžiamasi už Kauno arkivyskupiją. Homilijoje arkivyskupas atkreipė dėmesį, kad pagrindiniai atlaidai Lietuvoje susiję su Marija. Ji išrinkta Dievo, pašaukta būti Išganytojo ir išganytųjų Motina. Jos motinystė mums brangi. Jėzaus mokiniui Jonui ištarti žodžiai: „Štai Tavo Motina“ skirti ir mums. Per Mariją Dievas išlaiko savo artumą kiekvienam žmogui. Ji kviečia pasitikėti ir nesislėpti nuo Dievo.

Lapkričio 18 d. Šv. Teresės bažnyčioje Eucharistijos šventimui vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Mišiose buvo meldžiamasi už Šiaulių vyskupiją. Homilijoje vyskupas priminė Kristaus žodžius: „Ką padarėte vienam iš mažiausiųjų – man padarėte.“ Todėl žmonėms reikia tarnauti taip, kaip tarnavo šv. Motina Teresė. Tikėjimas ir gyvenimas buvo glaudžiai susijęs ir Švč. Mergelės Marijos gyvenime. Mums reikia gyventi tokiu pasitikėjimu Dievu, kad eitume panašiu keliu į Viešpaties karalystę.

Šią dieną buvo rengiama ir speciali programa jaunimui: konferencija apie tikrą ir virtualią realybę, filmas apie karo grėsmę, orientacinis žaidimas. Vakare Mišias už jaunimą aukojo Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis. Mišiose įžodį davė nauji Ateitininkų federacijos nariai. Homilijoje vyskupas sakė, kad be tikėjimo negalėtume atsigręžti į Dievą ir melstis. Malda – tai atkaklus pokalbis su Dievu, sakome, kas mums rūpi, kas svarbu. Turime nepavargti kasdien skirti tam laiko. Meldžiamės ne todėl, kad Dievą turėtume įtikinti, bet kad patys pasikeistume. Malda ne tik mūsų žodžiai, bet ir įsiklausymas į tai, ką Dievas mums sako.

Lapkričio 19 d. Aušros Vartų koplyčioje prie atviro lango Mišias aukojo Lietuvos vyskupas. Šiomis išskilmėmis Lietuvoje užbaigti Pal. Teofiliaus Matulionio metai. Eucharistijos šventimui vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Homilijoje arkivyskupas sakė, kad Marija – visų vargstančiųjų Motina. Ji stovėjo prie Jėzaus kryžiaus ir buvo atstumtoji, pasmerktoji, kalinio Motina. Po kryžiumi ji ne viena, nes Jos vaikai visi, kurie vargsta, vieniši, atstumti, sužeisti. Jos širdyje esame kaip broliai ir seserys.

-ksb-

Pasaulinė vargstančiųjų diena Vilniuje ir Kaune

Pasaulinei vargstančiųjų dienai Lietuvoje sutapus su Gailestingumo Motinos atlaidų Aušros Vartuose Vilniuje užbaigimu, juose atkreiptas dėmesys, jog Gailestingoji Motina visų pirma yra vargstančiųjų Motina, ir jos širdyje esame vienas kitam broliai ir seserys. „Mūsų meilė turi būti praktiška ir konkreti. Visi galime mylėti labiau negu iki šiol – pats Jėzus padaugina mūsų meilės gestus“, – sakė prie atviro Aušros Vartų koplyčios lango išskilmėms vadovavęs Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Vargstančiųjų dieną vyskupas Vilniuje sėdo prie bendro pietų stalo su Vilniaus arkivyskupijos *Caritas* socialinės pagalbos ir integracijos centro „Betanija“ lankytojais.

Vargstančiųjų dienos proga lapkričio 19 d. vakare Kauno arkivyskupas artimui tarnaujančias organizacijas ir bendrijas Kaune bei arkivyskupijoje pakvietė į specialiai šiai progai skirtą susitikimą, kuris prasidėjo Eucharistijos šventimu Švč. Trejybės (seminarijos) bažnyčioje. Arkivyskupas vadovavo liturgijai, o patarnavo diakonas Darius Chmieliauskas bei Kauno kunigų seminarijos auklėtiniai.

„Jėzus buvo su vargstančiais. Jis ėjo prie luošo, prie aklojo, prie raupsuotojo, prie atstumtos moters, prie tų žmonių, kuriems reikėjo pagalbos, ir kalbėjo su jais susitapatindamas: ką padarėte vienam iš mažiausiųjų brolių, man padarėte“, – sakė arkivyskupas savo homilijoje, atkreipdamas dėmesį į popiežiaus Pranciškaus žinią ir jo mintį, jog tarnavimas vargstantiems buvo vienas pirmųjų krikščionių bendruomenės atpažinimo ženklų pasaulio scenoje. Pasak ganytojo, be pasitarnavimo kitam neįmanoma vadintis krikščionimi. Popiežius Pranciškus taip pat kalba apie žudantį abejingumą ir iškelia šv. Pranciškaus Asyziečio pavyzdį, kaip tarnauti kitiems peržengiant atsitolinimo, svetimumo slenkstį. „Ačiū jums, kurie atsiliepėte į pakvietimą. Tai proga susitikti, padėkoti jums. Tai ir noras, kad daugiau bendradarbiautume, paskatintume vieni kitus“, – sakė vėliau konferencijų salėje arkivyskupas L. Virbalas, sveikindamas Kauno arkivyskupijos *Caritas*, ne vienus metus plėtojančią tarnystes Benamių dienos centre, „Sriubos“ valgykloje, VšĮ Vaiko gerovės institute, gausius Kauno I dekanato parapijų *Caritas* darbuotojus, taip pat gausiai su savanoriais, bendruomenių nariais atvykusius Lietuvos samariečių bendrijos Kauno skyriaus, Maltos ordino pagalbos tarnybos Kaune bendradarbius, Kauno ARKOS bendruomenę.

-vr, kait-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimai

Spalio 18 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Po Valandų liturgijos Dieninės maldos Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas pasveikino popiežiaus Pranciškaus 2017 m. rugsėjo 29 d. Vilniaus arkivyskupijos vyskupu augziliaru nominuotą teologijos mokslų daktarą kunigą Darių Trijonį.

Simono ir Judo (Tado) – dieną. Viešpaties pašaukti apaštalai tapo įkvėpimu kitiems iki pat mūsų laikų visiems pakrikštytiesiems. Visi jie yra šventieji bendrapiliečiai, Dievo namiškiai, pastatyti ant apaštalų pamato, o šio pamato kertinis akmuo – Jėzus. Tarp kitų Jėzaus sekėjų vienuoliai, pasak ganytojo, nėra krikščionys „su kokybės ženklų“. Pašvęstieji – tai tie, kurie labai rimtai priėmė Kristaus Evangeliją. Tai tie, į kuriuos žvelgdami ir kiti atranda Dievą bei mokosi išlaikyti viltį.

Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacijos įsteigimo istorija labai priešišku tikėjimui ir Bažnyčiai laikui, pasak ganytojo, sukelia asociacijas su pirmųjų krikščionių bendruomenių patirtimi. Tačiau ir šiandien, kaip ir tais laikais, daugeliui žmonių tikėjimas nedera su moderniu gyvenimu – jie abejingi ar net priešiški tikėjimui. „Jūsų, mielos seserys, užduotis būti Kristaus veidu šioje aplinkoje, kitokiu būdu priešiškoje Jėzaus vardui ir tikėjimui, būti druska vis labiau krikščionybei priešiškoje aplinkoje“, – sakė arkivyskupas Lionginas, atkreipdamas dėmesį, jog tam reikia asmeniško Jėzaus užkalbinimo. „Tegu jus, seseris, ir kiekvieną iš mūsų Jėzus apstulbina ir užkrečia savo meile, kuri išorines vienuolines formas paverčia Dievo karalystės įžanga, pamaldumo praktikas – meilės pasimatymu, o gyvenimą su vienuoliniu abitu – įgyvendinta pranašyste“, – sakė homiliją užbaigdamas Kauno arkivyskupas.

Visuotiniaus maldavimais vėliau buvo apglėbta visa Kristaus Bažnyčia ir pasaulis, Eucharistinio Jėzaus ir kitų vienuolių Lietuvoje seserys ir broliai, dėkota už eucharistiečių draugus, bičiulius, melsta Viešpatį parodyti vienuolijos atsinaujinimo kelius. Atnašų procesijoje seserys eucharistietės paaukojo Dievui savo pasiryžimą ir toliau ištikimai tarnauti Dievui ir žmonėms atnešdamos prie altoriaus steigėjo t. Pranciškaus Masilionio maldą „Eucharistinis Credo“, piligrimo batus, pasaulio žemėlapi, „gyvojo“ vandens bei duoną ir vyną Eucharistinei aukai.

Užbaigiant šv. Mišias Kauno arkivyskupas padėkojo seserims eucharistietėms už ištikimą jų tarnavimą, taip pat ir Kauno arkivyskupijoje, o seserys eucharistietės pakvietė tęsti šventę bičiuliškoje agapėje Kauno arkivyskupijos konferencijų salėje.

Seseris jubiliejaus proga pirmasis pasveikino Kauno arkivyskupas emeritas S. Tamkevičius, pasidalijęs prisiminimais iš kongregacijos istorijos, iš susitikimų su t. Masilioniu SJ. Po KGB kratos vienuolijos namuose (Kaune, Višinskio g.) 1957 metais KGB planuose, galima spėti, atsirado nutartis šią tėvo jėzuito įsteigtą kongregaciją sunaikinti. T. Masilionio atnaujinta vienuolijos konstitucija (su įrašytu vaikų ir jaunimo katekizavimu) nebuvo patvirtinta, to meto oficialiai bažnytinėi vyresnybei pabūgus sovietinės valdžios represijų. Kongregaciją nuo sunaikinimo išgelbėjo tremtyje buvę vyskupai Julijonas Steponavičius ir Vincentas Sladkevičius. Vilniaus arkivyskupas tremtinys J. Steponavičius pasiėmė savo žinion šias sesutes ir kongregacija buvo toliau jų globojama. „Taip Dievas vedė šią kongregaciją, gyvuojančią ir šiandien. Norisi palinkėti išsaugoti t. Pranciškaus puoselėtą meilės dvasią. Jei ši dvasia išlaikoma, visa kita Viešpats pats prideda“, – sakė arkivysk. S. Tamkevičius, padėkodamas seserims už daugybę jų padarytų gražių darbų.

„Kai jūsų kongregacija steigėsi, iš Kaišiadorių kurijos buvo išvežtas, suimtas ir įkalintas Vilniuje, o vėliau Vladimiro kalėjime pal. Teofilus Matulionis“, – sakė Kaišiadorių vyskupas J. Ivanauskas, atkreipdamas dėmesį į persekiojimų, kankinystės už tikėjimą, ištikimo tarnavimo Bažnyčiai sąsajas su Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacija, kuri savo dvasingumą puoselėja žvelgdama į Eucharistinį Jėzų. Juk į jį visos Lietuvos tikinčiųjų žvilgsnį dar 1934 m. atkreipė vysk. T. Matulionis, pradėdamas nuolatinę Švč. Sakramento adoraciją Kaune, Benediktinių bažnyčioje. Ganytojas padėkojo seserims už rekolekcijų namus Guryonyse, palinkėjo naujų pašaukimų.

Prisistatydamas vyskupas nominatas sakė, kad gyvenime gausu netikėtumų. Prieš kelerius metus jam, tarnaujantiam Telšių vyskupijoje, buvo staigmena kvietimas dirbti Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriato Vilniuje generalinio sekretoriaus pavaduotoju, o dabar – netikėtas paskyrimas iš Telšių katedros administratoriaus pareigų į Vilnių vyskupo tarnystei. Vyskupas nominatas studijavo Romoje, apgynė moralinės teologijos daktarą, dirbo parapijose, dėstė Telšių ir Vilniaus kunigų seminarijose. Jis pabrėžė, kad gyvenime nėra atsitiktinumų, visos detalės, nutikimai labai svarbūs. Prašė melstis už jo tarnystę. Vyskupo nominato konsekracija vyks 2017 m. gruodžio 16 d. 12 val. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje.

Arkivyskupas Gintaras Grušas pristatė naujai paskirtą Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro vadovę Kristiną Trinkūnaitę. Ji kvietė bendradarbiauti, ieškoti būdų, kaip dirbti su jaunimu, telkti grupes, nes jauni žmonės ištroškę gyvo santykio. Direktorė kvietė šioje tarnystėje su džiaugsmu priimti net ir nedideles pergales. Pagrindiniai Jaunimo centro veiklos uždaviniai: evangelizacija, pagalba atsinaujinti esamoms grupelėms, jų motyvacijos, entuziazmo palaikymas.

Pasikeitė Trinapolio rekolekcijų namų vadovė. Nuo šiol jų vadovė – Vilma Barauskienė. Rekolekcijų namai kviečia jaunimo, suaugusiųjų ir šeimų grupes atlikti rekolekcijas.

Vilniaus arkivyskupijos tribunolo teisėjas kun. Andrejus Bogdevičius pristatė Tribunolo darbą, klausimus, kurie gali būti naudingi parapijose kunigams susitinkant su žmonėmis, siekiančiais, kad jų santuoka būtų pripažinta negaliojančia. Kasmet į tribunolą paduodama apie šimtą prašymų dėl santuokos pripažinimo negaliojančia. Tribunole dirba šeši teisėjai, penki notarai ir santuokos ryšio gynėja. Vienas kunigas konsultuoja ateinančius žmones, paaiškina, ar yra pagrindas kreiptis į tribunolą, pataria, kaip rašyti prašymą, pateikia klausimus, pagal kuriuos parašomas laisvos formos, rišlus santuokos istorijos tekstas ir atnešamas į tribunolą. Ieškovas gali atsinešti ir elektroninę laikmeną, kurioje yra tekstas. Tuomet teksto formuluotes galima čia pat pataisyti, kad jis būtų tikslus ir aiškesnis teisėjams. Svarbu parašyti, kiek santuokoje praleista metų, kaip klostėsi tarpusavio santykiai, kodėl pora išsiskyrė ir dėl kokių priežasčių ieškovas mano, kad santuoka buvo sudaryta negaliojančiai. Reikia pristatyti civilinės ištuokos dokumentą, išsamų išrašą apie sudarytą santuoką iš parapijos bažnyčios, o ne ta proga išduotą atminimo atviruką, taip pat pateikti tikslius ieškovo ir atsakovo adresus.

Jei dalyvauja abi šalys ir liudininkai, galintys paliudyti apie reikšmingas aplinkybes, teismo darbas vyksta sparčiau. Liudininkams pageidaujant, išlaikomas konfidencialumas. Svarbūs ir kiti dokumentai: duomenys apie psichines ligas, abdukcijos, gydymo nuo priklausomybių aprašymai. Teismas kreipia dėmesį į santuokos sudarymo metu buvusią padėtį, kurią padeda atskleisti taip pat ir tai, kaip klostėsi santykiai po santuokos. Jei šeimoje buvo smurtaujama, tai gali būti priežastis, kuri santuoką daro negaliojančią. Santuokos nedaro negaliojančios tai, kad sužadėtiniai nelankė kursų, nepriėmė Pirmosios Komunijos, nepraktikavo tikėjimo, nemokėjo maldų. Santuoka taip pat nėra negaliojanti dėl vėlyvos neištikimybės, charakterio nesutapimų, nevaisingumo, nenoro įvaikinti.

Santuoka negalioja dėl ardomųjų kliūčių (amžiaus, nepajėgumo, ankstesnio galiojančio santuokinio ryšio, skirtingo kulto, šventimų, įžadų, pagrobimo, nusikaltimo vykdant nužudymą su konkrečiu tikslu susituokti, kraujo ir teisinės

giminystės, svainystės, viešo padarumo kliūčių), santuokinio sutikimo trūkumo (pakankamo protinio suvokimo stoka, rimtas sugebėjimo suvokti esmines santuokos teises ir pareigas trūkumas, psichinio pobūdžio priežastys, dėl kurių nepajėgiama prisiimti esminių santuokos pareigų) ir kanoninės formos trūkumo. Nuo kai kurių kliūčių galima dispensuoti. Turto dalybų sutartis, pasirašyta prieš santuokos sudarymą, nebūtinai įrodo santuokos negaliojimą, nes svarbus esminis nusistatymas, pasiryžimas susituokiant visą gyvenimą vienas kitą mylėti ir gerbti.

Arkivyskupas priminė, kad parapijoje prieš pradėdant vykdyti remonto darbus, kurių vertė viršija 10 tūkst. eurų, reikia raštiško kurijos pritarimo. Jei objektai turi paveldo statusą, dėl remonto darbų visada reikia raštu kreiptis į kuriją ir gauti raštišką pritarimą. Parapijoje svarbu tinkamai prižiūrėti tai, kas buvo neseniai restauruota, kad dėl netinkamos priežiūros nereikėtų netrukus vėl iš naujo restauruoti. Taip pat reikia turėti kilnojamųjų vertybių evakuacinius planus nelaimės atveju, kad būtų aišku, kokias vertybes reikia pirmiausia gelbėti ir kaip tai daryti. Saugumo tikslais vertybes reikėtų saugoti Bažnytinio paveldo muziejuje, tačiau, reikalui esant, visada jas galima pasiimti tam, kad bažnyčiose jos būtų naudojamos pagal paskirtį.

Trakų bažnyčios klebonas ir dekanas kun. Jonas Varaneckas kvietė įsigyti Švč. Mergelės Marijos paveikslą iš Trakų bažnyčios kopiją ir siųsti ją parapijose per šeimas, namus. Paveikslą kopija yra be auksuoto rūbo, galima pasirinkti iš trijų siūlomų jos dydžių. Tokios paveikslų piligrimystės stiprina šeimos pamaldumą, skatina telktis, vienija visus narius.

Lapkričio 8 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vykusį Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimą Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas pradėjo Valandų liturgijos Dienine malda. Arkivyskupas priminė, kad popiežius Pranciškus 33 eilinį sekmadienį paskelbė Vargstančiųjų diena. Tai kvietimas sąmoningiau rūpintis tais, kurie dėl įvairių priežasčių tapo vargšais.

Mons. Žydrūnas Vabuolas pristatė neseniai išleistą „Docat“ – Socialinio Katalikų Bažnyčios mokymo santrauką. „Docat“ yra „Youcat“ serijos leidinys. Popiežiaus Benedikto XVI iniciatyva pradėtos leisti jaunimui suprantama kalba parašytos knygos apie Bažnyčios mokymą. „Youcat“ serijoje jau yra išleista Jaunimo katekizmas, „Update! Išpažintis“, Biblija, Maldynas jaunimui, knyga apie Sutvirtinimo sakramentą, Vadovas katechetui ir „Docat“. „Docat“ – tai knygos pavadinimas, sudarytas iš dviejų angliškų žodžių šaknų: „do“ – „daryti, veikti“ ir „cat“ – katekizmo trumpinio. Knyga padeda jaunimui atrasti, kaip gyventi ir veikti visuomenėje pagal krikščioniškąjį tikėjimą.

Knygą sudaro 12 skyrių, gausu iliustracijų, puslapių paraštėse daug citatų. Tai ne tik ištraukos iš Bažnyčios dokumentų, bet ir garsių jaunimui žinomų žmonių mintys. Knygoje perteikiamos katekizmo nuorodos į visuomeninę veiklą, pabrėžiama, kad žmogui neturi pakakti savęs paties, jis sukurtas mylėti.

Margarita Vyskupaitienė iš Vilniaus arkivyskupijos Caritas administracijos sakė, kad kaip ir kasmet per adventą bažnyčiose vyks akcija „Gerumas mus vienija“. Jos metu renkamos aukos platinant Caritas savanorių pagamintas žvakeles. Šiais metais siūloma akciją pradėti dar prieš adventą, kad žmonės galėtų žvakeles už auką įsigyti būtent Advento vainikui, taip visa šeima galėtų drauge prisiminti vargšus ir pagalvoti, kaip gali jiems padėti.

Seserims už jų misijas Moldovoje padėjo Kišiniovo vyskupas A. Cosa. Sveikinimo laišką su palinkėjimu kongregacijai taip pat drąsiai, kaip ir sovietmečiu, skelbti ir liudyti Evangeliją perdavė dėl ligos iškilimėse nedalyvavęs Telšių vyskupas emeritas Jonas Boruta SJ.

„Norime būti siunčiamos ten, kur mūsų labiausiai reikia Dievui ir Bažnyčiai, su viltimi žvelgiame į ateitį, kad Dievas per mus veiks taip, kaip veikė per mūsų įkūrėją t. Pranciškų“, – sakė visiems dėkodama dabartinė vienuolijos generalinė vyresnioji sesuo Paula Svetlana Malčiuc SJE. Šventės dalyviams vienuolijos dabartis, jos misijos (ir už Lietuvos ribų) buvo pristatytos vaizdo medžiagoje.

Seseris sveikinusi „Bendrakeleivių“, Krikščioniškojo gyvenimo bendruomenės, „Marijos radijas“, Bernardinai.lt portalas ir kiti pabrėžė: su šiomis seserimis gera būti, jos prieinamos ir reikalingos, jos augina žmones, drąsiai ieško naujų būdų, kaip būti su ieškančiais, siūlo šiandienos krikščionių ugdymui skirtų programų, tarnauja malda. „Esate lobis toms bendruomenėms, kurios atsirado Lietuvoje po Nepriklausomybės atkūrimo“, – sakė Marijos Dangun Ėmimo (asumpcionisčių) kongregacijos sesuo Danguolė Gervytė RA, be kita, prisimindama ses. Gerardos Šuliuskaitės SJE maldos pamoką atsakant, kaip jai pavykdavo „suderinti maldos gyvenimą“. „Pasiimdavau Švč. Sakramentą ir išvažiuodavau į Rusiją“, – sakė ses. Gerarda, perteikdama ir kitų šios kongregacijos seserų patirtį ir drąsą už Bažnyčią ir tikėjimą nebijoti paaukoti savo gyvenimo.

„Buvote Dievo veidas – jūs „priiršote prie Jėzaus“. Jūsų žodis, darbas veikia – keičia gyvenimus“, – sakė šventės vedėjas aktorius Arūnas Žemaitaitis, paliudydamas, kaip seserys eucharistietės padėjo dar jaunam žmogui suvokti, kuo remtis savo gyvenime.

Šiltai pasidalijusios dosnėmis vaišėmis, seserys ir išlydėjo visus ne tuščiomis rankomis – kiekvienam įteikė po simbolinį duonos kepalėlį pasidalydamos

savo troškimu tarnauti Jėzaus pavyzdžiu, kaip jis būti dėl visų laužoma duona, o kviečio varpą įteikė su mintimis, kurių viena simboliškai bylojo ir šios kongregacijos per 70 gyvavimo metų patirtą malonę – „gyvai suprasti laiko trapumą ir amžinybės didumą“ (t. Pranciškus Masilionis SJ).

-kait-

Konferencija apie kunigo pašaukimą

Spalio 27 d. Marijampolės menų mokykloje vyko respublikinė mokslinė konferencija „Pašaukimas būti kunigu stipresnis už sovietines tikėjimo užtvaras“, kurią organizavo Vilkaviškio vyskupijos katechetikos centras. Konferencija skirta arkivyskupo Teofiliaus Matulionio metams paminėti. Jos tikslas – per palaimintojo kankinystės prizmę pažvelgti į kitų sovietinės sistemos gniuždytų kunigų ir vyskupų išganymo vilties skelbimo drąsą bei ištikimybę pašaukimui.

Konferenciją pasveikinimu pradėjo Vilkaviškio vyskupijos katechetikos centro vadovas kun. Linas Baltrušaitis. Šiltu žodžiu visus palydėjo Marijampolės meno mokyklos direktorė Rima Kukalienė.

Pirmoje konferencijos dalyje Birštono muziejaus struktūrinio padalinio vadovė dr. Roma Zajancauskienė skaitė pranešimą apie asmeninį susitikimą su pal. Teofiliumi Matulioniu. Šis susitikimas tęsiasi jau 17 metų. Pranešėja dalijosi įžvalgomis apie palaimintojo asmenybę, gyvenimą, kančią, ištikimybę pašaukimui. Nors Teofilius Matulionis daug metų praleido kalėjimuose, buvo fiziškai sugniuždytas, bet viduje išliko laisvas. Pasak pranešėjos, jei tu su Kristumi, tai visada esi rojuje, nesvarbu, kokioje terpėje būtum. Taigi akivaizdu, jog gilus tikėjimas padeda išgyventi pačiose absurdiškiausiose gyvenimo situacijose. Arkivyskupo Teofiliaus Matulionio nuolankumas, draugiškumas, gailėstingumas, laisvumas, sumanumas, drąsa bei tikėjimas leido nepalūžti ir nepasiduoti sovietiniam absurdui.

Prieš pat adventą rengiama Pasaulinė vargstančiųjų diena „Mylėkime ne žodžiu, bet darbu“. Ja siekiama, kad visos pasaulio krikščionių bendruomenės vis labiau taptų konkrečiais Kristaus meilės ženklais paskutiniams ir labiausiai stokojantiems. Popiežius kviečia Pasaulinę vargstančiųjų dieną paminėti konkrečiais meilės darbais visą savaitę nuo 33 eilinio sekmadienio, lapkričio 19 d., iki Kristaus, Visatos Valdovo, iškilmės, įvairiomis iniciatyvomis bendruomenėse parodyti draugystę ir solidarumą su vargšais ir suteikti jiems reikalingą pagalbą.

Svarbiausias Pasaulinės vargstančiųjų dienos šventimo elementas turėtų būti malda. *Tėve mūsų* maldą popiežius Pranciškus vadina vargšų malda. Juk prašydami duonos kviečiame Dievą rūpintis svarbiausiais mūsų gyvenimo poreikiais. Būdami Tėvo vaikai vieni kitiems esame broliai. Tą dieną siūloma skaityti ištrauką iš šia proga išleisto popiežiaus laiško, viešinti žinią feisbuko paskyroje, įterpti maldavimą Visuotinėje maldoje, pakviesti *Caritas* atstovus pristatyti iniciatyvas, į kurias kviečiami įsitraukti visi parapijiečiai, organizuoti *Caritas* atvirų durų dienas, pakviesti liudyti vargšams tarnaujanti žmogų. Svarbu pabrėžti tinkamą nuostatą: atsisukti į vargšą, susitikti su jo žvilgsniu, paliudyti nuoširdų dėmesį. Dažnai išmalda nepanaikina atskirties, neišsprendžia sunkumų. Pasaulinės vargstančiųjų dienos kvietimas – susitikti vienas kitą asmeniškai. Taip pat primenamas pasiūlymas aiškiai žmones informuoti, kokiam konkrečiam tikslui bus skiriamos surinktos aukos.

Arkivyskupas priminė, kad pildant santuokos anketas svarbus kruopštumas. Taip pat pamokslaujant svarbu su meile žmones mokyti, aiškinti Dievo žodį, o ne išsakyti nuoskaudas ar priekaištus. Reikia katechezijų, kad žmonės būtų tinkamai ugdomi. Taip pat kviesta dalyvauti gruodžio 8–10 d. vykšančiame Mariologiniame kongrese Trakuose. Išsami programa bus paskelbta www.trakubaznycia.lt.

-ksb-

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Lapkričio 8-ąją, užbaigiant Vėlinių aštuon dieną, Kauno arkivyskupijos kunigai nuolatinio ugdymo konferenciją pradėjo arkikatedroje bazilikoje bendra malda už jau pas Viešpatį iškeliavusius arkivyskupijos vyskopus bei kunigus.

Gausiai dvasininkų procesijai atėjus prie Didžiojo altoriaus, arkivyskupas Lionginas Virbalas SJ atkreipė dėmesį, jog šiomis dienomis lankomi ir puošiami mirusiųjų kapai ne vienam, taip pat ir kunigams, kelia minčių: o kaipgi mus atmins žmonės ir koki ryšį su jais palaikome dabar? Ganytojas pakvietė susirinkusią bendruomenę drauge melstis už mirusius arkivyskupijos dvasininkus, kurių tarnystė buvo susijusi su Kauno arkikatedra, – kardinolą Vincentą Sladkevičių, vyskupą Vladislovą Michelevičių ir kitus, taip pat ypač už amžinybės neseniai iškeliavusius arkivyskupijos kunigus bei visus, kurių kapus greta bažnyčių lanko ir už kuriuos meldžiasi jų parapijiečiai.

Pamaldos prasidėjo Valandų liturgijos Dienine malda, kuriai vadovavo kun. Vilius Sikorskas, o jose giedojo Arkikatedros bei Kunigų seminarijos jungtinis choras, vadovaujamas Vitos Liaudanskaitės-Vaitkevičienės. Vėliau šv. Mišioms vadovavęs arkivyskupas homilijoje atkreipė dėmesį į Evangelijoje paskelbtus Jėzaus palaiminimus. Jie aštuoni, kaip aštuoniakampės būdavo pirmųjų krikščionybės amžių krikštyklos, kaip kalbame apie aštuntą dieną – pranokstančią žemiškąją tikrovę ir bylojančią apie amžinybę. Tačiau

ir žemiškajame gyvenime su Jėzaus palaiminimais jau galime dalyvauti Dievo džiaugsmu, gyventi ta aštuntą dieną, kuri jau neturi saulėlydžio, gyventi mūsų laukiančios Dievo Karalystės nujautimu.

Po šv. Mišių kunigai rinkosi į konferenciją kurijoje. Čia pirmiausia prelatas Vytautas S. Vaičiūnas OFS gimtadienio proga pasveikino arkivyskupą emeritą Sigitą Tamkevičių.

Vėliau arkiv. L. Virbalas pristatė kunigams naująjį Kauno arkivyskupijos šeimos centro darbuotoją Dovydą Kučinską, baigusį teologijos mokslus ir šeimos sielovados studijas Popiežiškajame Jono Pauliaus II institute Romoje, turintį praktinio darbo patirties Prancūzijoje. Su kunigais savo įgyta patirtimi dalijęsis D. Kučinskas sakė, jog baigęs K. Paltaroko gimnaziją Panevėžyje išvyko žmogiškojo ir dvasinio ugdymo į Prancūziją. Ten dalyvavo kunigo Daniel Ange įkurtos, pasaulyje žinomos kaip pirmos tarptautinės jaunimo evangelizacijos mokyklos „Jeunesse Lumiere“ („Jaunimo šviesa“) veikloje. Jai būdingas bendruomeninis gyvenimas, dvasinis ugdymas ir evangelizacija. Vėliau D. Kučinskas studijavo Dievo Motinos institute Prancūzijoje, pasauliečiams, norintiems dirbti Bažnyčioje, skirtame fakultete. Dirbo mokykloje, paskui pradėjo tarnystę vienoje iš parapijų, ketverius metus klebono kvietimu rūpinosi jaunimo ugdymu.

Kunigams buvo papasakota apie tos parapijos Prancūzijoje gyvenimą. Ji yra viena mažiausių parapijų, o jos aplinka daugiakultūrė – aplink gyvena daug žydų, musulmonų. Pasak konferencijos svečio, atvykęs į parapiją, jos klebonas stengėsi, kad ji pirmiausia taptų patraukli erdvė, vėliau gaivino liturginį gyvenimą. Stengėsi, jog bažnyčia būtų nuolat atvira, žmonės turėtų galimybę užėiti, pasikalbėti su kunigu. Klebonas buvo ypač tėviškas su jaunimu, jautriai priėmė šeimų sunkumus, neįgaliųjų atskirtį. Esminė patirtis, kuria rėmėsi šis kunigas, buvo ARKOS bendruomenės patirtis – iš čia kilo jo noras parapiją paversti bendruomene, visiems atvirais namais. Šis kunigas, pasak D. Kučinsko, buvęs autoritetas, tėvas ir draugas.

Vėliau konferencijoje pristatydamas kunigams sielovados aktualijas arkivyskupas L. Virbalas atkreipė dėmesį, jog miesto parapijos turi jausti pareigą įtraukti jaunus žmones, ypač studijuojančius teologiją, į sielovados darbą.

Caritas vadovas Arūnas Kučikas, be kita ko, prisiminė Lietuvos jaunimo susitikimą su kun. D. Ange Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje švenčiant Lietuvos II Eucharistinį kongresą, o vėliau pristatė *Caritas* akciją „Gerumas mus vienija“. Ji ir toliau bus vykdoma ir atnaujinama. Tai ne tik kvietimas daryti gerus darbus, bet ir sielovados įrankis. Akcijai parengtos žvakelės, plakatai, lankstinukai. Akcija bus vykdoma parapijose ir prekybos centruose.

Arkivyskupas L. Virbalas atkreipė dėmesį į popiežiaus Pranciškaus kvietimą visoje Bažnyčioje švęsti Pasaulinę vargstančiųjų dieną lapkričio 19-ąją, be kita, taip priešinant atmetimo, atskyrimo apraiškomis ir ugdantis susitikimo kultūrą. Parapijų referentai, vargonininkai buvo pakviesti į jiems skirtus seminarus, rekolekcijas.

-kait-

Panevėžio vyskupijos kunigų konferencija

Lapkričio 7 d. Panevėžio kurijoje vykusioje kunigų konferencijoje apie migraciją kunigams kalbėjo kun. Vitalijus Kodis. Pradžioje prelegentas pristatė Biblijoje

Kauno arkivyskupus emeritus Sigitas Tamkevičius SJ kalbėjo apie sovietinės sistemos statomas kliūtis Bažnyčios gyvenime. Arkivyskupus nuosekliai nušvietė bolševikų veikimo prieš Bažnyčią Rusijoje schema. Vėliau tą pačią strategiją sovietai taikė Lietuvoje. Skirtumas toks, kad Lietuvoje jiems nepavyko dėl itin vieningo kunigų pasipriešinimo, drąsos ir prisiimtose pašaukimo atsakomybės.

Iš kur kilo tokie kunigai, kokiomis aplinkybėmis jie brenė, vaizdinę medžiagą „Kunigystės link: amžininkų atsiminimai“ pristatė Seirijų A. Žmuidzinavičiaus gimnazijos tikybos mokytoja metodininkė Reda Tarasevičiūtė. Panevėžio K. Paltaroko gimnazijos tikybos mokytojos s. Vitalija Fedaravičiūtė PAMI ir Alma Oksienė skaitė pranešimą „Kunigo Juozo Zdebskio vaikų ir jaunimo sielovada bendradarbiaujant su Švč. Nekaltosios Mergelės Marijos seserų tarnaičių kongregacijos seserimis“. Pristatydamos kun. Juozą Zdebskį, pranešėjos liudijo kunigo veiklos vaisių gausą. Apie sovietinėje sistemoje aktyviai veikusią parapiją pranešimą „Kybartų parapijos fenomenas sovietinėje santvarkoje“ skaitė Kybartų Kristijono Donelaičio tikybos vyresnioji mokytoja Vilija Stasaitienė.

Antrojoje konferencijos dalyje Marijampolės Sūduvos gimnazijos vyresnioji mokytoja Lina Braukylienė supažindino su kun. Jono Maksvyčio asmenybe ir jo veikla sovietmečiu. Pranešimą „Titas Zemanas – drąsus Dievo meilės liudytojas“ buvo paruošusi Vilniaus Palaimintojo Teofiliaus Matulionio gimnazijos tikybos vyresnioji mokytoja Gabrielė Motiejūnienė. Deja, susirgusi pranešėja negalėjo atvykti, tačiau savo pranešimą atsiuntė. Jame pristatomi nuo sovietinės sistemos nukentėję Slovakijos kunigai. Dar viena Marijampolės Sūduvos gimnazijos tikybos mokytoja Daiva Macanskienė supažindino su kun. dr. Juozo Packevičiaus asmenybe.

Respublikinės mokslinės konferencijos „Pašaukimas būti kunigu stipresnis už

sovietines tikėjimo užtvaras“ pabaigoje Akademijos Ugnės Karvelis gimnazijos tikybos mokytoja ekspertė Renata Markevičienė pristatė mokinių istorinių kūrybinių darbų rengimo apžvalgą. Šios mokytojos ugdytiniai itin aktyviai įsitraukė į tokio pat pavadinimo istorinių kūrybinių darbų konkursą ir jame laimėjo 1-ąją vietą. Po pranešimų konferencijos dalyviai turėjo galimybę pasiklausti Marijampolės meno mokyklos direktorei Rimai Kukalienei bei jos vadovaujamam kolektyvui, ir visiems konferencijos dalyviams.

-vt-

Šiauliečiai parsivežė pal. Teofiliaus relikvijų

Lapkričio 14 d. Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis vyko į Kaišiadorių parsivežti pal. Teofiliaus Matulionio relikvijų. Kartu su ganytoju, lydimi klebonų, net dviem autobusais iš Šiaulių važiavo katedros ir pietinio mikrorajono parapijų atstovai.

Į Kaišiadorių katedrą atvykusius piligrimus iš Šiaulių pasitiko laiminanti palaimintojo skulptūra. Maldininkai šoninėje koplyčioje kartu su Kaišiadorių ir Šiaulių ganytojais meldėsi prie pal. Teofiliaus Matulionio sarkofago.

12 val. prasidėjo šv. Mišios. Susirinkusiuosius pasveikino Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis. Eucharistijai vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Koncelebravo Šiaulių katedros klebonas kun. Egidijus Venckus, Šiaulių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos klebonas Saulius Paliūnas, kun. Jordanas Urbonas. Giedojo jungtinis choras, vadovaujamas Andriaus Bartulio.

Po šv. Mišių iškilmingai įteiktos relikvijos bei jų dokumentai.

-irat-

itin išplėtotą supratimą apie svetimšalį ir jo teisę. Priminė, kad Kristus dažnai buvo svetimšalis, o Marija yra keliaujančios moters paveikslas, kad Katalikų Bažnyčia rūpinasi migrantais, pateikė teisinius su migracija susijusius terminus, migracijos priežastis ir kai kuriuos skaičius. Popiežius Pranciškus, lankydamasis Meksike, priminė būtinybę keisti laikyseną migrantų atžvilgiu. Gynybė laikysena ir baimė, abejingumas ir marginalizavimas, „atmetimo kultūra“ turi užleisti vietą geranoriškai laikysenai, grįstai „susitikimo kultūra“.

Pasak prelegento, prof. dr. Saulius Katuoka yra pastebėjęs, kad tautinės mažumos atsiranda dėl valstybės teritorijų pasidalijimo, dėl praūžusių karų etc. Tautinė mažuma, gaudama teises, suteikiančias galimybę išsaugoti savo identitetą, stengsis būti lojali valstybei. 2010 m. Lietuvoje aktyviai veikė 248 tautinių mažumų nevyriausybinės organizacijos.

Vatikano II Susirinkimas paragino krikščionis atkreipti dėmesį į migracijos reiškinį bei išsąmoninti emigracijos poveikį gyvenimui, įveikti nelygybes, susijusias su socialine bei ekonomine plėtra, priminė, kad ateivio priėmimas, būdingas ankstyvajai Bažnyčiai, lieka nuolatinis Dievo Bažnyčios bruožas. Svetimšalio priėmimas būdingas pačiai Bažnyčios prigimčiai ir liudija jos ištikimybę Evangelijai. Migrantų priėmimo pastoracijoje numatoma tam tikros etninės grupės globa, orientuota į autentiškos katalikiškosios dvasios ugdymą (plg. LG 3). Be to, būtina stengtis išlaikyti visuotinumą bei vienybę. Migrantų pastoracija virsta bažnytine tarnyste tikintiesiems, leisdamą užsieniečių bendrijoms saviškai prisidėti prie vietinės Bažnyčios statydinimo. Ji turi tapti atnaujintos žmonijos vienybės ženklas ir įrankis. Popiežius Pranciškus atkreipė dėmesį, kad „migrantai ir pabėgėliai nėra pestininkai žmonijos šachmatų lentoje. Tai vaikai, moterys ir vyrai, kurie palieka ar yra priversti palikti savo namus, kurie teisėtai trokšta daugiau pažinti, daugiau turėti ir labiausiai – daugiau būti. Krikščionys turi išvelgti patys ir kitiems padėti suprasti, kad migrantas nėra tik problema, bet taip pat brolis ir sesuo, kurį reikia priimti, gerbti, mylėti, kad tai Apvaizdos teikiama galimybė kurti labiau išbaigtą demokratiją, solidarią valstybę, brolišką pasaulį. Būtina neatidėliotinai įveikti besiformuojančius stereotipus.“ Popiežius Pranciškus ragina dėmesį telkti ne į statistinius duomenis, bet pagaliau išvysti konkretų žmogų. Jis taip pat priminė, kad anapus pasaulį palietusios ekonominės krizės slypi etinė, dvasinė ir žmoniškumo krizė. Jos priežastis yra ta, kad valdžią turintys žmonės ir jų grupės išdavė bendro gėrio siekimo principą.

Neįmanoma evangelizuoti su kultūromis neužmezgus dialogo. Kartu su skirtingų šaknų tautomis į mūsų vartus beldžiasi ir kitos vertybės bei gyvenimo modeliai. Neišvengiamai reikia imtis įkultūrinimo modelių. „Įkultūrinimas“ prasideda nuo klausymosi, pažinimo tų, kuriems skelbiama Evangelija.

Pabaigoje kun. Kodis pristatė lietuvių sielovadą Lenkijoje ir plačiame pasaulyje, už kurią atsakingas prel. Edmundas Putrimas, Lietuvos Vyskupų Konferencijos delegatas užsienio lietuviams katalikams. Jis pateikė keletą iškalbingų lietuvių emigracijos skaičių. Nuo 1990 m. gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo 845 tūkst. – tai sudaro apie 23 proc. gyventojų. Dėl natūralios žmonių kaitos (gimimų/mirimų) gyventojų skaičius sumažėjo 166 tūkst., o dėl emigracijos – net 679 tūkst. Beveik 72 proc. emigrantų yra 15–44 metų. Ilgainiui emigracijos nulemtas jaunų žmonių mažėjimas sukelia rimtas demografines problemas – mažėja santuokų, gimstamumas, pradeda trūkti darbo jėgos ir kt.

Migrantų dieną įsteigė popiežius Benediktas XV 1914 m. gruodžio 6-ąją. Pirmą kartą ji minėta 1915 m. vasario 22-ąją. Šiandienį migracijos reiškinį galime

suvokti kaip labai svarbų laiko ženklą, iššūkį, kurį, statydinant atnaujintąją žmonių ir skelbiant taikos Evangeliją, būtina atrasti ir išmokti branginti.

Po konferencijos Panevėžio katedroje šv. Mišioms už mirusius vyskopus, valdytojus ir kunigus vadovavo Panevėžio vysk. Linas Vodopjanovas. Pamokslė vysk. J. Kauneckas apžvelgė Panevėžio vyskupijos teritorijoje tarnavusių dvasininkų nueitą gyvenimo kelią ir jų pavyzdį dabartinėms kartoms. „Aš didžiuojuosi savo Panevėžio vyskupijos kunigais, – sakė baigdamas pamokslą vysk. J. Kauneckas.

-kad-

Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas

Lapkričio 15 d. Telšiuose vykusiame Telšių vyskupijos kunigų susirinkime paminėtos 130-osios vyskupo kankinio Vincento Borisevičiaus gimimo metinės.

Susirinkimą pradėjo, visus pasveikino ir bendrai maldai vadovavo Telšių vyskupijos vyskupas Kęstutis Kėvalas. Po bendros maldos vyskupas susirinkusiesiems pristatė rinkimų, kurių metu Telšių vyskupijos kunigai rinko Kunigų tarybą, rezultatus. Aptaręs balsavimo rezultatus jis pristatė naująją, jo dekretu sudarytą ir patvirtintą Telšių vyskupijos Kunigų tarybą ir Konsultorių kolegiją. Vyskupas taip pat pristatė ir visi pasveikino jo generalvikarą – kan. Vilių Viktoravičių bei vyskupo vikarus.

Ganytojas išsamiai apžvelgė piligrimę kelionę į Italiją – Romą, Vatikaną ir kitas šventas vietas. Kelionei vadovavo pats vyskupas K. Kėvalas, kartu vyko būrelis kunigų ir net 230 piligrimų iš įvairių Telšių vyskupijos vietų. Taip užbaigtas Žemaičių vyskupijos įsteigimo 600 metų jubiliejus. Piligrimai buvo pasipuošę išskirtiniais ženklais – skarelėmis, ant kurių puikavosi užrašas: „Žemaičių vyskupystės įsteigimo jubiliejus – 600“. Kartu vyko net penki Telšių vyskupijos teritorijoje įsikūrusių savivaldybių miestų ir rajonų merai ir kiti savivaldybių atstovai. Vyskupas pasidalijo įspūdžiais iš susitikimo su popiežiumi Pranciškumi. Susitikimo metu Šventajam Tėvui buvo įteikta knyga „Telšių vyskupija“ su visų Telšių vyskupijos kunigų parašais. Taip pat ganytojas pasidžiaugė kartu prisijungusia kita, iš Lietuvos atvykusių piligrimų grupe, kuri Vatikano soduose pasodino tris ažuoliukus kaip padėką Dievui už Šventojo Sosto niekada nepripažintą okupaciją. Šimtmečio proga išauginti pačių seniausių Lietuvoje ažuolų klonai palikti kaip ženklai Vatikano soduose. Vyskupas pasidžiaugė, kad grupėje kartu vykęs penkiametis berniukas Jokūbas buvo asmeniškai pasveikintas popiežiaus Pranciškaus, kuris berniuką pabučiuodamas tarsi tokiu būdu pabučiavo ir visą Lietuvą. Ganytojas taip pat išsamiai aptarė parapijų tarybų sudarymo ir rinkimų aspektus. Apie parapijų tarybų veikimą ir jų veiklos pobūdį kalbėjo ir kunigai, pasidalydami savo patirtimi. Vyskupas atsakinėjo į jam kunigų pateiktus klausimus. Taip pat ganytojas aptarė kitus, vyskupijos gyvenime svarbius einamuosius klausimus.

Į susirinkusius kunigus kreipėsi Telšių vyskupijos *Caritas* direktorius kun. Antanas Gutkauskas. Jis kalbėjo apie visose parapijose vykdomą akciją „Gerumas mus vienija“ pabrėždamas pačios akcijos esmę ir svarbą pagelbėti vargstantiesiems. Apie būsimus renginius – Jaunimo atsinaujinimo dieną, susitikimus, seminarus, skirtus tikybos mokytojams, katechetams bei kunigams, kalbėjo Telšių vyskupijos vyskupo vikaras mons. Rimantas Gudlinkis. Jis išsamiai pristatė seminarų programą bei aptarė kitus su metine katecheze susijusius klausimus.

Tremtinių koplyčioje stovės Sibiro Madonos skulptūra

Lapkričio 8 d. arkivyskupas Gintaras Grušas paskelbė, kad Vilniaus arkikatedros bazilikos Tremtinių koplyčioje po atnaujinimo darbų tikintieji atras Korbiko Švč. Mergelės Marijos skulptūrą. Ši iš Sibiro į Lietuvą pargabenta ir čia restauruota skulptūra yra brangi Lietuvos tremtiniam.

Į Lietuvą skulptūra, dar vadinama Sibiro Madonos vardu, buvo parvežta iš Krasnojarsko krašto, Korbiko gyvenvietės kapinaičių. Lietuviški kryžiai Korbiko kapinėse liudija, jog tai – viena iš daugelio lietuvių tremties vietų. Apie 1955-uosius šiose kapinėse pastatytą Švč. Mergelės Marijos skulptūrą išdrožė tremtinys Jonas Maldutis. Prie jos įvairiomis progomis melstis būrėsi lietuviai tremtiniai, ji traukė ir čia gyvenusius vietinius.

Arkivyskupas Gintaras Grušas žinią apie Korbiko Švč. Mergelės Marijos skulptūros perkėlimą į Tremtinių koplyčią pranešė lapkričio 8-ąją – tą dieną, kai yra minimos Dievo tarno arkivyskupo Mečislovo Reinio mirties metinės. Arkivyskupą M. Reinį, kaip ir šiais metais palaimintuoju paskelbtą arkivyskupą Teofilijų Matulionį, dėl ištikimybės tikėjimui persekiojo sovietinis režimas. Abu ganytojai keliavo tremties keliu kartu su savo tauta – arkivyskupas M. Reinys mirė Vladimiro kalėjime, Rusijoje, o pal. Teofilijus, nors po ilgų kalinimų grįžo į Lietuvą, ir čia buvo KGB persekiojamas iki pat mirties.

„Pal. Teofilijus ir arkivyskupo Mečislovo Reinio gyvenimas mums rodo, ką reiškia būti Kristaus mokiniu, rodo, kokia yra buvimo Kristaus mokiniu kaina. Šie ganytojai įgyvendino artimo meilės paliėpimą iki galo. Jie liudija, kas yra išbandyta meilė, kurios mirtis negali nugalėti“, – sakė arkivyskupas Gintaras Grušas. Jis pabrėžė, kad Korbiko Švč. Mergelės Marijos skulptūra bus ženklas, liudijantis per maldą gimstantį mūsų ryšį su tais, kurie iškeliavo, su mūsų tremtiniais, užmokėjusiais meilės kainą.

Korbiko Madonos skulptūra į Lietuvą buvo pargabenta 2010 m., kai lietuvių tremtinių kapines tvarkančių ekspedicijų dalyviai pastebėjo, kad skulptūros būklė sparčiai blogėja. Buvo nutarta skulptūrą pargabenti į Lietuvą ir čia restauruoti, o Korbiko kapinėse pastatyti ažuolinę Švč. Mergelės Marijos skulptūros kopiją. Skulptūros pervežimu ir naujos skulptūros pastatymu rūpinosi Vilniaus politinių kalinių ir tremtinių bendrijos nariai.

-vilnensis.lt

Nauji ekstrordinariniai šv. Komunijos dalytojai

Lapkričio 4-ąją 28 Kauno arkivyskupijos parapijų ir ligoninių kapelionų deleguoti atstovai baigė ekstrordinarinių šv. Komunijos dalytojų ugdymo programą, kurią organizavo Gyvenimo ir tikėjimo institutas. Programą vedė kun. lic. Aldonas Gudaitis SJ ir kun. lic. Artūras Kazlauskas. Jos turinį sudaro temos apie Eucharistijos svarbą, ekstrordinarinių šv. Komunijos dalytojų tarnystės prasmę ir istoriją, Komunijos dalijimą šv. Mišiose, jos nešimą ligoniams, tarnystę ligoniams ir gailėstingumą bei kt.

Pasauliečiai padeda kunigams parapijose kaip ekstrordinariniai šv. Komunijos dalytojai, kad kuo daugiau tikinčiųjų turėtų galimybę priimti Kristų Eucharistijoje. Ekstrordinariniai šv. Komunijos dalytojai, prirėkus, gali padėti dalyti Komuniją šv. Mišių metu arba klebono įgalioti neša Eucharistiją ligos ir negalios prispaustiems tikintiesiems į namus. Taip tie, kurie negali fiziškai dalyvauti sekmadienio Eucharistijos šventime, yra įtraukiami į bendruomenę dalijantis šv. Komunija. Ši tarnystė liudija Bažnyčios rūpestį, jog šv. Komunija taptų lengviau prieinama sergantiems žmonėms.

-gti-

Šv. Mišioms vadovavo vyskupas K. Kėvalas, koncelebravo generalvikaras kan. Vilius Viktoravičius, vyskupo vikarai, prelatai, monsinjorai, abiejų kapitulų kanauninkai Telšių vyskupijos kunigai. Tą dieną šv. Mišiose buvo meldžiamasi už visus mirusius Telšių vyskupijos vyskupus ir kunigus. Pamokslą pasakė vyskupas K. Kėvalas. Buvo analizuojamas tos dienos liturgijoje skaitomas Dievo žodis, prisiminti Telšių vyskupijos ganytojai, kalbėta apie Dievo tarną vyskupą kankinį Vincentą Borisevičių, išryškintos jo herojiškos dorybės, pasiaukojimas dėl Kristaus ir Bažnyčios, jo drąsa nebijant atiduoti savo gyvybės dėl kilnių ir aukščiausių idealų. Šis prieš 130 metų gimęs Suvalkijoje ganytojas pagal Kristaus širdį šiandien yra pavyzdys mūsų laikų žmonėms, todėl svarbu melsti, kad jis būtų paskelbtas palaimintuoju visuotinėje Katalikų Bažnyčioje. Vyskupas po šv. Mišių pakvietė aplankyti Dievo tarną V. Borisevičiaus ir kitų Telšių vyskupijos ganytojų kapus.

-kasab-

Žemaičiai prie Šv. Petro kapo dėkojo už tikėjimo dovaną

Lapkričio 8 d. Vatikane bendrojoje audiencijoje dalyvavo apie du su puse šimto piligrimų iš Lietuvos – Telšių vyskupijos tikintieji kartu su savo vyskupu ir nuncijumi Lietuvoje atvyko į Romą užbaigti Žemaičių vyskupijos įsteigimo 600 metų jubiliejaus, kuris vainikuoja jau prieš ketverius metus pradėtą minėti Žemaičių krikšto jubiliejų. Audiencijoje taip pat dalyvavo Aleksandro Stulginskio universiteto atstovai. Jie atvežė popiežiui dovanų tris ažuoliukus, kurie jau antradienį buvo pasodinti Vatikano soduose.

Po audiencijos lietuviai dalyvavo Šv. Petro bazilikoje, prie katedros altoriaus, aukotose Mišiose. Buvo dėkojama už prieš šešis šimtmečius žemaičiams paskelbtą krikščionių tikėjimą ir už Žemaičių vyskupijos įsteigimą. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė apaštališkais nuncijus Lietuvoje arkivyskupas Petro Lopez Quintana. Koncelebravo vyskupas Kęstutis Kėvalas ir Telšių vyskupijos kunigai.

Telšių vyskupas Kęstutis Kėvalas Mišių pabaigoje sakė: „Brangūs Telšių vyskupijos pilgrimai. Jūs esate kaip tie atstovai, kažkada išvykę į Konstantą, į visuotinį Susirinkimą, ir pristatę Žemaitiją ir jos troškimą. Šiandien jūs pristatote troškimą Žemaitijos vardu padėkoti Dievui už 600 metų istoriją. Jubiliejų, kurį čia švenčiame, šią istorinę valandą vainikuoja ši piligrimystė, šios šventosios Mišios. Šiandien ypač džiaugiamės, kad turėjome progą susitikti su Šventuoju Tėvu Pranciškumi, kuris, kaip matėte, mus pastebėjo, pasveikino, įvardijo: „*Terra Mariana* – Marijos žemė.“ Turėjau didelę laimę jūsų visų vardu priėti prie Šventojo Tėvo, pasveikinau jį, prisistačiau, kad esame žemaičiai, atvykę padėkoti Dievui, pristaciau jam dovaną – knygą apie Telšių vyskupiją. Staiga jisai rimtu veidu pažvelgė ir pasakė: „Turėjau sapną. Jame mačiau, kad atvykstu į Lietuvą.“ Turiu prisipažinti, kad po to aš jau negalėjau kalbėti.“

Lapkričio 9 d. Telšių vyskupijos tikintieji lankėsi Asyžiuje, meldėsi prie šv. Pranciškaus kapo. Lapkričio 10 d. padėkos Mišios aukotos Romos Didžiojoje Švč. Mergelės Marijos bazilikoje. Padėkos Mišias už Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejų šioje bazilikoje 1987 m. birželio 29 d. aukojo tuometinis Telšių vyskupijos apaštališkasis administratorius vysk. Antanas Vaičius.

Apie Žemaitijos tikinčiųjų piligrimystę po popiežiaus audiencijos ir Mišių Vatikano bazilikoje Telšių vyskupas Kęstutis Kėvalas sakė:

„Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejus yra didelė, graži proga ne tik pačiai Žemaitijai, bet ir Lietuvai, nes krašto apsisprendimas už krikščionišką tikėjimą yra labai brandus ženklas. Didžiuojamės savo protėviais. Jie pradėjo gražią krikščionišką istoriją. Mūsų atvykimas į Romą reiškia, kad mes dėkojame Dievui už visus tuos metus ir už suteiktą malonę. Juk galėjome būti ir kitos ideologijos kraštas, kadangi esame paribio valstybė. Žiūrėdami į tradiciją, kad šventąjį miestą Romą lanko piligrimai turėdami įvairias intencijas – prašymo, atsiprašymo, taip pat ir padėkos, to pavyzdžio padrašinti ir mes atvykome su šia specialia intencija, žinodami, kad mums yra dovanota Dievo malonė. Šventėme Žemaičių krikšto jubiliejų 2013 m. Tąkart į Romą atvyko 700 piligrimų. Tas jubiliejus tarsi pradėjo šventimo laiką. O dabar, šiais metais, vyskupystės įsteigimo sukaktis yra visų švenčių ir minėjimų kulminacija. Dėkoju Dievui, kad turime žmonių, kurie atsiliepė į šią iniciatyvą, džiaugsmingai atvyko padėkoti Dievui ir sutikti popiežių Pranciškų. Tai labai prasminga žvelgiant taip pat ir į Lietuvos nepriklausomybės 100 metų jubiliejų.“

Vysk. K. Kėvalas sakė, kad už anuos du kartus, kai popiežiaus nebuvo – Konstancos Susirinkimo metu ir kai žemaičių piligrimai atvyko Krikšto jubiliejaus metu 2013 m., šį kartą atlyginta su kaupu popiežiaus ypatingu palankumu Lietuvai. Popiežius žino apie Lietuvą, žino apie mūsų nepaprastai didelį troškimą sulaukti jo Lietuvoje. Tai labai jaudina ir su kaupu apdovanoja Lietuvą viltimi, kad popiežius gali į ją atvykti, pats tarsi užbaigdamas ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo jubiliejų, bet ypač švenčiant Lietuvos nepriklausomybės jubiliejų ir minint Trakų Dievo Motinos metus.

-VI-

Mirė kun. Juozas Marčiulionis (1956–2017)

Spalio 25 d. mirė kunigas Juozas Marčiulionis. Kun. J. Marčiulionis gimė 1956 m. rugpjūčio 24 d. Kaune. 1963–1974 m. mokėsi Garliavos vidurinėje mokykloje. 1979–1984 m. studijavo Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje. 1984 m. gegužės 27 d. arkivyskupo Liudviko Povilonio MIC Kauno Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus arkikatedroje bazilikoje išventintas kunigu.

Kunigas Juozas Marčiulionis ėjo šias pareigas: nuo 1984 m. gegužės 27 d. – Simno parapijos vikaras; nuo 1984 m. liepos 31 d. – Kauno Vilijampolės parapijos vikaras; nuo 1986 m. kovo 18 d. – Šakių parapijos vikaras; nuo 1988 m. lapkričio 15 d. – Slavikų ir Valakbūdžio parapijų administratorius; nuo 1994 m. rugsėjo 28 d. – Kaimelio parapijos klebonas; nuo 1997 m. balandžio 16 d. – Ilguvos bei Žemosios Panemunės parapijų klebonas; nuo 2003 m. balandžio 28 d. – Kalvarijos parapijos vikaras; nuo 2004 m. birželio 17 d. – Ūdrijos parapijos klebonas ir Alytaus Šv. Angelų Sargų parapijos vikaras; nuo 2008 m. birželio 29 d. – Liubavo ir Akmenynų parapijų klebonas; nuo 2011 m. liepos 20 d. – Garliavos parapijos rezidentas.

Šv. Mišios už kunigą Juozą aukotos spalio 26 d. vakare ir spalio 27 d. ryte Garliavos Švč. Trejybės parapijos bažnyčioje. Laidotuvių šv. Mišios už mirusį aukotos spalio 27 d. Garliavos Švč. Trejybės parapijos bažnyčioje. Jo paties ir jo artimųjų pageidavimu palaidotas Pažerų kaimo kapinėse.

-VK-

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Linas Baltrušaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 600 egz.

ISSN 1392-6098